

SPARKASSE
Bank

SPARKASSE BANK DD BOSNA I HERCEGOVINA
objava podataka i informacija
na dan 31.12.2023. godine

Sarajevo, maj 2024. godine

SADRŽAJ

UVOD	2
1. OPŠTE INFORMACIJE O BANCI.....	3
2. VLASNIČKA STRUKTURA I ČLANOVI NADZORNOG ODBORA I UPRAVE BANKE.....	7
3. POLITIKA NAKNADA.....	21
4. OBUHVAT PRIMJENE REGULATORNIH ZAHTJEVA.....	29
5. STRATEGIJA, CILJEVI I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA BANKE.....	29
6. KAPITAL I ADEKVATNOST REGULATORNOG KAPITALA.....	66
7. LIKVIDNOSNI ZAHTJEVI	82
8. IZLOŽENOSTI PO OSNOVU VLASNIČKIH ULAGANJA BANKE.....	87
9. KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI	88
10. ICAAP i ILAAP.....	92
11. NEOPTEREĆENA (NEZALOŽENA) I OPTEREĆENA (ZALOŽENA) IMOVINA	96
12. NEKVALITETNA I RESTRUKTUIRANA IZLOŽENOST I STEČENI KOLATERAL	97
SKRAĆENICE.....	100
PREGLED POSLOVNICA.....	101

UVOD

Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina, javno objavljuje podatke i informacije za period 01.01.2023. – 31.12.2023. godine, a u skladu sa:

- Zakonom o bankama Federacije BiH („Službene novine FBiH“, broj 27/17)
- Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke („Službene novine FBiH“, broj 39/21)
- Uputstvom za objavljivanje podataka i informacija banke (Broj: 01-2376/21 od 03.06.2021.)
- Procedurom za objavu podataka i informacija banke

Banka nije dužna da objavljuje podatke i informacije koji nisu materijalno značajni, podatke i informacije čije bi javno objavljivanje moglo negativno da utječe na konkurentski položaj banke na tržištu i podatke koji bi mogli negativno utjecati na sigurnost radnika i članova nadzornog odbora i uprave banke, osim informacija vezanih za sistem internog upravljanja u banci, odnosno izbor i procjenu članova nadzornog odbora i uprave banke, regulatorni kapital i politiku naknada.

Objavljeni podaci predstavljaju podatke i informacije koji su materijalno značajni, te isti nisu zaštićeni i povjerljivi.

Kvantitativni podaci u dokumentu prikazani su na propisanim obrascima.

Podaci su dati u hiljadama KM, ukoliko to nije drugačije navedeno.

U nastavku podaci i informacije na finansijski datum 31.12.2023. godine koji su javno dostupni i objavljeni na službenoj internet stranici Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina: www.sparkasse.ba.

**U ime Uprave
Sparkasse Bank dd BiH:**

Amir Softić
Predsjednik Uprave

**U ime Nadzornog odbora
Sparkasse Bank dd BiH:**

Gerhard Maier
Predsjednik Nadzornog odbora

1. OPŠTE INFORMACIJE O BANCI

1.1. Poslovno ime: Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina, skraćeno: Sparkasse Bank dd BiH

1.2. Sjedište banke: Zmaja od Bosne 7

Sparkasse Bank dd BiH je pravni sljednik ABS BANKE DD Sarajevo.

Od 10.07.2009. godine, Banka posluje pod nazivom: Sparkasse Bank dd, a od 04.07.2014. godine pod nazivom: Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina, skraćena oznaka firme: Sparkasse Bank dd BiH.

1.3. Zaštitni znak koji se na 31.12.2023. godine koristio u pravnom prometu i službenim odnosima

1.4. ID broj i žiro račun Banke

Poreski identifikacioni broj Banke: 4200128200006

PDV broj Banke: 200128200006

Žiro račun Banke kod Centralne Banke BiH: 1990000000000023

1.5. Banka u skladu sa Zakonom o bankama može obavljati sljedeće djelatnosti, odnosno bankarske poslove

- Primanje i polaganje depozita ili drugih sredstava sa obavezom vraćanja,
- Davanje i uzimanje kredita i zajmova,
- Izdavanje garancija i svih oblika jemstva,
- Usluge unutrašnjeg i međunarodnog platnog prometa i prijenosa novca, u skladu sa posebnim propisima,
- Kupovina i prodaja strane valute i plemenitih metala,
- Izdavanje i upravljanje sredstvima plaćanja (uključujući platne kartice, putne i bankarske čekove),
- Finansijski lizing,
- Kupovina, prodaja i naplata potraživanja (faktoring, forfeting i drugo),
- Učešće, kupovina i prodaja instrumenata tržišta novca za svoj ili tuđi račun,
- Kupovina i prodaja vrijednosnih papira (brokerskodilerski poslovi),
- Upravljanje portfeljem vrijednosnih papira i drugim vrijednostima,
- Poslovi podrške tržištu vrijednosnih papira, poslovi agenta i preuzimanje emisije, u skladu sa propisima koji uređuju tržište vrijednosnih papira,
- Poslovi investicijskog savjetovanja i skrbnički poslovi,
- Usluge finansijskog menadžmenta i savjetovanja,
- Usluge prikupljanja podataka, izrada analiza i davanje informacija o kreditnoj sposobnosti pravnih lica i fizičkih lica koja samostalno obavljaju registrovanu poslovnu djelatnost,
- Usluge iznajmljivanja sefova,
- Posredovanje u poslovima osiguranja, u skladu sa propisima koji uređuju posredovanje u osiguranju,
- Druge poslove koji predstavljaju podršku konkretnim bankarskim poslovima.

Usluge pod tačkom 17. odnose se isključivo na djelatnost zastupanja u osiguranju, osim u osiguranju od odgovornosti za motorna vozila.

Navedene djelatnosti Banke razvrstavaju se, shodno statističkoj Klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine, u razrede:

- 64.19 Ostalo novčarsko poslovanje
- 64.91 Finansijski zakup (leasing)
- 64.92 Ostalo kreditno posredovanje
- 64.99 Ostale finansijske uslužne djelatnosti, osim osiguranja i mirovinskih fondova
- 66.12 Djelatnosti posredovanja u poslovanju vrijednosnim papirima i robnim ugovorima
- 66.19 Ostale pomoćne djelatnosti kod finansijskih usluga, osim osiguranja i mirovinskih fondova
- 66.30 Djelatnosti upravljanja fondovima
- 66.22 Djelatnosti agenta i posrednika osiguranja

Banka može obavljati poslove tehničke podrške iz okvira svoje infrastrukture za svoje supsidijare, uz prethodno pribavljenu saglasnost Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Naprijed navedene aktivnosti Banka obavlja unutar Bosne i Hercegovine, kao i u međunarodnim transakcijama, u skladu sa zakonskim odredbama i dozvolom za rad.

1.6. Organizacioni dijelovi i struktura

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova Sparkasse bank dd BiH utvrđuju se organizacioni dijelovi Banke, njihova djelatnost i unutarnja organizacija i sistematizacija na način koji osigurava efikasno obavljanje bankarskih poslova iz registrovane djelatnosti. Polaznu osnovu za organizaciju Banke čine djelatnosti Banke utvrđene Statutom Banke, odobrenjem Agencije za bankarstvo FBiH i rješenjem nadležnog suda.

Unutarnja organizacija i sistematizacija poslova Banke zasnovana je na osnovama kojim se obezbjeđuje jedinstveno, potpuno, efikasno i racionalno obavljanje poslova iz njenog djelokruga, adekvatnog upravljanja rizicima, razdvojenost poslovnih funkcija upravljanja rizicima, podrške i preuzimanja rizika, neovisnost kontrolnih funkcija, sprečavanje sukoba interesa, uspostavljanje adekvatnog sistema internih kontrola a odražava realne potrebe u poslovanju Banke.

Banka svoje poslovanje obavlja u sjedištu Banke. Banka može osnivati poslovne centre, filijale, poslovnice, šaltere i predstavništva u inostranstvu kao dijelove Banke, uz pismeno odobrenje Agencije za bankarstvo Federacije BiH.

Upravljačku i organizacionu strukturu Banke čine:

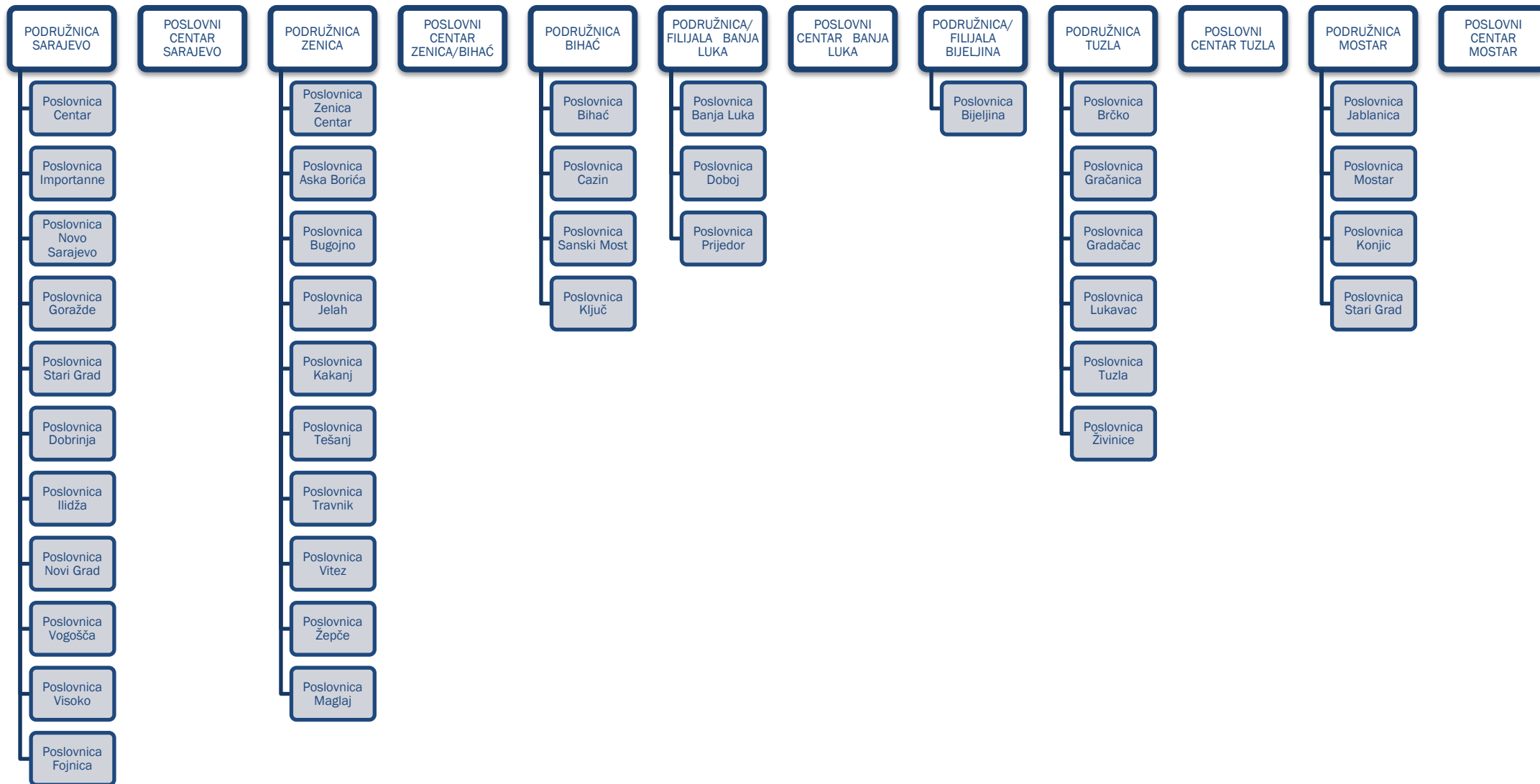
Organi Banke	Osnovne organizacijske jedinice (OJ)	U okviru Sektora za poslovanje sa stanovništvom	U okviru Sektora za poslovanje sa privredom
<ul style="list-style-type: none">• Skupština• Nadzorni odbor• Uprava	<ul style="list-style-type: none">• Sektori• Direkcije• Segmenti• Odjeli• Timovi	<ul style="list-style-type: none">• Osnovne OJ• Podružnice/Filijale• Poslovnice• Šalteri	<ul style="list-style-type: none">• Osnovne OJ• Poslovni centri

Banka nema uspostavljene šaltere i predstavništva u inostranstvu.

Poslovnu mrežu Banke na dan 31.12.2023. godine čini 7 podružnica/filijala, 5 poslovnih centara i 39 poslovnica.

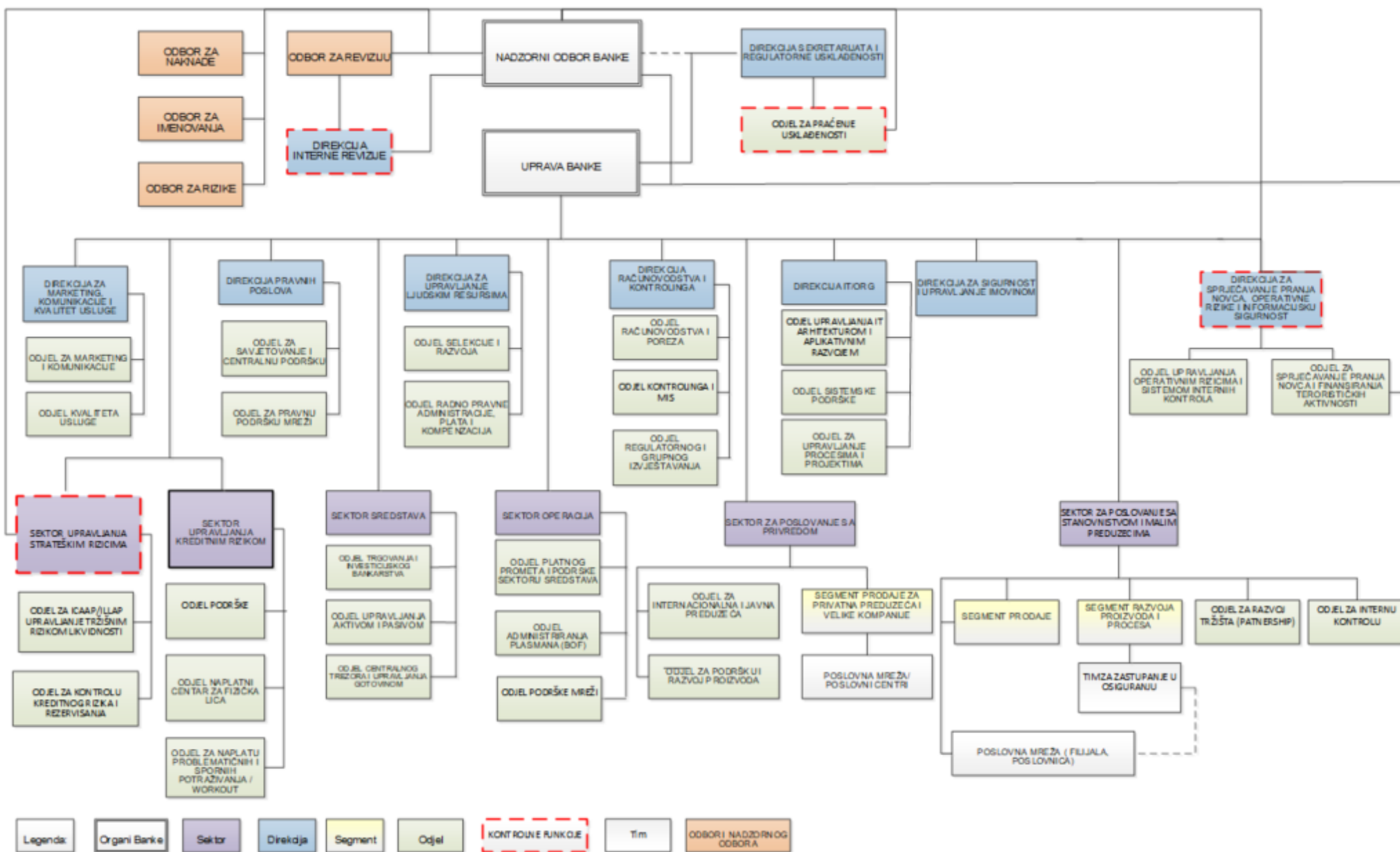
Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

Poslovna mreža Banke na dan 31.12.2023. godine prikazana je na organigramu ispod, a spisak poslovnica dat je na kraju ovog dokumenta.

Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

Organizaciona struktura Banke na dan 31.12.2023. godine.

2. VLASNIČKA STRUKTURA, ČLANOVI NADZORNOG ODBORA I UPRAVE BANKE

2.1. Spisak dioničara Banke koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu banke ili glasačkim pravima u Banci

Vlasnička struktura			
Red.br.	Ime/naziv dioničara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične dionice	Prioritetne dionice
1.	Steiermärkische Bank und Sparkassen AG	864.733	0

Dioničari banke čine **Skupštinu Banke**. U banci sa jednim dioničarom ovlaštenja skupštine vrši dioničar.

2.2. Članovi Nadzornog odbora i Uprave banke

Sparkasse Bank dd BiH je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova uspostavila jasnu organizacijsku strukturu s jasno definisanim, preglednim i dosljednim linijama nadležnosti i odgovornosti unutar Banke, kojima se izbjegava sukob interesa. Sastav, dužnosti i odgovornosti članova Uprave i Nadzornog odbora Banke utvrđeni su Statutom Banke, Poslovnikom o radu Nadzornog odbora i Poslovnikom o radu Uprave. Članove Nadzornog odbora imenuje i razrješava Skupština Banke, uz mogućnost ponovnog izbora, na period od 4 (četiri) godine. Članovi Nadzornog odbora ispunjavaju uslove i kriterijume propisane za članstvo u Nadzornom odboru.

Nadzorni odbor Sparkasse Bank dd BiH na dan 31.12.2023. godine ima 7 članova: Predsjednik Nadzornog odbora i 6 članova (od kojih su 2 nezavisna).

Članovi Nadzornog odbora Banke		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija
1.	Gerhard Maier - Predsjednik -	<ul style="list-style-type: none">• Magistar nauka, Fakultet društvenih i ekonomskih nauka, Univerzitet u Grazu.• Kontinuirano se usavršavao kroz razne edukacijske programe u organizaciji Erste i Sparkasse Grupe i eksternih konsultantskih kuća, naročito iz oblasti zakona o privrednim društvima, ekonomije, usklađenosti i menadžmenta.• Od 1990. godine zaposlen u Steiermärkische Bank und Sparkassen AG u različitim odjelima na poslovima analize kompanija, mlađeg upravitelja računa, strategije i upravljanja korporativnim klijentima, a od 2002. godine do danas na poziciji u SEE Strategy and Business Development Department, gdje je 2005. godine imenovan za Šefa Odjela.• Bogato radno iskustvo u finansijskom sektoru s više od 30 godina radnog iskustva na najvišim rukovodećim pozicijama u Grupi.• Od 2008-2010. godine obnašao poziciju člana Uprave ABS BANKE dd Sarajevo/Sparkasse Bank dd BiH.• Od 2012. godine član Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH, a na funkciju Predsjednika Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH imenovan 2018. godine.• U trenutni mandat imenovan u novembru 2022. godine.

2.	<p>Walburga Seidl - član/ zamjenik predsjednika -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Magistar nauka, Fakultet društvenih i ekonomskih nauka, Univerzitet u Grazu. • Kontinuirano se usavršavala kroz razne edukacijske programe u organizaciji Erste i Sparkasse Grupe i eksternih konsultantskih kuća. • Bogato radno iskustvo u finansijskom sektoru s više od 30 godina radnog iskustva na najvišim rukovodećim pozicijama u Grupi, a posebno opsežno znanje u području upravljanja rizicima. • Od 1996. godine zaposlena u Steiermärkische Bank und Sparkassen AG u različitim odjelima i na rukovodećim pozicijama. Od 2006. godine na poziciji Voditeljice Odjela za upravljanje strateškim rizicima, a od 2019. godine član Uprave Steiermärkische Bank und Sparkassen AG (CRO, CFO). • Članica Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH od 25.05.2022. godine. • U trenutni mandat imenovana u novembru 2022. godine
3.	<p>Renate Ferlitz - član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Magistar nauka, Fakultet društvenih i ekonomskih nauka, Univerzitet u Grazu. • Kontinuirano se usavršavala kroz razne edukacijske programe, naročito iz oblasti zakona o privrednim društvima, ekonomije, usklađenosti i menadžmenta, u organizaciji Erste i Sparkasse Grupe i raznih eksternih konsultantskih kuća. • Od 1982. godine zaposlena u Steiermärkische Bank und Sparkassen AG u različitim odjelima poput Interne revizije, Odjela za analizu kompanija, Odjela za restruktuiranje i reprogramiranje kredita, Odjela za upravljanje kreditnim rizikom (Odjel za operativno upravljanje rizicima). Od 2006. godine na poziciji Voditeljice Odjela za upravljanje kreditnim rizikom (Odjel za operativno upravljanje rizicima). • Bogato radno iskustvo u finansijskom sektoru s više od 30 godina radnog iskustva na najvišim rukovodećim pozicijama u Grupi, a posebno opsežno znanje u području upravljanja rizicima. • Od 2008. godine član Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH. • U trenutni mandat imenovana u novembru 2022. godine.
4.	<p>Peter Konrad - član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doktor nauka, Fakultet društvenih i ekonomskih nauka, Univerzitet u Grazu. • Bogato radno iskustvo u finansijskom sektoru s više od 30 godina radnog iskustva. • Od 2003. godine Voditelj Odjela za e-poslovanje, a od 2011. godine Voditelj IT/Organizacije. Predstavnik Sparkasse u raznim odborima Erste Grupe. • Član Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH od 25.05.2022. godine. • U trenutni mandat imenovan u novembru 2022. godine.

5.	<p>Christoph Schoefboeck - član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doktor ekonomskih nauka, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Beču. • Bogato dugogodišnje radno iskustvo na različitim i rukovodećim pozicijama u različitim bankama. • Od 2011. godine član Uprave (CRO) Erste&Steiermärkische Bank d.d. (Hrvatska). Od 2015. godine CRO i Predsjednik Uprave (CEO), a od 2020. godine Predsjednik Uprave (CEO) Erste&Steiermärkische Bank d.d. (Hrvatska). • Od 2021. godine član Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH. • U trenutni mandat imenovan u novembru 2022. godine.
6.	<p>Željko Šain - nezavisni član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doktor ekonomskih nauka, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Sarajevu. • Prvi doktor nauka iz oblasti osiguranja u historiji BiH, te prvi predsjednik Upravnog odbora Agencije za osiguranje u BiH. • Ključne kvalifikacije: osiguranje, aktuarstvo, privredna, finansijska i aktuarska matematika, finansijski menadžment i poslovne finansije. • Specifično profesionalno iskustvo vezuje se za rukovodne, nadzorne i timske poslove, aktuarske obračune u životnim osiguranjima, finansijska vještačenja, procjene vrijednosti preduzeća i poslove due diligence-a. • Dobitnik nagrada i priznanja, autor velikog broja knjiga, publikacija, monografija, naučnih i stručnih radova, te učesnik brojnih međunarodnih i domaćih projekata, skupova i komisija. • Od 2018. godine član Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH. • U trenutni mandat imenovan u novembru 2022. godine.
7.	<p>Fatima Mahmutćehajić - Novalija - nezavisni član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Doktor pravnih nauka, Pravni fakultet, Univerzitet u Sarajevu. • Redovna univerzitetska profesorica na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu. • Ključne kvalifikacije: poslovno pravo, Zakon o e-trgovini i e-poslovanju, korporativno upravljanje, međunarodno poslovno pravo i poslovna etika. • Specifično profesionalno iskustvo vezuje se za članstvo u različitim ekspertnim grupama kao stručnjak iz oblasti prava. • Na funkciju člana Nadzornog odbora Banke imenovana u novembru 2022. godine.

Nadzorni odbor Banke vrši nadzornu funkciju u Banci, nadzire poslovanje banke i rad uprave, te zastupa banku prema članovima uprave.

Uprava Banke organizuje rad, vodi poslovanje i zastupa Banku. Članovi Uprave Banke imaju odgovarajuće kvalifikacije, stručna znanja, vještine i iskustvo iz oblasti finansija potrebno za vođenje poslovanja Banke, te ispunjavaju potrebne uslove i kriterijume za obavljanje funkcije člana Uprave Banke. Mandat članova Uprave traje 4 (četiri) godine, uz mogućnost ponovnog izbora.

Upravu Banke na dan 31.12.2023. godine čine 4 člana: Predsjednik Uprave i 3 člana Uprave.

Članovi Uprave Banke		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija
1.	Amir Softić - Predsjednik -	<ul style="list-style-type: none"> Doktor ekonomskih nauka, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Sarajevu. Kontinuirano usavršavanje kroz razne edukacijske programe, naročito iz oblasti tema menadžmenta, HR-a i bankarstva. Bogato radno iskustvo s više od 20 godina radnog iskustva na najvišim rukovodećim pozicijama u bankarskom sektoru, a posebno u području upravljanja rizicima. Od 2010. godine izvršni direktor/član Uprave Sparkasse Bank dd BiH. 2021. godine imenovan na funkciju Predsjednika Uprave Sparkasse Bank dd BiH nadležan za Sektor za poslovanje sa stanovništvom i malim preduzećima, Direkciju računovodstva i kontrolinga, Direkciju za upravljanje ljudskim resursima i Direkciju sekretarijata i regulatorne usklađenosti i Direkciju za marketing komunikacije i kvalitet usluge.
2.	Igor Bilandžija - član -	<ul style="list-style-type: none"> Diplomirani ekonomista, Ekonomski fakultet, Sveučilište u Mostaru. Kontinuirano usavršavanje kroz razne edukacijske programe. Bogato radno iskustvo s više od 20 godina radnog iskustva na najvišim rukovodećim pozicijama u bankarskom sektoru. Od 2020. godine član Uprave Sparkasse Bank dd BiH nadležan za Sektor za poslovanje sa privredom, Sektor sredstava i Direkciju pravnih poslova.
3.	Amer Hadžikadić - član -	<ul style="list-style-type: none"> Magistar računarskih nauka, University of North Carolina, Charlotte, SAD. Kontinuirano usavršavanje kroz razne edukacijske programe. Bogato radno iskustvo s više od 20 godina radnog iskustva na različitim pozicijama, uključujući rukovodeće pozicije u IT i bankarskom sektoru. Stručni predavač na School of Science and Technology, Sarajevo. Od 2021. godine član Uprave Sparkasse Bank dd BiH nadležan za Sektor operacija, Direkciju IT/ORG i Direkciju za sigurnost i upravljanje imovinom.

4.	Igor Jokić - član -	<ul style="list-style-type: none"> • Diplomirani ekonomista, Gordon Ford College of Business, Western Kentucky University, Bowling Green, Kentucky, SAD. • Kontinuirano usavršavanje kroz razne edukacijske programe. • Bogato radno iskustvo s više od 20 godina radnog iskustva na različitim pozicijama, uključujući rukovodeće pozicije u bankarskom sektoru, a posebno u području upravljanja rizicima. • Od 01.01.2022. godine član Uprave Sparkasse Bank dd BiH nadležan za Sektor upravljanja strateškim rizicima, Sektor upravljanja kreditnim rizikom i Direkciju za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost.
----	-------------------------------	---

2.3. Broj direktorskih funkcija članova organa Banke na dan 31.12.2023. godine

Red.br.	Ime i prezime člana organa Banke	Broj izvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Broj neizvršnih direktorskih funkcija (apsolutno)	Od toga broj izvršnih direktorskih funkcija u grupi	Od toga broj neizvršnih direktorskih funkcija u grupi	Broj direktorskih funkcija u institucijama čija je glavna poslovna aktivnost neprofitne prirode
1.	Gerhard Maier	0	4	0	4	0
2.	Walburga Seidl	1	4	1	4	0
3.	Renate Ferlitz	0	1	0	1	0
4.	Peter Konrad	1	1	1	1	0
5.	Christoph Schoefboeck	1	2	1	2	0
6.	Željko Šain	0	1	0	1	1
7.	Fatima Mahmutćehajić - Novalija	0	1	0	1	1
8.	Amir Softić	1	1	1	1	0
9.	Igor Bilandžija	1	1	1	1	0
10.	Amer Hadžikadić	1	0	1	0	0
11.	Igor Jokić	1	1	1	1	1

2.4. Politike za izbor i procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave banke

Izbor i procjena članova Nadzornog odbora i Uprave Banke vrši se u skladu sa Zakonom o bankama FBiH, Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci ("Službene novine Federacije BiH", br.39/21), Odlukom o uslovima i postupku za izdavanje i odbijanje izdavanja saglasnosti za izbor odnosno imenovanje članova nadzornog odbora i uprave banke i ukidanje izdatih saglasnosti ("Službene novine Federacije BiH", br.90/17) i internim politikama Banke:

- Politikom za procjenu članova Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH,
- Politikom za procjenu članova Uprave banke i ključnih funkcija Sparkasse Bank dd BiH.

Skupština Banke donijela je, po prijedlogu Nadzornog odbora, Politiku za procjenu članova Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH. Nadzorni odbor Banke donio je, po prijedlogu Uprave Banke Politiku za procjenu članova Uprave banke i ključnih funkcija. Politikama se definiše pristup Banke u vezi sa procjenom ugleda, sposobnosti, kompetencija, iskustva i vremenske dostupnosti članova Uprave, Nadzornog odbora i nosilaca ključnih funkcija. Politike propisuju nadležnosti i postupak procjene primjerenosti za obavljanje funkcija.

Politikama se detaljno utvrđuje sljedeće:

- uslovi koje moraju ispunjavati kandidati za člana Nadzornog odbora i Uprave Banke, te upravljačka tijela kao cjelina s obzirom na ciljanu strukturu,
- tijela odgovorna za provedbu procjene primjerenosti kandidata,
- postupak procjene primjerenosti, uključujući rokove dostave dokumentacije, rokove i način provedbe postupka, način dostavljanja informacija od strane osobe koja se procjenjuje i izvještavanje o rezultatima postupka,
- informacije i dokumentaciju koje kandidat treba dostaviti Banci za provedbu procjene, situacije i okolnosti zbog kojih je potrebno izvršiti vanrednu procjenu primjerenosti članova Nadzornog odbora ili Uprave Banke,
- postupak kontinuirane edukacije članova upravljačkih tijela.

Cilj i svrha politika je:

- uskladiti poslovanje Banke s relevantnim propisima kojima se regulira primjerenost organa upravljanja,
- transparentno i precizno utvrditi uvjete koje kandidat mora ispunjavati prije imenovanja na funkciju,
- osigurati stručna znanja, sposobnost i iskustvo, te dobar ugled članova organa upravljanja, kako bi poslovanje Banke u cijelosti bilo u skladu s relevantnim propisima, te kako bi interesi klijenata Banke bili u potpunosti zaštićeni,
- osigurati izbjegavanje sukoba interesa između privatnih interesa i interesa Banke, uspostaviti i održavati efikasno korporativno upravljanje radi minimiziranja rizika i poboljšanja kvalitete poslovanja Banke, te transparentnosti poslovanja.

U skladu sa gore navedenim aktima, Banka vrši procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke u sljedećim slučajevima:

- prije podnošenja zahjeva za izdavanje prethodne saglasnosti Agencije za bankarstvo FBiH za izbor ili imenovanje novih članova Nadzornog odbora, odnosno Uprave Banke;
- u toku obavljanja funkcije izabranih, odnosno imenovanih članova Nadzornog odbora, Uprave Banke i nosioca ključnih funkcija, a najmanje jednom godišnje
- u drugim slučajevima, za koje Banka ocijeni da su relevantni za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora i Uprave Banke.

U skladu sa Zakonom o bankama FBiH, odlukama i odredbama politika, Odbor za imenovanja provodi postupak procjene i predlaže Nadzornom odboru usvajanje rezultata procjene za članove Uprave, odnosno predlaže Skupštini dioničara Banke usvajanje rezultata procjene za članove Nadzornog odbora. Nadzorni odbor Banke donosi konačnu odluku o procjeni kandidata/članova Uprave, odnosno Skupština Banke donosi konačnu odluku o procjeni kandidata/članova Nadzornog odbora.

Direkcija sekretarijata i regulatorne usklađenosti je, u svojstvu direkcije za odgovarajuće poslove i u dogovoru sa predsjednikom Odbora za imenovanja, odgovorna za, između ostalog, zakazivanje redovnih procjena podobnosti, održavanje i prenos obrazaca potrebnih za internu procjenu podobnosti, čuvanje i ažuriranje lista mandata, a takođe obavlja zadatke u cilju upravljanja sukobom interesa. Sekretar Banke ili drugi radnik Direkcije je zadužen za pripremu potrebne dokumentacije i pružanje asistencije Odboru za imenovanja na način da je odgovoran za postupak procjene članova organa upravljanja.

Procjena se provodi na osnovu samoprocjena i ostale propisane dokumentacije u skladu sa propisima Agencije za bankarstvo FBiH i gore navedenih politika.

Izbor i imenovanje članova Nadzornog odbora i Uprave Banke vrši se na osnovu inicijalne procjene kandidata za članove Nadzornog odbora i Uprave Banke, te procjene predloženog sastava organa upravljanja u cjelini.

Prije imenovanja članova organa Banke, Banka podnosi Agenciji za bankarstvo FBiH zahtjev za davanje prethodne saglasnosti predloženim kandidatima, za obavljanje funkcija članova organa upravljanja za koje su predloženi, uz koje dostavlja prijedloge za imenovanje kandidata, rezultate inicijalne procjene i ostalu propisanu dokumentaciju, te odluke Nadzornog odbora, odnosno Skupštine Banke o imenovanju članova organa upravljanja koje stupaju na snagu danom pribavljanja prethodne saglasnosti Agencije za bankarstvo FBiH.

Redovna procjena članova i procjena organa upravljanja Banke u cjelini, vrši se jednom godišnje i rezultati iste dostavljaju se u Agenciju za bankarstvo FBiH u roku od 30 dana od dana izvršene procjene. Procjena obuhvata procjenu ispunjenosti propisanih uslova za članstvo u organima upravljanja Banke i podobnosti kandidata za obavljanje pojedinačnih funkcija članova organa Banke na koje su predloženi, odnosno imenovani, kao i procjenu podobnosti organa upravljanja u cjelini u predloženom, odnosno imenovanom sastavu.

Tokom 2023. godine, Banka je izvršila:

- redovnu (godišnju) procjenu članova Nadzornog odbora i Uprave Banke, kao i organa Banke u cjelosti, te rezultate procjene dostavila Agenciji za bankarstvo FBiH u propisanom roku.

2.5. Članovi Odbora za reviziju

Članovi Odbora za reviziju		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija
1.	Zlatan Jašarević - Predsjednik -	<ul style="list-style-type: none">• Diplomski i master studij, Karl-Franzens Univerzitet u Grazu.• Bogato radno iskustvo s više od 10 godina radnog iskustva na rukovodećim pozicijama u finansijskom sektoru.• Od 2019. godine zaposlen kao Vođa tima "Group Audit SEE" u Steiermärkische Bank und Sparkassen AG, te od 2019. godine i kao Predsjednik Revizijskog savjetodavnog odbora u Sparkasse Bank a.d. Skopje.• Od 2019. godine Predsjednik Odbora za reviziju Sparkasse Bank dd BiH.• U trenutni mandat imenovan u maju 2023. godine.

2.	<p>Angelika Greimel – Rechling - član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diplomski studij na FH Joanneum Graz, master studij na Campus02 Graz. • Bogato radno iskustvo s više od 20 godina radnog iskustva na različitim rukovodećim pozicijama. • Zaposlenica Steiermärkische Bank und Sparkassen AG na različitim pozicijama upravljanja rizicima. Od 2019. godine Rukovodilac strateškog upravljanja rizicima. • Od 2023. godine članica Odbora za reviziju Sparkasse Bank dd BiH.
3.	<p>Samir El-Jibrini¹ - član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diplomski i master studij, Ekonomsko i poslovno sveučilište u Beču. • Bogato radno iskustvo s više od 20 godina radnog iskustva na različitim radnim pozicijama u finansijskom sektoru. • Od 2019. godine zaposlenik Steiermärkische Bank und Sparkassen AG u Finansijama • Od 2023. godine član Odbora za reviziju Sparkasse Bank dd BiH.
4.	<p>Amela Markić - član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diplomski i master studij, Karl-Franzens Univerzitet u Grazu. • Bogato radno iskustvo s više od 15 godina radnog iskustva na različitim radnim pozicijama u finansijskom sektoru i sektoru osiguranja. • Od 2018. godine zaposlenica Steiermärkische Bank und Sparkassen AG – Teamlead Process i Projectmanagement Steiermärkische Sparkasse Group (uklj. SEE) unutar ORG/IT. • Od 2023. godine članica Odbora za reviziju Sparkasse Bank dd BiH.
5.	<p>Edis Hadžimušović - član -</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diplomski studij, Ekonomski fakultet, Univerzitet u Sarajevu. • Kontinuirano se usavršavao kroz razne edukacijske programe. • Certificirani računovođa i Certificirani revizor. • Bogato radno iskustvo s više od 20 godina radnog iskustva na najvišim rukovodećim pozicijama. • Vlasnik i direktor društva BAPAS Consulting. • Od 2023. godine član Odbora za reviziju Sparkasse Bank dd BiH.

Članove Odbora za reviziju imenuje Nadzorni odbor Banke, na period od četiri godine, uz mogućnost imenovanja na dva uzastopna mandata.

Sjednice Odbora za reviziju se održavaju najmanje jednom u tri mjeseca, a po potrebi i češće. U toku 2023. godine, Odbor za reviziju je održao 6 redovnih sjednica i 2 sjednice pismenim putem.

¹ Imenovan od 01.12.2023. godine umjesto dotadašnje članice Odbora za reviziju, Rainer Andree.

2.6. Članovi ostalih odbora koje je osnovao Nadzorni odbor i učestalost zasjedanja tih odbora

U skladu sa Zakonom o bankama FBiH, Nadzorni odbor je 2017. godine uspostavio sljedeće odbore Nadzornog odbora:

Članovi ostalih odbora Nadzornog odbora na dan 31.12.2023. godine		
Odbor za imenovanja		
Članovi		Učestalost zasjedanja
1.	Christoph Schoefboeck, Predsjednik	<ul style="list-style-type: none"> • Članovi Odbora za imenovanja imenuju se za period trajanja mandata Nadzornog odbora koji je donio odluku o imenovanju članova Odbora. • Sjednice Odbora za imenovanja se održavaju minimalno jednom godišnje ili češće po potrebi. • U toku 2023. godine, Odbor za imenovanja je održao 1 redovnu sjednicu i 1 sjednicu pismenim putem.
2.	Gerhard Maier, član	
3.	Željko Šain, član	
Odbor za rizike		
Članovi		Učestalost zasjedanja
1.	Walburga Seidl, Predsjedavajuća	<ul style="list-style-type: none"> • Članovi Odbora za rizike imenuju se za period trajanja mandata Nadzornog odbora koji je donio odluku o imenovanju članova Odbora. • Sjednice Odbora za rizike se održavaju minimalno jednom godišnje ili češće po potrebi. • U toku 2023. godine, Odbor za rizike je održao 7 redovnih sjednica i 1 sjednicu pismenim putem.
2.	Renate Ferlitz, član	
3.	Fatima Mahmutćehajić-Novalija, član	
Odbor za naknade		
Članovi		Učestalost zasjedanja
1.	Fatima Mahmutćehajić-Novalija, Predsjednik	<ul style="list-style-type: none"> • Članovi Odbora za naknade imenuju se za period trajanja mandata Nadzornog odbora koji je donio odluku o imenovanju članova Odbora. • Sjednice Odbora za naknade se održavaju minimalno jednom godišnje ili češće po potrebi. • U toku 2023. godine, Odbor za naknade je održao 3 redovne sjednice i 1 sjednicu pismenim putem.
2.	Gerhard Maier, član	
3.	Renate Ferlitz, član	

2.7. Način organizovanja funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije

U skladu sa članom 83. stav 4. Zakona o bankama FBiH i Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, Nadzorni odbor je, na prijedlog Uprave, te u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji usvojio akt o uspostavljanju kontrolnih funkcija u Sparkasse bank dd BiH. Funkcija interne revizije organizovana je kao neovisna organizaciona jedinica koja za svoj rad direktno odgovara Odboru za reviziju i Nadzornom odboru. Direkcija interne revizije ima direktnu liniju izvještavanja prema Odboru za reviziju i Nadzornom odboru.

Aktivnostima Direkcije interne revizije upravlja direktor Direkcije, imenovan od strane Nadzornog odbora.

Rukovodilac Direkcije interne revizije na dan 31.12.2023. godine je Jasminka Terzić imenovana Odlukom Nadzornog odbora od 15.07.2021. godine. Direktor i uposlenici Direkcije interne revizije nezavisni su u svom radu, obavljaju isključivo poslove za koje su odgovorni te posjeduju adekvatna stručna znanja, vještine i certifikate neophodne za obavljanje poslova interne revizije.

U skladu sa provedbenim propisima u procesu provođenja revizija interni revizori imaju neograničen pristup svim informacijama, podacima i funkcijama. Glavni zadaci i aktivnosti Direkcije interne revizije su definisani internim aktima koji su usklađeni sa provedbenim propisima i Međunarodnim standardima za sturučnu provedbu interne revizije.

Na bazi godišnje procjene rizika svih revizorskih područja interna revizija izrađuje godišnji plan rada u koji uključuje revizorska područja koja se od Banke kao i interne revizije procjenjena sa većim nivoom rizika s ciljem mitigacije prisutnih rizika ali i stvaranja dodatne vrijednosti za Banku. Direkcija interne revizije obavlja i ostale poslove propisane Zakonom o bankama FBiH i drugim relevantnim propisima.

Na dan 31.12.2023. godine Direkcija interne revizije ima ukupno 8 radnika.

2.8. Imenovani eksterni revizor za finansijske izvještaje:

Skupština dioničara Sparkasse Bank dd BiH, uz prethodno pribavljeno odobrenje Agencije za bankarstvo FBiH, imenovala je PricewaterhouseCoopers d.o.o. Sarajevo kao nezavisnog eksternog revizora finansijskih izvještaja za period 2023. – 2025. godine.

2.9. Dodatne informacije o svim odborima koji su formirani u Banci i o kontrolnim funkcijama

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO)
<p>Odbor za upravljanje aktivom i pasivom je izvršni organ Uprave Banke, kroz čije se ukupne aktivnosti obezbjeđuje postizanje strateških ciljeva Banke. Nadležnost Odbora za upravljanje aktivom i pasivom je da formulira, revidira i sprovodi politiku za upravljanje aktivom i pasivom.</p> <p>Članovi Odbora treba da budu pojedinci koji predstavljaju funkcije od kritičnog značaja za ostvarivanje ciljeva ALCO-a. Odbor za aktivu i pasivu ima dvije vrste članova:</p> <p>a) Članovi koji imaju pravo glasa:</p> <ul style="list-style-type: none">• Predsjednik Uprave• Članovi Uprave• Direktor Sektora sredstava ili Zamjenik• Direktor Sektora za poslovanje sa privredom ili Zamjenik• Direktor Sektora za poslovanje sa stanovništvom i malim preduzećima ili Zamjenik• Direktor Sektora upravljanja strateškim rizicima ili Zamjenik• Direktor Sektora upravljanja kreditnim rizicima ili Zamjenik• Direktor Direkcije računovodstva i kontrolinga ili Zamjenik. <p>b) Članovi Odbora koji nemaju pravo glasa su: Voditelj Odjela upravljanja aktivom i pasivom i predstavnik Odjela strateškog upravljanja rizicima.</p> <p>Sastanci ALCO-a se održavaju mjesečno a po potrebi i češće. Internim aktom „Politike i Procedure Odbora za upravljanje aktivom i pasivom“ je definisana nadležnost, cilj, uloga i odgovornost članova Odbora.</p>

Odbor za nadgledanje (Watch Loan Committee)

Odbor za nadgledanje (Watch Loan Committee) uspostavljen je 2011. godine, kao Odbor za monitoring performing klijenata, koji na bazi EWS (ranih upozoravajućih signala), kontroliše i upravlja rizikom jednog klijenta/grupe klijenata, kao i cjelokupnog portfolia. Cilj Odbora je definisanje i realizacija adekvatnih korektivnih mjera, prije nego se povećani rizici iz identifikovanih negativnih kretanja materijaliziraju. Odbor je nadležan za EWS Proces koji evaluira cio kreditni performing portfolio Banke.

Odbor za nadgledanje, se sastaje najmanje jednom mjesečno da:

- odobri klasifikaciju i reklasifikaciju WLC klijenata
- odobri aplikacije WL i pripadajuće akcione planove za klijente i
- pregleda učinak implementiranih akcionih planova i gdje je potrebno zahtijeva dodatne akcije
- analizira tekuća procesna pitanja u cilju unapredjenja kreditnog procesa.

Sastav Odbora – članovi sa pravom glasa:

- Član Uprave nadležan za upravljanje rizicima (predsjednik)
- Član Uprave nadležan za poslovanje sa pravnim licima
- Direktori/zamjenici Sektora za poslovanje sa privredom, Sektora za poslovanje sa stanovništvom i Sektora upravljanja kreditnim rizikom – (zamjenik predsjednika)
- Voditelji Work-out odjela, Voditelj odjela za analizu i odobravanje kreditnih rizika i dodatni učesnici.

Redovni gosti bez prava glasa:

- Direktor segmenta velikih preduzeća – u svojstvu zamjenika Direktora Sektora pravo glasa
- Direktor segmenta malih i srednjih preduzeća – u svojstvu zamjenika Dir. VP pravo glasa
- Voditelj Tima za analizu i odobravanje kreditnih rizika za pravna lica
- Voditelj Tima za restrukture i EWS
- EWS koordinator (zapisničar)Nadležni savjetnik za klijente,
- Nadležni risk menadžer (UW) /Voditelj poslovnog odnosa (VPO)

Interni akti po kojima postupa WLC su:

- Politika ranih upozoravajućih signala (EWS) i monitoringa Grupe
- Politika ranih upozoravajućih signala (EWS) i monitoringa Sparkasse Bank dd BiH
- Procedura monitoringa ranih upozoravajućih signala (EWS) MICRO segmenta klijenata SPARKASSE BANK D.D. BIH
- Procedura za monitoring i rad Odbora za nadgledanje poslovanja sa stanovništvom
- Radna instrukcija za Model 3 EWS_WLC alat
- Radna instrukcija za Model 3 EWS_WLC alat za Micro

Odbor za upravljanje problematičnim potraživanjima (PLC)

Odbor za upravljanje problematičnim potraživanjima (PLC) predstavlja centralno tijelo za donošenje odluka vezanih za svaku individualnu transakciju vezanu za potencijalno problematičnu (pravna lica rating 7 i 8) i problematičnu aktivu Banke (pravna i fizička lica rating R) u nadležnosti Odjela za naplatu problematičnih i spornih potraživanja / Workout i Odjela centralizovne naplate za fizička lica, čiji je zadatak da odobre oporavke klijenata i strategije vezane za problematične kredite koji su izloženi kreditnom riziku.

Sjednice Odbora se u pravilu održavaju jednom sedmično.

Članovi Odbora sa pravom glasa su:

- Član Uprave za upravljanje rizicima (CRO) - Predsjedavajući;
- Voditelj odjela za naplatu problematičnih i spornih potraživanja / Workout – zamjenik predsjedavajućeg
- Voditelj odjela centralizovane naplate za fizička lica
- Direktor Sektora za poslovanje sa privredom ili njegov zamjenik
- Direktor Sektora za poslovanja sa stanovništvom i malim preduzećima ili njegov zamjenik

Pravo prisustva sjednicama PLC-a bez prava glasa imaju sljedeći članovi:

- Direktor Sektora upravljanja strateškim rizicima ili zamjenik direktora
- Direktor direkcije pravnih poslova ili zamjenik direktora
- EWS koordinator
- Voditelj tima za analizu i odobravanje kredita pravnim licima
- Voditelj tima za analizu i odobravanje kredita fizičkim licima

Interni akti po kojima postupaju PLC su:

- Pravilnik o radu odbora za upravljanje problematičnim potraživanjima

Odbor za upravljanje operativnim rizicima

Odbor za upravljanje operativnim rizicima je uspostavljen u 2014. godine. Djelovanje je definisano internim aktom Poslovnik o radu Odbora za upravljanje operativnim rizicima, koji se inovira po potrebi, a najmanje jednom godišnje.

Odbor za upravljanje operativnim rizicima sastoji se od stalnih i gostujućih članova. Stalni članovi Odbora su: Direktor Direkcije za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost, Samostalni stručni saradnik za operativne rizike, Direktor Direkcije IT/ORG, Direktor Direkcije za sigurnost i upravljanje imovinom, Direktor Direkcije sekretarijata i regulatorne usklađenosti ili Voditelj odjela praćenja regulatorne usklađenosti/Compliance Officer, Direktor Direkcije pravnih poslova i Risk Officer za operativne rizike Steiermärkische Grupe (prisustvo na polugodišnjoj osnovi). Direktor Interne Revizije je trajno pozvani član za svrhe savjetovanja, ali nema pravo glasanja.

Odbor može zasjedati u širem sazivu u slučajevima kada predsjedavajući ili bilo koji stalni član Odbora procijeni, da je poslovno područje o kojem se raspravlja u nadležnosti ili djelimično u nadležnosti organizacione jedinice, odnosno rukovodilaca koji nisu stalni članovi Odbora, ali po pozivu Odbora postaju gostujući članovi.

Redovne sjednice Odbora održavaju se po pravilu na kvartalnoj osnovi. Ako se za to ukaže potreba, predsjedavajući Odbora može sazvati i vanrednu sjednicu, na prijedlog drugih članova Odbora ili samoinicijativno.

Odgovornosti Odbora uključuju:

- Definisane OpRisk strategije i donošenje odluka o rizicima;
- Smanjenje izloženosti operativnom riziku: Odbor osigurava da informacije i iskustva koja su se pokazala tokom upravljanja operativnim rizicima, moraju biti integrirana u poslovanje i prateće procese, s ciljem smanjenja izloženosti Banke operativnim rizicima;
- Savjetodavna mišljenja na strateške odluke na nivou Banke, koja bi mogla imati značajan uticaj na izloženosti Banke operativnom riziku;

- Nadzor i ublažavanje rizika: Odbor osigurava da se o nastalim i potencijalnim visokim operativnim rizicima raspravlja, da se isti rješavaju i da se prati implementacija korektivnih i preventivnih mjera, u cilju smanjenja izloženosti operativnim rizicima;
- Odlučivanje: Odbor ima ovlaštenja i nadležnost za utvrđivanje prijedloga odluka za smanjenje operativnih rizika, u smislu odlučivanja o akcijama za smanjenje rizika i dostavljanje istog Upravi Banke na usvajanje;
- Eskalacija: Odbor daje mišljenje o pitanjima izvan njegovih kompetencija za donošenje odluka i dostavlja prijedlog Upravi za usvajanje potrebnih odluka.

Odbor za upravljanje eksternalizacijom

Odbor za upravljanje eksternalizacijom analizira sve bitne elemente eksternalizacija i daje saglasnost na Prijedlog odluke o eksternalizaciji.

Odbor za upravljanje eksternalizacijom zasjeda na mjesečnom nivou, a isti čine:

- Član Uprave
- Direktor Direkcije za sprječavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost
- Direktor Direkcije IT/Org
- Direktor Direkcije pravnih poslova
- Direktor Direkcije računovodstva i kontrolinga
- Voditelj Odjela praćenja regulatorne usklađenosti
- Voditelj Tima za informacijsku sigurnost

Nadležnosti ovog Odbora propisane su internim aktom Banke „Procedura za upravljanje eksternalizacijom“.

Odbor za održivost

Banka je posvećena promicanju univerzalne finansijske uključenosti i bankarskog sektora koji podupire finansijsko zdravlje svojih klijenata i zajednice u cjelini. Poslovni model Banke „Finansijsko zdravlje i održivost“ slijedi principe otvorenog, transparentnog i odgovornog bankarstva prema klijentima, zajednici i ekonomiji u kojoj posluje, i svojim zaposlenicima kao nosiocima implementacije te u fokusu ima zdrav i održiv rast.

U cilju adekvatnog, efikasnog i cjelovitog upravljanja konceptom finansijskog zdravlja i održivosti, odlukom Uprave Banke je formiran Odbor za održivost.

Članovi Odbora su:

- Savjetnik Uprave za izvrsnost
- Direktor Direkcije sekretarijata i regulatorne usklađenosti
- Direktor Direkcije za marketing, komunikacije i kvalitet usluge
- Direktor Sektor za poslovanje sa stanovništvom i malim preduzećima
- Direktor Sektora za poslovanje sa privredom
- Direktor Direkcije za upravljanje ljudskim resursima
- Direktor Direkcije za sigurnost i upravljanje imovinom

Odbor se sastaje mjesečno, a po potrebi se može sazvati i vanredno, odnosno više puta mjesečno na inicijativu predsjedavajućeg i/ili članova Odbora ili članova Uprave Banke.

Odbor za restrukturiranje

Odbor za restrukturiranje analizira sve bitne elemente iz domena restrukturiranja, te implementira zahtjeve regulatora i matične Grupacije.

Odbor za restrukturiranje se sastoji u pravilu kvartalno, a isti čine:

- Nadležni član Uprave Banke za rizike - predstavnik i koordinator Odbora
- Direktor Sektor upravljanja strateškim rizicima ili Zamjenik
- Direktor Direkcije sekretarijata i regulatorne usklađenosti ili Zamjenik
- Direktor Direkcije za marketing, komunikacije i kvalitet usluge ili Zamjenik
- Direktor Direkcije za upravljanje ljudskim resursima ili Zamjenik
- Direktor Sektora sredstava ili Zamjenik
- Direktor Direkcije računovodstva i kontrolinga ili Zamjenik
- Direktor Sektor za poslovanje sa stanovništvom i malim preduzećima ili Zamjenik
- Direktor Sektora za poslovanje sa privredom ili Zamjenik
- Direktor Direkcije pravnih poslova ili Zamjenik
- Direktor Direkcije IT/ORG ili Zamjenik
- Voditelj Odjela za ICAAP/ILAAP, upravljanje tržišnim i rizikom likvidnosti
- Samostalni stručni saradnik za planove oporavka, restrukture i regulatorno izvještavanje

Nadležnosti ovog Odbora propisane su internim aktom Banke „Pravilnik o radu odbora za restrukturiranje“.

Kontrolne funkcije u Banci

Kontrolne funkcije u Banci uspostavljene su Odlukom Nadzornog odbora Sparkasse Bank dd BiH, 2017. godine, u skladu sa Zakonom o bankama FBiH i Odlukom o kontrolnim funkcijama banke (od 31.12.2021 Odluka o kontrolnim funkcijama je zamjenjena Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci).

Kontrolne funkcije u Banci su:

- Kontrolna funkcija za upravljanje rizicima
- Kontrolna funkcija za upravljanje operativnim rizicima
- Kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti
- Kontrolna funkcija interne revizije

Više podataka i informacija o kontrolnim funkcijama uspostavljenim u Banci dato je u nastavku dokumenta.

3. POLITIKA NAKNADA

3.1. Podaci o politikama i praksama naknada za identifikovane zaposlenike

Varijabilni sistem nagrađivanja u Banci koji se odnosi na pojedinačne radnike, odnosno na identificirano osoblje je prvenstveno zasnovan na dobiti i finansijskom stanju Banke, s tim što se također daje i odgovarajući značaj stanju rizika i kapitala kompanije. Pored učinka identificiranog osoblja te, u slučaju potrebe, njegovog ili njenog odjela, u obzir se treba uzeti cjelokupni rezultat Banke i dugoročni kriteriji.

Identifikovani zaposlenici su sve kategorije radnika čije profesionalne aktivnosti imaju značajan utjecaj na rizični profil Banke. Kategorije identifikovanih zaposlenika obuhvataju najmanje sljedeće:

- 1) članove nadzornog odbora,
- 2) članove uprave banke,
- 3) više rukovodstvo,
- 4) rukovodiocce kontrolnih funkcija banke,
- 5) lica koja preuzimaju rizike za banku,
- 6) sve druge radnike banke čije aktivnosti imaju materijalni utjecaj na profil rizičnosti Banke, koji su prema pripadajućem rasponu ukupnih naknada, zajedno sa diskrecionim penzijskim pogodnostima, na istom ili višem nivou u odnosu na više rukovodstvo i lica koja preuzimaju rizike.

Za sve identifikovane zaposlenike ili preuzimače rizika u širem smislu primjenjuju se posebne odredbe u skladu sa Politikom naknada.

U modelu bonusa, bonusni kriteriji/ključni pokazatelji se zaista upotrebljavaju kako bi se ostvarila snažna veza sa dobiti, rizikom, kapitalom i stanjem likvidnosti kompanije (npr. Operativni rezultat, CIR i ROE, risk –bearing capacity statement (ECA) itd). Konkretno odabrani kriterij ne promovira nikakve transakcije koje neprimjereno povećavaju rizik za Banku. Pored kvantitativnih kriterija, individualni model bonusa uzima u obzir još i kvalitativne nefinansijske kriterije.

Ciljevi se definišu na godišnjem nivou u individualnim bonus sporazumima i sadrže ključne pokazatelje, kvantitativne i kvalitativne, uključivo cilj/ciljeve koji se odnose na dugoročnu uspješnost Banke – posebno za Upravu Banke.

Model varijabilnih naknada za radnike na kontrolnim funkcijama je nezavisan od kontrolisanih poslovnih jedinica i usklađen je za postizanje ciljeva u vezi sa njihovim vlastitim zaduženjima i cjelokupnim poslovnim uspjehom, te je na taj način nezavisan.

3.2. Podaci o postupku odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada, kao i o broju sastanaka koje je održao odbor za naknade

Nadzorni odbor, Uprava banke, te Odbor za naknade i Odbor za rizike, dužni su aktivno saradivati u cilju osiguravanja da je Politika naknada usklađena sa obimom preuzetog rizika i efikasnim i primjerenim upravljanjem rizicima. Politika i prakse naknada, te postupci odlučivanja o naknadama trebaju biti jasni, dobro dokumentovani, evidentirani i transparentni.

Nadzorni Odbor Banke odgovoran je za donošenje svih odluka vezanih za Politiku naknada, kao i za godišnju provjeru, odnosno preispitivanje principa Politike naknada te ocjenu usklađenosti provođenja politike naknada s politikama i procedurama Banke vezanim za naknade te relevantnim propisima, smjernicama, općeprihvaćenim standardima, načelima i kodeksima u skladu sa provedbenim propisima.

U 2023. godini, Nadzorni odbor je održao 3 redovne sjednice i 2 pismenim putem na kojima su donošene odluke u segmentu politike i prakse naknada radnika u Banci.

Uprava Banke je odgovorna za provođenje odluka Nadzornog Odbora, u skladu sa Politikom naknada. Uprava Banke donosi Odluke o naknadama radnika Banke izuzev za članove Uprave Banke i rukovodioce kontrolnih funkcija što je u nadležnosti Nadzornog Odbora.

Nakon što Uprava utvrdi prijedlog Politike naknada, Odbor za naknade isti potvrđuje kao i prijedlog ostalih odluka o isplati varijabilnih naknada i dostavlja Nadzornom odboru na konačno odobrenje. Direkcija interne revizije godišnje vrši reviziju primjene Politike naknada te o istom obavještava Odbor za naknade, Odbor za reviziju i Nadzorni odbor u skladu sa provedbenim propisima.

U skladu sa Zakonom o bankama FBiH, 2017. godine uspostavljen je Odbor za naknade kao odbor Nadzornog odbora s ciljem pružanja stručne pomoći Nadzornom odboru Banke u segmentu politike i prakse naknada radnika u Banci.

Odbor za naknade uspostavljen je na način da može utvrđivati kompetentne i nezavisne procjene o politikama i praksama u pogledu pravilnog struktuiranja naknada u skladu sa preuzetim rizicima, održavanjem adekvatnog kapitala i likvidnošću Banke, a na osnovu kojih će Nadzorni odbor moći donositi odgovarajuće odluke.

Odbor za naknade dužan je preispitati i ocijeniti usklađenost provođenja Politike naknada, najmanje jednom godišnje, sa:

- 1) relevantnim propisima, smjernicama, općeprihvaćenim standardima, principima i kodeksima,
- 2) politikama i procedurama Banke vezanim za naknade radnika Banke.

Članovi odbora za naknade imenuju se iz redova članova Nadzornog odbora Banke, odnosno članova Nadzornog odbora uz mogućnost imenovanja i najviše jedne osobe iz stručne službe u Banci.

Sastav i broj održanih sjednica Odbora za naknade u 2023. godini je prikazan u tabeli pod tačkom 2.6. ovog dokumenta.

3.3. Informacije o vezi između plaće i uspješnosti, uključujući ciljeve, broj radnika za koje je politikom naknada predviđena isplata varijabilne naknade i način na koji varijabilna naknada reaguje na promjene u uspješnosti banke

Sistem naknada u Banci je u osnovi organizovan shodno sljedećim ključnim principima:

- Tržišno usklađena osnovna fiksna naknada prema poziciji ili aktivnostima,
- Varijabilna naknada zasnovana na učinku i/ili ostvarenom uspjehu

Plaća, fiksna naknada radnika, odražava sljedeće kriterije za određivanje plaće:

- i. razinu profesionalnog iskustva i radnog staža potrebnog za poslove razine zanimanja na koju se radnik raspoređuje, odnosno je raspoređen,
- ii. dostignuti stupanj znanja te potrebnih ključnih kompetencija radnika, te
- iii. razinu složenosti, ovlasti i odgovornosti ključnih područja rada te poslova i zadataka koji su radniku dodijeljeni.

Banka na godišnjem nivou provodi analizu rizika u cilju određivanja svog profila rizika u smislu zakonskih i regulatornih odredbi o naknadama, te utvrđivanja načina na koji se načela o naknadama koriste u zavisnosti od toga što je definisano u Politici naknada.

Pored navedenog, odgovarajuća naknada prema kategoriji radnika zasniva se na internim i eksternim faktorima, tržištem, poslovnom strategijom kao i dugoročnim interesima Banke, a čime se podržava dugoročno zadržavanje radnika u kompaniji.

Opšti zahtjevi Politike naknada odnose se na sve radnike, dok se specifični zahtjevi primjenjuju na radnike čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke, što se procjenjuje na bazi provedene analize rizika sa ciljem primjene principa proporcionalnosti uzimajući u obzir veličinu i internu organizaciju, vrstu, obim i složenost poslovnih aktivnosti, poslovnu strategiju Banke i sve druge kriterije za koje Banka procijeni da su relevantni za analizu rizika.

Principi nagrađivanja su konzistentni, potiču zdravo i efikasno upravljanje rizicima te ne potiču preuzimanje rizika koje prelazi prag prihvatljivog rizika za Banku, i usklađeni su sa poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima, strategijom upravljanja rizicima i dugoročnim interesima Banke.

Varijabilne naknade zavise o ocjeni radnog učinka i kompetencija radnika i poslovne jedinice, odnosno organizacijske cjeline, uzimajući u obzir ocjenu ukupnog učinka Banke. Učinak Banke, organizacijske jedinice i individualni učinak mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, uključujući i praćenje održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Kvantitativni ciljevi obuhvataju finansijske ciljeve Banke, organizacione jedinice i druge poslovno specifične ciljeve, dok kao kvalitativne ciljeve Banka uzima u obzir matricu kompetencija, odnosno očekivane standarde ponašanja radnika i to za sve kategorije radnika.

Primanja se sastoje od fiksne i moguće varijabilne komponente koje su postavljene u odgovarajućem omjeru jedna prema drugoj. Sve isplate ili pogodnosti daju se u obliku fiksnih ili varijabilnih komponenti primanja. Shodno tome, ne postoji bilo koja treća kategorija primanja u okviru Politike naknada.

Prilikom strukturiranja naknada, Banka vodi računa o zdravom odnosu između fiksnih i varijabilnih naknada na način da ne postoji ovisnost radnika o varijabilnim primanjima.

Za radnike koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija, primanja su strukturirana na način da fiksna komponenta ne smije biti manja od dvije trećine ukupnih primanja radnika.

Kriteriji za određivanje fiksnih primanja definisani su platnim razredima za pojedino radno mjesto, složenosti opisa posla te odražavaju profesionalno iskustvo i odgovornosti radnika za obavljanje određenog posla.

U pravilu 20 do 25% radnika (ne uključujući radnike na rukovodnim funkcijama) godišnje učestvuju u ciklusu definisanja ciljeva i potencijalno mogu ostvariti pravo na varijabilnu naknadu. Kriteriji za određivanje i isplatu varijabilnih primanja povezani su sa stepenom ostvarivanja unaprijed zadanih godišnjih ciljeva povezanih s odgovarajućim radnim mjestom (u skladu sa odredbama Procedure upravljanja radnim učinkom i razvojem).

3.4. Informacije o najvažnijim karakteristikama sistema naknada (model i struktura) uključujući informacije o kriterijima koji se primjenjuju za mjerenje uspješnosti i prilagođavanju rizicima, politici odgode i kriterijima za prijenos prava iz naknada

Cjelokupan sistem stimulacija odnosi se na kompaniju, organizacione jedinice i pojedinačne rezultate, te je usklađen sa Politikom naknada. Referentni sistem usmjeren prema ostvarivanju rezultata uspostavljen je na temelju komponenti: individualni uspjeh, timski uspjeh i uspjeh kompanije, a koji se sastoji od sljedećih varijabilnih komponenti nagrađivanja koje se, u principu, odnosi na jedan od sljedećih glavnih šema:

- 1) Sistem godišnje varijabilne naknade na osnovu godišnje ocjene učinka radnika u individualnim bonus modelima, učesnicima sistema varijabilnog nagrađivanja, a u skladu sa mjerenjem uspješnosti tokom jedne poslovne godine.

- 2) Stimulacije zasnovane na proviziji: sistem kvartalnih stimulacija na osnovu količine i kvaliteta prodaje, proizvoda i usluga prodajnog osoblja.
- 3) Stimulacije za učešće u projektima: sistem stimulacija zasnovanih na posebnim projektima koji imaju veoma značajan uticaj na poslovanje i/ili profil rizičnosti Banke; Iznadprosječni učinak koji se temelji na temama, zadacima ili alternativnim projektima vezanim uz stepen postignuća određenih ciljeva i zadataka u okviru projekta.
- 4) Nagrade: sistem stimulacija zasnovanih na nagrađivanje nadprosječnog (visokokvalitetnog) individualnog i timskog rada od strane rukovodilaca. Nagrada za izvanredne rezultate, individualne ili timske.

Radnik može biti uključen u više od jednog sistema stimulacija, s time da isto bude usklađeno sa odredbama Procedure upravljanja radnim učinkom i razvojem. Zbir dodijeljenih bonusnih iznosa ne smije preći gornju granicu utvrđenu politikama.

Varijabilna naknada koju Banka isplaćuje a koja ne prelazi 1/3 ukupne godišnje naknade radnika ili 100.000 KM bruto - nakon razmatranja performansi i finansijske situacije Banke kao i zarade - kvalificirana je kao nebitna s aspekta uticaja na preuzimanje rizika. Bilo koja varijabilna naknada koja ne dostigne tu razinu materijalnosti ne zahtijeva odgađanje.

U skladu s gore navedenim, za osobe koje su identificirane kao radnici čije profesionalne aktivnosti imaju uticaj na profil rizičnosti Banke (identifikovani zaposlenici), a čija varijabilna naknada na godišnjem nivou prelazi 1/3 ukupne godišnje naknade radnika ili 100.000 KM bruto, Banka će odgoditi isplatu 40% varijabilnog dijela naknada na period od 5 godina.

Varijabilne naknade koje prelaze zakonom previđen rang podliježu zadržavanju na period od 5 godina. U tom smislu se prava iz ostvarenih naknada prenose na korisnika u definisanim rokovima počev 1 godinu nakon sticanja varijabilne naknade.

Banka je dužna značajan udio varijabilne naknade, odgođenog i neodgođenog dijela, isplatiti u obliku finansijskih instrumenata, tačnije u slučaju kada varijabilni dio naknade identifikovanog zaposlenika na godišnjoj osnovi prelazi 100.000 KM bruto. Banka je u obavezi da minimalno 50% dodijeljenog iznosa isplati u finansijskim instrumentima uz odgodu 40% varijabilnog dijela naknade na period od 5 godina.

3.5. Informacije o omjeru između fiksnih i varijabilnih naknada

Prilikom strukturiranja naknada, Banka vodi računa o zdravom odnosu između fiksnih i varijabilnih naknada na način da ne postoji ovisnost radnika o varijabilnim primanjima.

Za radnike koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija, primanja su strukturirana na način da fiksna naknada nije manja od dvije trećine ukupnih primanja radnika, ukupna godišnja naknada tog radnika ne smije biti manja od prosjeka naknada radnika koji obavljaju poslove uporedivog obima, složenosti i odgovornosti. Odredba se odnosi i na člana Uprave nadležnog za rizike.

Za ostale radnike, iznos varijabilnog dijela ne može preći iznos fiksnog dijela ukupnih naknada.

3.6. Informacije o kriterijima uspješnosti na kojima se zasnivaju prava na dionice, finansijske instrumente povezane sa dionicama ili varijabilnu naknadu

Varijabilna komponenta primanja ima motivirajući učinak na radnike, te trajno povećava odgovornost na dugoročnoj osnovi. Ovisno o područjima i kategorijama radnika, ocjenjuju se performanse konkretnog radnika i organizacionog dijela zasnovane na specifičnim ciljevima, kao i ukupni poslovni uspjeh Banke, shodno uzimajući u obzir kapital, likvidnost i procjenu rizika. Održivi,

usklađeni sa rizicima kao i kriteriji kojima se izbjegava sukob interesa su temelj određivanja i konfiguracije modela varijabilnog nagrađivanja.

Kriteriji za određivanje i isplatu varijabilnih primanja povezani su sa stepenom ostvarivanja unaprijed zadanih godišnjih ciljeva povezanih s odgovarajućom radnom pozicijom (u skladu sa odredbama Procedure upravljanja radnim učinkom). Varijabilne naknade zavise o ocjeni radnog učinka i kompetencija radnika i poslovne jedinice, odnosno organizacijske cjeline, uzimajući u obzir ocjenu ukupnog učinka Banke. Učinak Banke, organizacijske jedinice i individualni učinak mjeri se kvantitativnim i kvalitativnim ciljevima, uključujući i praćenje održivosti rezultata Banke u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju. Kvantitativni ciljevi obuhvataju finansijske ciljeve Banke, organizacione jedinice i druge poslovno specifične ciljeve, dok kao kvalitativne ciljeve Banka uzima u obzir matricu kompetencija, odnosno očekivane standarde ponašanja radnika i to za sve kategorije radnika.

Varijabilne naknade isplaćuju se za održivu uspješnost prilagođenu rizicima, kao i uspješnost koja nadmašuje standard očekivan u skladu sa opisom radnog mjesta pojedinačnog radnika i ostvarenjem godišnje karte ciljeva/ sporazuma. Ukoliko su s time povezane transakcije s elementima rizika, u slučaju prekoračenja određenih graničnih vrijednosti rizika, bonus će biti umanjen ili isti neće biti isplaćen u cijelosti ili djelomično.

Varijabilne naknade radnicima se isplaćuju u obliku novčanih naknada i naknada u vidu ostalih finansijskih instrumenata banke uz odobrenje korištenja istih od strane Agencije za bankarstvo FBiH.
radnik

3.7. Informacije o kriterijima i obrazloženjima varijabilnih naknada koji se dodjeljuju i isplaćuju u banci

Varijabilne naknade bit će dodijeljene i isplaćene samo u slučaju da je takva isplata održiva u odnosu na finansijsku situaciju Banke i opravdana u odnosu na učinak pojedine organizacione jedinice, odnosno pojedinačnog radnika. U slučaju da isplata nije održiva ili da ne odražava učinak, takva varijabilna nagrada neće biti isplaćena ili će biti zadržana.

Varijabilne naknade smatraju se održivima ako u razdoblju od utvrđivanja tih naknada do njihove konačne isplate ne dođe do narušenog finansijskog stanja, odnosno do ostvarivanja gubitaka Banke. Varijabilne naknade smatraju se opravdanim, ako su zasnovane na uspješnosti Banke, organizacione jedinice ili relevantnog radnika.

U Politici naknada Banka je definisala ograničenja, odnosno uslove kad neće doći do isplate varijabilnih naknada

- Nepostojanje prava: Banka zadržava pravo da preko svojih nadležnih korporativnih organa ograniči isplatu bonusa u cijelosti ili djelomično, bez obzira na ostvarivanje ciljeva, ukoliko je finansijska situacija Banke pogoršana, odnosno smanjen iznos dobiti, ili je negativan u trenutku kada se to pravo stiče (Ex ante usklađivanje rizika).
- Isplata varijabilne naknade je potpuno nedopustiva ako Banka ostvaruje značajan neto gubitak i/ili se ne može ostvariti ili održati minimalna adekvatnost kapitala. Samo u slučajevima neto gubitaka koji nemaju štetan uticaj na ukupnu ekonomsku situaciju Banke, varijabilne naknade mogu, izuzetno i nakon temeljitog razmatranja svih okolnosti od strane nadležnih rukovodećih organa Banke, biti odobrene, ali uobičajeno isključivo umanjene i diferencirane prema kategorijama radnika.

- U slučaju da dođe do značajnog narušavanja uspješnosti ili ostvarivanja gubitka, Banka će ukupne varijabilne naknade značajno smanjiti. Pritom se u obzir uzimaju svi sljedeći oblici smanjenja varijabilnih naknada:
 - a) smanjenje naknada tekuće poslovne godine,
 - b) smanjenje isplata naknada koje su prethodno odobrene, ali koje su odgođene i još uvijek nisu isplaćene (aktiviranjem odredbi o malusu) i
 - c) naknadno smanjenje isplata naknada koje su prethodno zarađene i koje su već isplaćene (aktiviranjem odredbi o povratu naknada – claw back).
- Varijabilne naknade radnika koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija moraju biti povezane s ostvarenjem ciljeva njihovih funkcija, neovisno o uspješnosti poslovnih područja koja kontrolišu.
- Varijabilne naknade svih radnika ne smiju ograničavati sposobnost Banke da održi ili poveća iznos svog kapitala /dokapitalizacija iz dobiti/.
- Banka ne vrši isplatu bilo kakvih diskrecionih bonusa. Bonusi koje Banka isplaćuje su varijabilne naknade na temelju upravljanja radnim učinkom uzevši u obzir dugoročnu uspješnost.
- Minimalni učinak: Za ključne radnike, primjena modela bonusa zavisi od postizanja definisanog iznosa granične vrijednosti koji se temelji na rezultatima dobiti kompanije. Za radnike koji nemaju značajniji uticaj na profil rizika Banke, može se odrediti ova ili neka druga granična vrijednost koja odražava dobit Banke kao uslov za isplatu bonusa.
- Radnicima čiji radni odnos sa Bankom prestaje zbog povrede radnih obaveza (raskid iz razloga koji leže na strani radnika, otpuštanje; takozvani "otpušteni"), neće biti isplaćena nikakva varijabilna naknada (bilo u obliku isplate na račun ili isplate zadržanog iznosa).
- Radnici čiji radni odnos u Banci prestaje zbog drugih razloga (tzv. "sporazumni otkazi ") mogu proporcionalno primiti varijabilnu naknadu prema istim principima kao i aktivni zaposlenici u slučaju da radni odnos prestaje tokom poslovne godine.
- Isplata i povrat: Banka će aktivirati odredbe o malusu i povratu naknade, između ostalog, i u slučajevima koji uključuju:
 - a) dokaz o nedozvoljenom ponašanju ili ozbiljnom propustu radnika (npr. kršenje etičkog kodeksa ponašanja i ostalih internih propisa, naročito ako se odnose na rizike),
 - b) Banka i/ili poslovna jedinica je naknadno pretrpjela značajan pad u svojoj finansijskoj uspješnosti,
 - c) u Banci i/ili poslovnoj jedinici u kojoj radnik radi je došlo do značajnog propusta u upravljanju rizicima,
 - d) značajno povećanje regulatornog kapitala i kapitala koji je rezultat ICAAP-a na osnovu Odluke o ICAAP-u i ILAAP-u u Banci ili poslovnoj jedinici,
 - e) bilo kakve regulatorne mjere, u slučaju kada je ponašanje radnika doprinijelo tim mjerama.
- Odluku o utvrđivanju navedenih okolnosti, u smislu neisplate ili ograničenja naknade, kao i u smislu njenog povrata, donosi Uprava, a ukoliko se ona tiče članova Uprave ili kontrolnih funkcija kao i ostalog identificiranog osoblja, odluku donosi Nadzorni odbor.
- Odgađanje isplate: Varijabilna naknada isplaćena od strane Banke koja ne prelaze ni 1/3 ukupne godišnje naknade radnika ili 100.000 KM bruto - nakon razmatranja performansi i finansijske situacije Banke kao i zarade - kvalificirana je kao nebitna s aspekta uticaja na preuzimanje rizika. Bilo koja varijabilna naknada koja ne dostigne tu razinu materijalnosti ne zahtijeva odgađanje.

U skladu sa navedenim ograničenjima Banka postupa kod isplate varijabilnih naknada.

Cjelokupan sistem varijabilnih naknada se sastoji od sljedećih varijabilnih komponenti nagrađivanja koje se, u principu, odnosi na jedan od sljedećih glavnih šema:

- 1) Sistem godišnje varijabilne naknade na osnovu godišnje ocjene učinka radnika u individualnim bonus modelima, učesnicima sistema varijabilnog nagrađivanja definisanog Procedurom upravljanja radnim učinkom, a u skladu sa mjerenjem uspješnosti tokom jedne poslovne godine.
- 2) Stimulacije: sistem kvartalnih stimulacija na osnovu količine i kvaliteta prodaje proizvoda i usluga osoblja mreže Banke u segmentu poslovanja sa stanovništvom. Identifikacija kvartalnih rezultata prodaje u okviru dogovorenih godišnjih ciljeva za radnike sektora za poslovanje sa stanovništvom i malim preduzećima. Godišnji ciljevi sastoje se od kombinacije kvantitativnih (ciljeva grupe proizvoda) i kvalitativnih ciljeva, te osiguravaju kako kvalitet, tako i mitigaciju rizika.
- 3) Stimulacije za učešće u projektima: sistem stimulacija zasnovanih na posebnim projektima koji imaju veoma značajan uticaj na poslovanje i/ili profil rizičnosti Banke; Iznadprosječni učinak koji se temelji na temama, zadacima ili alternativnim projektima vezanim uz stepen postignuća određenih ciljeva i zadataka u okviru projekta.
- 4) Nagrade: - sistem stimulacija zasnovanih na nagrađivanje nadprosječnog (visokokvalitetnog) individualnog i timskog rada od strane rukovodilaca. Što olakšava situacijsku reakcijsku odnosno pruža mogućnost za nagradu dobrog učinka koji se nije mogao planirati / predvidjeti, kao i otvorenom učešću radnika u (crossborder saradnja), organizacionih jedinica ili na određenim pozicijama u povezanim licima. Dodjela ove nagrade se temelji na izvršenim poslovima koji su imali uticaj na rast ili poboljšanje poslovanja, a rezultat je prikazan kao slučaj iz kojeg mogu učiti ostali radnici; - Nagrada za izvanredne rezultate,- mogu biti individualne ili timske.

3.8. Ukupne naknade i zasebno prema značajnijim područjima poslovanja i zbir svih naknada po kategorijama radnika, naknada podijeljenim na nadzorni odbor, upravu i ostale identifikovane zaposlenike banke

Ukupan iznos naknada po područjima poslovanja je iskazan u bruto iznosu koji je isplaćen u 2023. godini po sljedećim područjima poslovanja:

- Nadzorni odbor
- Uprava Banke
- Kontrolne funkcije
- Investicije, trezor i upravljanje aktivom i pasivom
- Poslovanje sa klijentima i
- Korporativne funkcije

Informacije o naknadama podijeljene na Nadzorni odbor, Upravu Banke i ostale radnike čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil banke (identifikovani zaposlenici) su kako slijedi:

- **Nadzorni odbor** – članovi Nadzornog odbora imaju pravo samo na fiksnu naknadu
- **Uprava Banke** – članovi Uprave imaju pravo na fiksnu i varijabilnu naknadu. Iznos varijabilne naknade koju članovi Uprave Banke mogu ostvariti je ograničen na 50 % fiksne naknade. Isplata varijabilne naknade se vrši u skladu sa načelima Politike naknada Banke u godini koja slijedi poslije perioda određivanja visine naknade za individualni učinak na način da se isplaćuje 60% varijabilne naknade, dok se isplata 40% varijabilne naknade odlaže na period

od 5 godina. Varijabilna naknada, uključujući i dio čija je isplata odložena, se isplaćuje odnosno dodjeljuje samo ukoliko je to sa aspekta finansijske situacije Banke moguće, te ukoliko je moguće i opravdano sa aspekta razvoja poslovanja Banke, rezultata jednog područja poslovanja i individualnog učinka članova Uprave Banke.

- **Ostali identifikovani zaposlenici** – ostali radnici čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil banke imaju pravo na fiksnu i varijabilnu naknadu. U skladu sa načelima Politike naknada varijabilne naknade koje prelaze 1/3 ukupne godišnje naknade radnika ili 100.000 KM bruto klasificiraju se kao značajne i podliježu principima zadržavanja odnosno odgode dijela isplate.

Tabela 1. Ukupne isplaćene bruto naknade i zasebno prema značajnim područjima poslovanja

Područja poslovanja	Fiksna naknada		Varijabilna naknada				Ukupne naknade	
	Broj članova/radnika na 31.12.2023.	Bruto fiksne naknade isplaćene u 2023.	U novcu		U finansijskim instrumentima		Broj članova/radnika na 31.12.2023.	Bruto iznos ukupne isplaćene naknade u 2023.
			Broj članova/radnika kojima je isplaćena naknada	Bruto iznos varijabilne naknade isplaćene u 2023.	Broj članova/radnika kojima je isplaćena naknada	Bruto iznos varijabilne naknade isplaćene u 2023.		
Nadzorni odbor	7	32.858 KM	0	- KM	0	- KM	7	32.858 KM
Uprava Banke	4	1.255.585 KM	6	327.220 KM	0	- KM	4	1.582.805 KM
Kontrolne funkcije	40	1.932.231 KM	23	99.747 KM	0	- KM	40	2.031.977 KM
Investicije, trezor i upravljanje aktivom i pasivom	18	768.513 KM	5	30.950 KM	0	- KM	18	799.463 KM
Poslovanje sa klijentima	274	9.956.833 KM	195	376.290 KM	0	- KM	274	10.333.123 KM
Korporativne funkcije	168	6.789.855 KM	72	229.527 KM	0	- KM	168	7.019.382 KM
Ukupno	511	20.735.875 KM	301	1.063.734 KM	0	- KM	511	21.799.609 KM

Tabela 2. Zbir svih isplaćenih bruto naknada po kategorijama radnika i naknada podijeljenih na nadzorni odbor, upravu i ostale identifikovane zaposlenike banke

Kategorije radnika	Fiksna naknada		Varijabilna naknada				Ukupne naknade	
	Broj članova/radnika na 31.12.2023.	Bruto fiksne naknade isplaćene u 2023.	U novcu		U finansijskim instrumentima		Broj članova/radnika na 31.12.2023.	Bruto iznos ukupne isplaćene naknade u 2023.
			Broj članova/radnika kojima je isplaćena naknada	Bruto iznos varijabilne naknade isplaćene u 2023.	Broj članova/radnika kojima je isplaćena naknada	Bruto iznos varijabilne naknade isplaćene u 2023.		
Nadzorni odbor	7	32.858 KM	0	- KM	0	- KM	7	32.858 KM
Uprava Banke	4	1.255.585 KM	6	327.220 KM	0	- KM	4	1.582.805 KM
Ostali identifikovani zaposlenici	22	1.977.310 KM	22	305.620 KM	0	- KM	22	2.282.929 KM
Ukupno	33	3.265.753 KM	28	632.839 KM	0	- KM	33	3.898.592 KM

- * u iznos za Upravu Banke uključene su i naknade članova Uprave Banke koji nisu u broju na dan 31.12.2023. godine
- * Banka varijabilne naknade do sada nije isplaćivala u dionicama kao ni finansijskim instrumentima, niti drugim naknadama povezanim sa dionicama i druge oblike varijabilne naknade.
- * Banka nema diskrecione penzije pogodnosti za radnike.

3.9. Informacije o najvažnijim parametrima i argumentima za sistem varijabilnih naknada i drugih nenovčanih pogodnosti

Sparkasse Bank dd BiH, kao članica Steiermärkische Sparkasse grupe u svom vlastitom interesu, kao i u svojoj odgovornosti prema klijentima i subjektima koji čine grupu, pridaje veliku važnost odgovarajućoj strukturi rizika, dobroj održivosti rizika, te adekvatnoj i na riziku zasnovanoj kapitalnoj osnovi. Radnici su posebno važni za Banku, a njihovu lojalnost treba osigurati na dugoročnoj osnovi kako bi se izgradio povjerljiv i održiv odnos s klijentima.

U cilju postizanja tog cilja, radnicima se omogućuje odlična obuka i razvojne mogućnosti, te isplaćuju naknade u skladu sa tržišnim uslovima. Politika nagrađivanja je usklađena s poslovnom strategijom, ciljevima, vrijednostima i dugoročnim interesima Banke. Tokom proteklih godina, Banka je razvijala strategiju nagrađivanja poslovnog uspjeha i učinkovitosti radnika odgovarajućim varijabilnim naknadama prema preuzetim rizicima. Tu je već uloženi značajni napor kako bi se osigurao uravnotežen odnos između fiksnog i varijabilnog dijela naknada radnicima, pri čemu se proporcionalno fiksnom iznos obračunava dovoljno visoko kako se ne bi stvarao poticaj za prekomjerno preuzimanje rizika bilo od strane pojedinaca, odnosno na kolektivnom nivou.

Ovim principima, Banka namjerava da nastavi svoju dokazanu dugoročnu politiku naknada u skladu sa svojom poslovnom strategijom, ciljevima i dugoročnim interesima, te temeljitim i učinkovitim upravljanjem rizicima, odnosno politikom koja do danas nije imala za posljedicu ni jedan slučaj u kojem bi uzrok bilo koje neadekvatne procjene rizika ležao u sistemu naknada, a posebno varijabilnih naknada.

Banka vjeruje u balans između novčanih i nenovčanih poticaja, kao i u fiksno i varijabilno nagrađivanje. Banka želi biti poželjan poslodavac u kojem rade motivirani i angažirani radnici i gdje se prepoznaje i nagrađuje dobar učinak i poslovni rezultat.

3.10. Informacije o broju radnika čije naknade iznose sto hiljada KM-ova ili više po finansijskoj godini za koju se vrši objava podatka i informacija iz ovog člana.

Za ukupno 13 radnika Banke u 2023. godini isplaćene su naknade u bruto iznosu višem od 100.000 KM.

4. OBUHVAT PRIMJENE REGULATORNIH ZAHTJEVA

Sparkasse Bank dd BiH nije nadređena banka podređenom društvu Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo u skladu sa članom 2. tačka t) Zakona o bankama te nije u obavezi raditi konsolidovane izvještaje.

Iznos značajnog ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo je odbitna stavka kapitala u iznosu od 607 hiljada KM.

5. STRATEGIJA, CILJEVI I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA BANKE

5.1. Kratak opis (sažetak) strategija i politika za upravljanje pojedinačnim rizicima koje trebaju uključivati opis metodologije i proces testiranja otpornosti na stres, kao što su portfoliji koji podliježu testiranjima otpornosti na stres, razvijeni scenariji i korištene metodologije, te upotreba testiranja otpornosti na stres u upravljanju rizikom

Banka preuzima rizike na svjestan i selektivan način i profesionalno upravlja istim. Strategije, politike i principi upravljanja rizicima primjenjuju se u svrhu postizanja ravnoteže između ciljeva rizika i povrata, usmjerenih na održivi rast i odgovarajući povrat na kapital. Rizici se preuzimaju samo u kontekstu poslovanja Banke, a ti se rizici priznaju u ranoj fazi i njima se upravlja na odgovarajući način.

Strategija rizika Sparkasse Bank dd BiH (u daljem tekstu: Banka) se oslanja na okvir Korporativnog upravljanja rizicima (skr. ERM) Erste Grupe, a koji osigurava konzistentnost cjelokupnog profila rizika i procesa interne procjene adekvatnost likvidnosti (ILAAP) i kapitala (ICAAP), a koji su usklađeni sa strategijom poslovanja Banke odnosno poslovnom politikom i zahtjeva Agencije za bankarstvo FBiH definisanih u Odluci o sistemu internog upravljanja u banci od 12.05.2021. godine, te drugih nadzornih tijela.

Strategija rizika ima za cilj uspostavljanje općeg okvira za oprezno i kontinuirano upravljanje svim značajnim rizicima kojim je Banka izložena ili bi mogla biti izložena uzimajući u obzir sam poslovni model Banke.

Banka provodi analizu rizika s ciljem primjene principa proporcionalnosti na način i u obimu koji je primjeren veličini i organizaciji Banke, te prirodi, obimu i složenosti poslovnih aktivnosti u skladu sa poslovnom strategijom Banke.

Upravljanje rizicima je modularan i sveobuhvatan upravljački sistem, a sastavni je dio cjelokupnog sistema upravljanja u Banci. Navedeni okvir upravljanja rizicima koji je Banka implementirala je kreiran za podršku Upravi Banke i Nadzornom odboru u upravljanju rizicima. Definisani potencijal pokrića za rizike u svakom trenutku osigurava adekvatan kapacitet kapitala odražavajući prirodu i veličinu portfolija rizika Banke. Proces je organizovan kroz implementaciju svih relevantnih politika ERM-a sa pripadajućim okvirom za izvještavanje, tehničkom platformom i podacima o rizicima. Proces počinje kroz analizu i mjerenje rizika (procjena materijalnosti rizika, analizu koncentracije rizika, testiranje otpornosti na stres i modeliranje rizika), a nastavlja se kroz izračun kapaciteta za podnošenje rizika. Na osnovu svih komponenti procesa upravljanja vrši se strateško planiranje, a na osnovu formalizovanog alata *Izjava o preuzimanju rizika i Pratećih mjera* (eng. Risk Appetite Statement - RAS and Supporting Risk Metrics - SM). Isti obuhvata rizike visokog nivoa te predstavlja stratešku izjavu Uprave Banke i alat za upravljanje nivoom rizika koje je Banka voljna i spremna preuzeti.

Aktivno upravljanje rizicima podrazumijeva sljedeće:

- identifikaciju rizika,
- analizu rizika,
- mjerenje rizika,
- kontrolu i monitoring rizika,
- izvještavanje o rizicima,
- davanje prijedloga za mjere i aktivnosti za izbjegavanje negativnih učinaka rizika.

Na slici ispod je prikazan i tabelarni pregled metoda mjerenja rizika i okvira upravljanja i kontrole po pojedinom glavnom tipu rizika:

Tip rizika	Rezultat nakon nadjačavanja	Rezultat prije nadjačavanja	Rezultat nakon nadjačavanja	Prognoza
	12/2022	09/2023	09/2023	09/2024
Glavni tipovi rizika				
Kreditni rizik	Srednje - visok	Srednje - visok	Srednje - visok	Stabilna
Tržišni rizik	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Stabilna
Kamatni rizik u bankarskoj knjizi	Srednje - nizak	Nizak	Srednje - nizak	Stabilna
Rizik likvidnosti	Srednje - nizak	Nizak	Srednje - nizak	Positivna
Operativni rizik	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Negativna
Ostali relevantni rizici				
Poslovni i rizik upravljanja, Rizik kapitala, Rizik profitabilnosti i Strateški rizik	Nizak	Nizak	Nizak	Stabilna
Reputacijski rizik	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Stabilna
Rizik usklađenosti	Srednje - nizak	Nizak	Srednje - nizak	Stabilna
Poprečni rizici				
Makroekonomski rizik	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Stabilna
Politički rizik	Srednje - nizak	Srednje - visok	Srednje - visok	Stabilna
Pandemijski rizik	Nizak	Nizak	Nizak	Stabilna
Okolišni, socijalni i upravljački (eng. ESG) rizik*	na	Srednje - nizak	Srednje - nizak	Stabilna

Banka je izvršila procjenu materijalno značajnih rizika na 31.12.2023. godine pri čemu su sljedeće glavne kategorije rizika ocijenjeni kao:

- Nema poslovanja: Tržišni rizik u knjizi trgovanja i druge podkategorije specifičnih rizika
- Nizak: Poslovni i rizik upravljanja, Rizik kapitala, Rizik profitabilnosti i Strateški rizik; Pandemijski rizik
- Srednje nizak: Sveukupni tržišni rizik; Kamatni rizik u bankarskoj knjizi; Rizik likvidnosti; Operativni rizik, Reputacijski rizik; Rizik usklađenosti, Makroekonomski rizik; Okolišni, socijalni i upravljački (eng. ESG) rizik
- Srednje visok: Sveukupni kreditni rizik; Politički rizik
- Visok: Nema rizika u ovoj kategoriji.

Shodno navedenom, rizični profil Banke se nije značajnije promijenio u odnosu na rezultate procjene materijalnosti rizika za 2022. godinu, iako je Banka za nekoliko vrsta rizika promijenila nivo značajnosti. Materijalno značajni rizici se razmatraju u okviru ICAAP koncepta – izračuna ekonomskog kapitala, dok se ostalim rizicima upravlja u sklopu kontrolnog okvira pretežno kroz nekvantitativne mjere.

Banka kroz taksonomiju rizika definiše i procjenjuje sljedeće vrste rizika:

Upravljanje kreditnim rizikom

Kreditni rizik je rizik koji proizlazi iz neplaćanja ili neizvršavanja obaveza od strane ugovorne strane (na primjer zajmoprimca) u skladu sa ugovorenim uslovima i s tim povezanim negativnim posljedicama (npr. djelomični ili potpuni gubitak glavnice i kamate, poremećaj novčanih tokova i povećani troškovi naplate) zbog nelikvidnost druge ugovorne strane, nesposobnost ili nedostatka volje da plati ili izvrši, ili zbog događaja ili mjera koje su preduzele političke ili monetarne vlasti određene zemlje.

Banka je osigurala adekvatan sistem za upravljanje kreditnim rizikom koji osigurava ispunjavanje kvantitativnih zahtjeva za potrebe izvještavanja Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Izvještavanje je definisano kroz set regulatornih obrazaca relevantnih za kreditni rizik.

Krovna politika matične bankarske grupacije kojom se definišu osnovni principi upravljanja kreditnim rizikom je Grupni principi upravljanja kreditnim rizicima (eng. Group Principles for Managing Credit Risk). Navedeni dokument je usvojen od strane Banke i implementiran uzimajući prije svega u obzir načela proporcionalnosti i usklađenosti sa lokalno relevantnom regulativom. Dodatno, Banka je u svojoj Kreditnoj politici definisala ključne principe i načela odobravanja, praćenja i naplate plasmana, operativne limite kreditiranja prema pojedinačnim rizičnim skupinama, zahtjeve za kolateralom, industrijskim granama. U slučaju prekoračenja limita/praga inicira se neposredni proces eskalacije.

U skladu sa grupnom strategijom upravljanja nekvalitetnom aktivom (engl. NPL non-performing loans) u Banci je implementiran upravljački okvir NPL-a koji pruža jedinstven okvir za prepoznavanje i tretman default-a i odnose povezane sa default situacijama.

Pregled svih izvještaja o upravljanju portfolio limitima je na nivou Banke redovito prikazan unutar materijala za Nadzorni odbor (Credit Risk Report) kao i drugim izvještajima po zahtjevu nadležnih lokalnih tijela Banke, ad hoc ili redovnim izvještajima.

Sljedeće vrste rizika su pokrivena unutar kreditnog rizika Banke:

- **Rizik defaulta (kreditni rizik)** je rizik djelomičnog ili potpunog defaulta po ugovorenim obavezama plaćanja odnosno rizik gubitka zbog neispunjen dužnike novčane obaveze

prema banci. Odnosi se na negativne posljedice povezane sa defaultom ili neispunjavanjem uslova ugovora zbog pogoršanja kreditne kvalitete dužnika.

- **Rizik migracije** je rizik gubitka zbog promjena fer vrijednosti kreditne izloženosti, kao rezultat promjena rejtinga klijenta.
- **Kamatno inducirani kreditni rizik** je rizik gubitka kojem je dodatno izložena banka koja preuzima kreditni rizik iz izloženosti vezanih za promjenljivu kamatnu stopu.
- **Rezidualni rizik** je rizik da će prepoznate tehnike smanjenja kreditnog rizika (npr. kolateral) koje se koriste od strane banke biti manje učinkovite nego što se očekivalo. Ova vrsta kreditnog rizika ne nastaje zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika, nego zbog nedovoljne sposobnosti da se realizuje uzeti kolateral. To može nastati zbog mogućnosti da pravni mehanizam pod kojim je kolateral založen ili prenesen ne garantuje da banka ima pravo da likvidira ili oduzme kolateral. Drugi primjer je da kolateral neće biti vrijedan onoliko koliko se očekivalo.
- **Rizik namirenja** je rizik da transakcija neće uspjeti u vrijeme poravnjanja. Greške pri namirenju mogu nastati iz defaulta ugovorne strane, zbog operativnih problema, ograničenja likvidnosti tržišta i ostalih faktora. Odnosno rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog razlike u ugovorenoj cijeni namirenja za određene dužnički, vlasnički, devizni ili robni instrument i njene sadašnje tržišne vrijedosti.
- **Rizik slobodne isporuke** je rizik gubitka kreditne institucije koji nastaje kada je plaćanje vrijednosnih papira valute ili robe izvršeno prije nego što su primljeni ili je predmetna isporuka izvršena prije nego što su oni plaćeni, odnosno ako obavljeno plaćanje ili izvršena isporuka nije u skladu s očekivanom vremenskom dinamikom.
- **FX inducirani kreditni rizik** je rizik povezan sa kreditiranjem u stranoj valuti prema nezaštićenim dužnicima, koji nastaje zbog promjene kursa odgovarajuće strane valute. Nezaštićeni dužnik znači dužnik bez prirodne ili finansijske zaštite koji je izložen valutnoj neusklađenosti valute kredita i valute zaštite. Prirodne zaštite su obično slučajevi u kojima dužnici primaju prihode u stranoj valuti (npr. doznake/izvozni primici), a finansijska zaštita obično pretpostavlja ugovor sa finansijskom institucijom. Odnosno rizik gubitka kojem je dodatno izložena Banka koja odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa valutnom klauzulom i koji proizlaze iz dužnikove izloženosti valutnom riziku.
- **Koncentracija kreditnog rizika** se odnose na moguće štetne posljedice koje mogu proizaći iz koncentracija ili interakcija između sličnih i različitih faktora rizika ili vrste rizika, kao što su rizici koji proizlaze iz kredita istog klijenta, grupe povezanih klijenata, klijenata iz istog geografskog područja ili industrije, ili za klijente koji nude iste proizvode i usluge, kao i rizik koji proizlazi iz korištenja tehnika za smanjenje kreditnog rizika, a posebno velikih neizravnih kreditnih izloženosti. Odnosno koncentracijski rizik je svaka pojedinačna, direktna ili indirektna izloženost prema jednom licu, odnosno grupi povezanih lica ili skup izloženosti koje povezuju zajednički činitelji rizika kao što su isti privredni sektor, geografsko područje, istovrsni proizvodi, odnosno primljena tehnika smanjenja kreditnog rizika, uključujući posebno rizike povezane sa velikim indirektnim kreditnim izloženostima prema pojedinom kreditnom davaocu kolaterala koji može dovesti do takvih gubitaka koji bi mogli ugroziti nastavak poslovanja banke ili materijalno značajne promjene njenog rizičnog profila.
- **Transforni rizik** je rizik da se ograničenja transfera/konverzije nametnu u zemlji zbog ekonomskih ili političkih događaja, što rezultira nemogućnošću druge strane da ispuni svoje prekogranične kreditne obaveze. Odnosno rizik ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porijekla

dužnika i to uslijed ograničenja plaćanja obaveza prema povjeriocima iz drugih država u određenoj valuti koja je utvrđena aktima državnih i drugih dužnika države porijekla dužnika.

- **Rizik razrjeđivanja** je rizik da se iznos potraživanja smanji gotovinskim ili bezgotovinskim kreditima obvezniku. Rizik razrjeđivanja uglavnom je povezan s potraživanjima koja je kupila banka ili srodni proizvodi (npr. Faktoring).
- **Rizik države/zemlje** je rizik koji se odnosi na državu porijekla lica prema kojem je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati svoja potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica.

Banka identifikuje, mjeri, prati, kontroliše, odnosno aktivno upravlja kreditnim rizikom, kao jednim od najvažnijih rizika, te utvrđuje postojanje primjerene razine kapitala za pokriće tih rizika.

Upravljanje tržišnim rizikom

Tržišni rizici predstavljaju rizik gubitka po otvorenim pozicijama koji proizilaze iz promjene kretanja tržišnih cijena, uključujući promjene, kursa valuta i cijena vrijednosnih papira.

Upravljanje tržišnim rizicima je definisano zakonskim propisima i ostalim usvojenim aktima Banke, a prije svega Principima za upravljanje tržišnim rizicima koji predstavljaju krovnu politiku matične bankarske grupacije kojom se definišu osnovni principi upravljanja tržišnim rizikom. Također, sljedeći interni akti definišu okvir upravljanja tržišnim rizikom: Program investiranja u finansijske instrumente (vrijednosne papire), Program upravljanja deviznim. Banka ima implementiranu FX strategiju koja se godišnje usvaja i prilagođava.

Vrste rizika koje su pokrivena unutar tržišnog rizika i koje Banka uzima u obzir prilikom procjene materijalnosti tržišnog rizika su: tržišni rizik u knjizi trgovanja i tržišni rizik u knjizi banke.

Tržišni rizik u knjizi banke uključuje sljedeće podskupine rizika:

- **Valutni rizik** je rizik strane valute koji nastaje kada su izloženosti ili obaveze prihvaćene u stranoj valuti, a nisu neutralizirane odgovarajućom pozicijom ili derivatnom transakcijom. FX rizici uključuju i rizik koji proizilazi iz pozicija zlata. Odnosno rizik gubitka koji proizilazi iz promjene kursa valute.
- **Rizik kreditnog raspona (kredite marže)** je rizik gubitka zbog negativnog kretanja tržišnih cijena dužničkih instrumenata pri neočekivanim promjenama kreditnog spreada. Odnosno rizik gubitka uslijed promjene tržišne vrijednosti dužničkih finansijskih instrumenata, prouzrokovano promjenama u kreditnom rasponu, premiji za likvidnosti i drugim faktorima koji mogu uticati na promjenu tržišne vrijednosti. Rizik kreditnog spreada proizilazi iz promjenjivih apetita za rizikom investitora koji utječe na tržišnu cijenu, stoga izaziva povećanje ili smanjenje kreditne marže. Navedeno ne uzrokuje promjene kreditne sposobnosti izdavatelja, nego promjene specifičnoga rizika izdavatelja. Rizik kreditnog spreada važan je faktor rizika u portfeljima koji koriste strategije trgovanja spreadovima ili koriste kreditne derivate.

Obzirom da Banka nema knjigu trgovanja, tržišni rizik u knjizi trgovanja se ocjenjuje kao materijalno neznačajan.

Upravljanje kamatnim rizikom

Rizik kamatne stope u knjizi banke je rizik izloženosti finansijske pozicije banke nepovoljnim kretanjima kamatnih stopa. To se odnosi na trenutni ili potencijalni rizik za zaradu i kapital koji

proizlazi iz nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, specifičnih za izloženosti u knjizi banke. U okviru procjene navedenog rizika uključena je procjena rizika opcije, baznog rizika, rizika ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa i krive prinosa, a predmetno se mjeri putem indikatora: rizik ponovnog određivanja cijene, rizika krive prinosa, osnovni (bazni) rizik, rizik opcije i neto kamatni prihod.

- **Rizik jaza:** Rizik jaza je rizik koji proizlazi iz vremenske strukture instrumenata osjetljivih na kamatne stope koji proizlazi iz razlike u vremenu promjene njihovih stopa, koji pokriva promjene u strukturi roka kamatnih stopa javlja se konzistentno preko krivulje prinosa (paralelni rizik) ili različito po periodu (neparalelni rizik). Rizik jaza obuhvata **rizik ročne neusklađenosti ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa** i **rizik krive prinosa**, a koji se kvantificiraju ispod navedenim indikatorima. Rizika preračunavanja cijena/ Rizik ročne neusklađenosti zbog ponovnog utvrđivanja kamatnih stopa je rizik kome je banka izložena zbog ročne neusklađenosti dospjeća (za fiksne kamatne stope) i ponovnog vrednovanja (za promjenjive kamatne stope) pozicija imovine, obaveza, te dugih i kratkih vanbilansnih pozicija u bankarskoj knjizi. Rizik krive prinosa je rizik kome je banka izložena zbog promjene oblika i nagiba krive prinosa.
- **Rizik osnove:** rizik kojem je kreditna institucija izložena zbog razlike referentnih kamatnih stopa za instrumente sa sličnim karakteristikama u odnosu na ročnost ili vrijeme do sljedeće promjene kamatne stope.
- **Rizik opcije** je rizik kojem je kreditna institucija izložena zbog opcija ugrađenih u kamatno osjetljive pozicije (npr. kredite s mogućnošću prijevremene otplate, depozite s mogućnošću prijevremenog povlačenja, rizik promjene kamatne stope i sl.).

Upravljanje kamatnim rizicima je definisano zakonskim propisima i ostalim usvojenim aktima Banke, a prije svega Program upravljanja kamatnim rizikom u knjizi banke

Upravljanje operativnim rizikom

Direkciju za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost čine: Odjel za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorističkih aktivnosti, Odjel upravljanja operativnim rizicima i sistemom internih kontrola i Tim za informacijsku sigurnost, koji u svojoj nadležnosti pokrivaju sedam poslovnih funkcija koje se odnose na:

- **Rizik pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti:** Rizik da će klijent iskoristiti finansijski sistem ili djelatnost obveznika za počinjenje krivičnih djela pranja novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti, odnosno da će neki poslovni odnos, transakcija, usluga ili proizvod biti direktno ili indirektno upotrijebljeni za pomenuta krivična djela. Banka razrađuje mjere, radnje i postupke koji će se poduzimati u cilju uspješne provedbe propisa kojima je regulisano sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i aktivnosti za nesmetano uspostavljanje djelotvornog sistema i procedura za njihovo sprovođenje.
- **Upravljanje operativnim rizikom:** Uključuje identifikaciju, procjenu, mjerenje, ublažavanje, kontinuiranu kontrolu i kontinuirano praćenje izloženosti operativnim rizicima radi efikasnog upravljanja istima, u cilju ostvarenja budžetiranih finansijskih rezultata i povećanja ekonomske i tržišne vrijednosti imovine i kapitala Banke.
- **Upravljanje Informacijskom sigurnosti:** Informacijska sigurnost je dio okvira za upravljanje informacionim sistemom pri čemu je Banka dužna uspostaviti, implementirati, nadzirati, održavati, revidirati i poboljšavati procese upravljanja informacionim sistemom u cilju smanjenja izloženosti rizicima, obezbjeđenja povjerljivosti, integriteta i dostupnosti

informacija i cjelokupnog informacionog sistema. Implementacija informacijske sigurnosti vrši se u skladu sa standardom ISO 27001:2013.

- **Upravljanje kontinuitetom poslovanja (BCM):** Odnosi se na sve postupke koji su povezani sa pokušajem nastavka pružanja usluga klijentima i saradnicima u slučaju nastanka neželjenog događaja, a koji imaju značajne negativne uticaje na poslovanje organizacije. Upravljanje kontinuitetom poslovanja osigurava da kritični poslovni procesi za Banku budu kontinuirano dostupni, čak i u slučaju izvanredne situacije ili krize.
- **Upravljanje rizicima eksternalizacije:** Procjena rizika eksternalizacije služi kao podloga za odabir pružaoca usluga i definisanje potrebnih mjera nadzora eksternalizovanih aktivnosti. Rizici koji su povezani sa eksternalizacijom:
 - Rizik pružaoca usluga
 - Operativni rizik
 - Rizik ovisnosti
 - Finansijski rizik
 - Pravni i ugovorni rizik
 - Rizik izlazne strategije
 - Rizik države
 - Rizik koncentracije i sistemski rizik
 - Rizik usklađenosti
 - Rizik pristupa
 - Rizik gubitka kontrole upravljanja
 - Okoliš, društvo i upravljanje (ESG)
 - Ostali rizici

Shodno navedenom, uspostavljen je sistem upravljanja eksternalizacijom, kojim se reguliše područje nadzora i kontrole izloženosti Banke riziku eksternalizacije, odnosno aktivnog upravljanja istim, a sve u cilju njegovog smanjenja. Programom i politikama za upravljanje rizikom eksternalizacije, osigurava se poslovanje Banke u skladu sa važećom zakonskom regulativom i pravilima bankarskog poslovanja.

- **Sistem internih kontrola:** Učinkovit sistem internih kontrola slovi kao sastavni dio upravljanja operativnim rizikom. Sistem internih kontrola je postavljen u opštim principima poslovne aktivnosti, kao i u smjernicama, priručnicima i procedurama u vezi određenih kontrola i aktivnosti. Radni procesi u kompaniji sa složenom strukturom kao što je Banka su uslovljeni i regulisani zakonskim i internim propisima, koji obezbjeđuju da svi organizacioni dijelovi, uključujući poslovnu mrežu, djeluju usklađeno i orijentisano prema jedinstvenom cilju. Pri tome je neophodno slijediti principe ekonomičnosti, svrsishodnosti, kao i sigurnosti, koji su ne samo u interesu Banke, nego i u interesu klijenata kao i svih radnika. S tim u vezi, kontrole obezbjeđuju da se ne prekrše navedeni principi, te osiguravaju poštivanje propisanih normi i pravila, odnosno obezbjeđuju pravovremeno otkrivanje i otklanjanje grešaka u slučaju značajnijih odstupanja od propisanih pravila. Kontrole imaju funkciju kontinuiranog održavanja kvaliteta i time doprinose uspješnom poslovanju Banke.
- **Rizik prevara:** Prevare i neovlaštene aktivnosti obuhvataju područje nezakonitih i neovlaštenih radnji, koje karakteriše namjerna prevara, odnosno obmana. Pokušaj prevare podrazumijeva namjeru počinjenja prevare, koja je iz bilo kojeg razloga spriječena. Čak i u slučaju da je pokušaj uspješno spriječen i da nije nastao gubitak za Banku, tretman za počinitelja je isti kao i kod počinjene prevare. S tim u vezi, cilj upravljanja ovim navedenim rizikom je njegova prevencija, detekcija, mjerenje, mitigacija i kontrola izloženosti Banke

riziku prevare, radi efikasnog upravljanja istim, u cilju ostvarenja budžetiranih finansijskih rezultata i povećanja ekonomske i tržišne vrijednosti imovine i kapitala Banke.

Vrste rizika koje su pokrivena unutar operativnog rizika i koje Banka uzima u obzir prilikom procjene materijalnosti operativnog rizika su:

- **Rizik izvršenja isporuke i upravljanja procesima** predstavlja rizik od potencijalnog gubitka zbog neuspjele obrade transakcija ili upravljanja procesima, iz odnosa sa trgovinskim ugovornim stranama i dobavljačima..
- **Pravni rizik** podrazumijeva rizik od zahtjeva ili postupka zbog nepoštivanja zakonskih odredaba domaćeg ili međunarodnog zakonodavstva ili ugovornih sporazuma ili internih pravila i/ili etičkog ponašanja koji proizlaze iz domaćih ili međunarodnih normi i prakse ili regulatorne odgovornosti. Također, uključuje izloženost zakonima koji su tek stupili na snagu, kao i promjenama tumačenja postojećih zakona. Pravni postupci su bilo koji pravni procesi, sudski ili vansudski, kao što su arbitraže ili pregovori o zahtjevima. Pravni rizik se smatra sekundarnim uticajem operativnog rizika i ostalih kategorija rizika, kao što su kreditni, tržišni i rizik likvidnosti ("izvorni" rizici). Pravni rizik predstavlja rizik od pretrpljenih gubitaka zbog pravnih sporova ili regulatornih promjena koje se ne provode ili provode prekasno.
- **Rizik postupanja (nesavjesnog ponašanja poslovanja)** je rizik gubitaka zbog neprimjerenog pružanja finansijskih usluga, uključujući slučajeve namjernog ili nenamjernog kršenja pravila i propisa.

Rizik sigurnosti/rizik štete na materijalnoj imovini predstavlja gubitke nastale gubitkom ili oštećenjem fizičke imovine od prirodnih katastrofa ili drugih događaja.

- **Rizik eksternalizacije (eng. outsourcing):** Rizik koji nastaje kada banka ugovorno povjerava trećoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala. Rizici koji su povezani sa eksternalizacijom su rizik pružaoca usluga, operativni rizik, rizik ovisnosti, finansijski rizik, pravni i ugovorni rizik, rizik izlazne strategije, rizik države, rizik koncentracije i sistemski rizik, rizik usklađenosti, rizik pristupa, rizik gubitka kontrole upravljanja, okoliš, društvo i upravljanje (ESG) i ostali rizici
- **Rizik modela** je rizik nastanka gubitka zbog donošenja poslovnih odluka i odluka u vezi sa upravljanjem rizicima koje bi se zasnivale na rezultatima internih modela, uključujući modele za utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva, cijena proizvoda, vrednovanje finansijskih instrumenata i slično. Gubici bi mogli nastati zbog neadekvatnih polaznih postavki modela, grešaka u implementaciji modela ili nepravilne upotrebe modela.. Ovaj rizik uključuje sljedeće podskupine rizika:
 - **Rizik modela povezanih sa kreditnim rizikom** predstavlja rizik koji je povezan sa podcjenjivanjem: zahtjevi za vlastitim sredstvima prema regulatorno odobrenim modelima (npr. modeli zasnovani na internim rejtingima (IRB) za kreditni rizik) i interni kapitalni zahtjevi prema modelima iz Pillar II potencijalni finansijski gubici (npr. rizik likvidnosti), što dovodi do lošeg poslovnog ili strateškog odlučivanja. Ova definicija uključuje nesigurnosti modela poput tačnosti, robusnosti i stabilnosti procjene parametara rizika.
 - **Rizik modela povezanih sa tržišnim rizikom** predstavlja rizik koji je povezan sa procjenjivanjem:
 - zahtjeva za vlastitim sredstvima prema regulatorno odobrenim modelima (npr. modeli zasnovani na internim rejtingima (IRB) za kreditni rizik),
 - internih kapitalnih zahtjeva prema Pillar II modelima,
 - potencijalnih finansijskih gubitaka (npr. rizik likvidnosti),

što dovodi do lošeg poslovnog ili strateškog odlučivanja.

- **Nefinansijski rizici** koji obuhvataju rizik prevare (interne i eksterne), rizik kadrova (odnosa sa radnicima), IT rizik, Kibernetski rizik.
- **Rizik prevare (interne i eksterne)** - Pojam interne prevare obično se upotrebljava da opiše više nezakonitih aktivnosti i prekršaja, odnosno bilo koji čin uposlenika kao što su: nelegalno prisvajanje novca ili imovine, namjerno nepravilno prikazivanje/vrednovanje transakcija, zloupotreba povjerljivih informacija, malverzacije sa kreditnim karticama, pronevjera, krađa identiteta, povreda zakonskih propisa. Sa aspekta eksternih prevara, opisujemo sljedeće nezakonite i neovlaštene radnje: krivotvorenje, ispravka ili izmjena dokumenata prezentiranih Banci, prezentiranje lažnih informacija o vrijednosti instrumenata obezbjeđenja, krivotvorenje novčanica, ucjene i pljačke, provale i krađe, krađa informacija i probijanje IT sistema Banke.
- **Rizik kadrova/odnos sa radnicima** - Gubici koji proizilaze iz djela koja nisu u skladu sa zakonima ili sporazumima o radu, zdravlju ili sigurnosti, zbog potraživanja za plaćanjem ili lične povrede ili zbog diskriminacije, ali i zbog nivoa obuke, znanja, fluktuacije, i sl. Odnosno potencijalni gubitak banke uslijed odlaska zaposlenih s kritičnim znanjima i odliva know how koji nisu zamjenjivi u kratkoročnom periodu.
- **IT rizik** predstavlja rizik od gubitka ili mogućih gubitaka povezanih s korištenjem mrežnih informacijskih sistema ili komunikacione tehnologije, uključujući povredu povjerljivosti, kvarove sistema, nedostupnost ili nedostatak integriteta podataka i sistema i kibernetički rizik. Uključuje digitalnu operativnu otpornost, što znači sposobnost finansijskog subjekta da izgradi, osigura i pregleda svoj operativni integritet iz tehnološke perspektive osiguravajući, bilo direktno ili indirektno, korištenjem usluga IKT third-party pružatelja, cijeli niz sposobnosti povezanih s IKT, potrebnih za rješavanje sigurnosti mreže i informacionih sistema koje koristi finansijski subjekt i koji podržavaju kontinuirano pružanje finansijskih usluga i njihovu kvalitetu.
- **Cyber rizik (kibernetski)** predstavlja trenutni ili potencijalni gubitak zbog mogućih napada zlonamjernog korisnika putem internetske mreže ili drugih vanjskih mreža i posmatra se kao dio ukupnog IT rizika. Odnosno kibernetički rizik je rizik gubitaka uslijed povrede povjerljivosti gubitka integriteta sistema i podataka, neprikladnosti ili nedostupnosti sistema i podataka ili nemogućnosti promjene informacionih tehnologija unutar razumnog roka i uz razumne troškove u slučaju promjene zahtjeva okruženja ili poslovanja (tj. prilagodljivosti). Obuhvata sigurnosne rizike koji proizilaze iz neadekvatnih ili neuspješnih internih postupaka ili vanjskih događaja, uključujući kibernetičke upade ili neadekvatnu fizičku sigurnost.

Koncentracija operativnog rizika je svaka pojedinačna izloženost operativnom riziku ili skupina izloženosti operativnim rizicima, sa mogućnošću kreiranja dovoljno velikih gubitaka da se pogorša ukupni profil rizika institucije, tako da je ugroženo njeno finansijsko stanje ili njena sposobnost održavanja osnovnog poslovanja.

S tim u vezi, sistem upravljanja operativnim rizikom obuhvata sljedeće:

- a) strategiju preuzimanja i upravljanja operativnim rizikom,
- b) politiku i interne akte kojima su definisana opšta pravila i procedure, odnosno načela, postupci i metode za aktivno upravljanje operativnim rizikom,
- c) organizacijska struktura,
- d) proces upravljanja operativnim rizikom, koji uključuje:
 - interno prikupljanje podataka o gubitku,
 - mjerenje i procjenu rizika,

- korektivne i preventivne mjere za ublažavanje rizika,
 - redovno izvještavanje i monitoring,
 - identifikaciju postojećih i potencijalnih izvora operativnih rizika koji mogu nastati uvođenjem novih proizvoda, aktivnosti, procesa i sistema.
- e) upravljanje kontinuitetom poslovanja,
- f) utvrđivanje i održavanje kapitalnog zahtjeva za operativni rizik.

Upravljanje rizikom usklađenosti

Rizik usklađenosti uključuje rizik pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti:

- **Rizik finansiranja terorizma/ pranja novca (AML)** predstavlja rizik da će klijent iskoristiti Banku za počinjenje krivičnih djela pranja novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti, odnosno da će neki poslovni odnos, transakcija, usluga ili proizvod biti direktno ili indirektno upotrijebljeni za pomenuta krivična djela.
- **Rizik regulatorne usklađenosti** predstavlja rizik da Banka ne uskladi svoje poslovanje sa izmjenama u regulatornom okruženju, što uključuje rizik da nadležna Funkcija nije pravovremeno identifikovala propise koji mogu imati uticaja na poslovanje Banke odnosno koji su povezani sa mogućnošću izlaganja Banke riziku usklađenosti, da nadležna Funkcija nije obavjestila nadležne organizacione jedinice Banke koje su u obavezi implementirati navedene propise, te da nadležne OJ nisu poduzele ostale aktivnosti povezane sa upravljanjem promjenama u regulatornom okruženju kako je to definisano internim aktima nadležne Funkcije praćenja usklađenosti. Ovaj rizik predstavlja Odnosno rizik od izricanja mogućih mjera i kazni te rizik od nastanka značajnog finansijskog gubitka koji banka može pretrpjeti zbog neusklađenosti s propisima, standardima i kodeksima te internim aktima.

Upravljanje rizikom likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da banka nije u mogućnosti ispuniti svoje obaveze plaćanja kada dospiju ili je samo u mogućnosti ispuniti ove obaveze uz visoke troškove.

Upravljanje rizikom likvidnosti na operativnom nivou se obavlja kroz organizacijsku funkciju:

- a) Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO) – zadužen za strateške odluke koje se odnose na upravljanje aktivom i pasivom Banke tj. odluke koje doprinose održavanju zadovoljavajuće valutne, likvidne i kamatne strukture bilanse banke,
- b) za kontrolu, nadzor i upravljanje rizikom likvidnosti u Banci su zaduženi: Odjel upravljanja aktivom i pasivom, Odjel finansijskih tržišta i investicijskog bankarstva, Direkcija računovodstva i kontrolinga, te Sektor upravljanja strateškim rizicima,
- c) upravljanje likvidnošću, u skladu sa instrukcijama ALCO-a, je centralizovano unutar Sektora sredstava koji je odgovoran za usklađivanje sa regulatornim i internim aktima s obzirom na upravljanje likvidnošću.

Zadatak Sektora za upravljanje strateškim rizicima je praćenje i kontrola vanjskih i unutrašnjih ograničenja i određivanje korektivnih mjera u slučaju povrede istih.

Vrste rizika koje su pokrivena unutar rizika likvidnosti i koje Banka uzima u obzir prilikom procjene materijalnosti rizika likvidnosti su:

- **Rizik likvidnosti finansiranja:** Rizik da banka neće biti u mogućnosti da efikasno zadovolji očekivane i neočekivane tekuće i buduće tokove gotovine i potrebe za kolateralom bez uticaja na svakodnevno poslovanje ili finansijsko stanje banke. On se dalje dijeli na:
 - **Rizik nesolventnosti/insolventnosti:** kratkoročni rizik da se tekuće ili buduće obaveze plaćanja ne mogu ispuniti u potpunosti, na vrijeme i na ekonomski opravdan način.

- **Rizik strukturne likvidnosti:** dugoročni rizik od gubitaka zbog promjene vlastitih troškova refinansiranja banke ili kreditne marže.
- **Rizik tržišne likvidnosti:** rizik da banka ne može lako nadoknaditi ili eliminisati poziciju po tržišnoj cijeni zbog neadekvatne dubine tržišta ili poremećaja tržišta.
- Koncentracija obaveza (ili koncentracija finansiranja) tj. **rizik koncentracije izvora finansiranja** postoji kada je struktura finansiranja institucije čini ranjivom na jedan događaj ili jedan faktor, kao što je značajno i iznenadno povlačenje sredstava ili neadekvatan pristup novom finansiranju. Iznos koji predstavlja koncentraciju finansiranja je iznos koji bi, ako se povuče sam ili istovremeno sa sličnim ili povezanim izvorima finansiranja, zahtijevao od institucije da značajno promijeni svoju svakodnevnu strategiju finansiranja.
- **Rizik unutardnevne likvidnosti:** Rizik neadekvatnog upravljanja unutardnevnom likvidnošću, koji može dovesti do nemogućnosti pravovremenog plaćanja obaveza i utjecati na likvidnosnu poziciju banke i likvidnost drugih strana.

Banka aktivno upravlja rizikom likvidnosti i isti je uključen u proces redovne procjene materijalnosti rizika.

Upravljanje ostalim rizicima

U okviru kategorije ostalih rizika, Banka procjenjuje i/ili upravlja sljedećim rizicima, koji su detaljnije objašnjeni u nastavku:

- **Strateški rizik** je je mogućnost nepovoljnih učinaka na finansijski rezultat ili kapital banke zbog nepostojanja odgovarajućih strategija i nepovoljnih poslovnih odluka, ili njihove neadekvatne provedbe, promjena u poslovnom okruženju u kojem banka posluje ili nesposobnosti banke da adekvatno odgovori na te promjene.
- **Rizik profitabilnosti** je rizik koji nastaje zbog neodgovarajućeg sistema i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da osigura odgovarajući, stabilni i održivi nivo profitabilnosti.
- **Poslovni i upravljački** rizik (rizik poslovanja i upravljanja) je rizik od neočekivanih operativnih gubitaka (odnosno negativne zarade) zbog smanjenja poslovnih prihoda (ili povećanja troškova), koji se ne mogu kompenzirati smanjenjem troškova (ili povećanjem prihoda), respektivno. Odnosno rizik gubitka zbog kojeg dolazi zato što banka zbog svoje veličine i/ili kompleksnosti poslovanja ima ograničen kapacitet za uspostavljanje sofisticiranih upravljačkih mehanizama, sistema i kontrola. Sve fluktuacije prihoda i troškova koje se mogu pripisati poziciji koja nosi (tržišni rizik), kreditne gubitke (kreditni rizik) ili operativne događaje (operativni rizik) izričito su isključene iz ove definicije. Materijalizacija strateškog rizika kroz rizik poslovanja je sadržana u definiciji iznad.
- **Rizik kapitala** se odnosi na neodgovarajuću strukturu kapitala da podrži obim i prirodu poslovnih aktivnosti banke ili na poteškoće sa kojima se suočava banka prilikom pribavljanja novih izvora kapitala, posebno u slučajevima kada postoje hitne potrebe za povećanjem kapitala ili u nepovoljnim uslovima.
- **Reputacijski rizik** se definiše kao rizik da će publicitet u vezi transakcije, druge ugovorne strane ili poslovne prakse što uključuje klijenta negativno utjecati na povjerenje javnosti u Banku, s obzirom na njene sposobnosti, integritet i pouzdanost. Odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke uslijed gubitka povjerenja u integritet banke do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnim praksama banke ili aktivnostima članova organa banke, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.

- **Rizik prekomjerne finansijske poluge** proizilazi iz ranjivosti banke zbog finansijske poluge ili potencijalne ili potencijalne finansijske poluge koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može rezultirati gubicima ili prilagodbom vrednovanja njene preostale imovine.
- **Rizik nekretnina (rizik ulaganja u imovinu)** znači rizik od gubitka koji proizilazi iz promjena na tržišnoj vrijednosti imovinskog portfelja kreditne institucije. Ne uzima u obzir svojstva koja se drže kao kolateral.
- **Rizik ulaganja** je rizik nekonsolidovanih kapitalnih ulaganja, odnosno rizik gubitka koji proizilazi iz ulaganja banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica, uslijed promjena njihovih tržišnih vrijednosti.

Upravljanje prelaznim rizicima

Prelazni rizik ima utjecaja na sve vrste rizika Grupe, dok ostali ključni rizici čine prvi nivo detaljnosti Popisa rizika Grupe s užim definicijama koje slijede na nižim nivoima.

- **Makroekonomski rizik** je rizik da se banka suoči sa gubicima zbog nepovoljnih promjena u ukupnom ekonomskom okruženju, tj. rizik poslovnog ciklusa. Banka upravlja makroekonomskim rizikom prilagođavajući svoje djelovanje shodno makroekonomskim kretanjima i prognozama za buduće razdoblje, te na taj način se minimizira osjetljivost portfolija na makroekonomski rizik. Pri upravljanju makroekonomskim rizikom, Banka koristi i makroekonomske analize Grupnih organizacionih jedinica u čijoj su nadležnosti iste.
- **Politički rizik** (tj. političko ekonomski i rizik države/ zemlje) je vrsta rizika s kojim se suočavaju investitori, korporacije i vlade da će političke odluke, događaji ili uslovi značajno utjecati na profitabilnost poslovnog aktera ili očekivanu vrijednost dane ekonomske akcije. Tipični pokazatelji za politički rizik: visoki državni dug, manje devizne rezerve, zabrane izvoza, eksproprijacija, konfiskacija, politički preokreti, nema slobodnog glasanja, ali i rat, embargo, korupcija, revolucija. Odnosno rizik koji se odnosi na državu porijekla lica prema kojem je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati svoja potraživanja od ovog lica iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla tog lica. Odnosno rizik ostvarivanja gubitka zbog spriječenosti banke da naplati potraživanja uslijed ograničenja utvrđenih propisima/aktima državnih i drugih državnih organa iz države porijekla dužnika, kao i općih i sistemskih prilika u toj državi.
- **Rizik pandemije** je rizik potencijalnih gubitaka povezan sa pandemijama. Procjena se vrši na osnovu samoprocjene od strane Grupe.
- **Okolišni, socijalni i upravljački (eng. ESG)** rizici predstavljaju vjerovatnoću gubitaka ili dodatnih troškova ili gubitak planiranih prihoda ili gubitak reputacije finansijske institucije radi negativnog finansijskog utjecaja sadašnjih ili budućih faktora ESG-a na druge ugovorne strane i njihovu imovinu.

Testiranje otpornosti na stres

U cilju identifikovanja potrebnog (adekvatnog) kapitala i likvidnosti tokom uobičajenog poslovanja i u vanrednim okolnostima, Banka provodi redovno testiranje otpornosti na stres.

Uprava Banke, Odbor za rizike i Nadzorni odbor Banke razmatraju i donose odluku o pretpostavkama testiranja otpornosti na stres prije njegovog provođenja, definisanim stresnim scenarijima i rezultatima provedenih testiranja otpornosti na stres (uticaj na kapital, kao i na bilans stanja i bilans uspjeha).

Ključni nalazi i rezultati se analiziraju za daljnje razmatranje, posebno s obzirom na sklonosti preuzimanju rizika Banke i okvir limita, strategiju rizika, tokom planiranja rizika i procesa izrade budžeta, plana kapitala, planova za nepredvidjene okolnosti i procjenu rizika materijalnosti.

Rezultati stres testiranja se kvalifikuju u smislu jasnog iskaza o potrebi reagovanja, naglašavajući koje akcije je potrebno preuzeti. Nadležna tijela Banke kvalifikuju i odobravaju (ili ne) predložene intervencije i tehnike ublažavanja rizika.

Banka je u okviru Programa testiranja otpornosti na stres definisala sve elemente koji se odnose na cjelokupni proces testiranja otpornosti na stres. U istom se definiše metodologija, proces testiranja otpornosti na stres, portfolija koji podliježu testiranjima otpornosti na stres, razvijeni scenariji, korištene metodologije kao i upotreba testiranja otpornosti na stres u upravljanju rizikom. Sve organizacijske jedinice dužne su poštivati principe utvrđene Programom i postupati u skladu sa obavezama definisanim internim aktima kojima se propisuje operativno provođenje Programa.

Sektor upravljanja strateškim rizicima i Direkcija za sprječavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost komuniciraju i koordiniraju aktivnosti vezane za provođenje stres testova i sa relevantnim organizacionim jedinicama drugih članica matične bankarske grupacije, uključujući i matičnu banku. Pri provođenju testiranja otpornosti na stres, navedene organizacione jedinice ostvaruju saradnju, komunikaciju i aktivan dijalog i to prevashodno sa Direkcijom za računovodstvo i kontroling nadležnom za izvještavanje i planiranje kapitala, Sektorom Sredstava i Sektorom upravljanja kreditnim rizikom.

Metodološki okviri koji se koriste u različitim vrstama testiranja otpornosti na stres utvrđuju njihove konačne ciljeve za upravljanje Bankom. Ipak, sva testiranja otpornosti na stres imaju zajednički cilj, a to je da procijene otpornost Banke na nepovoljna poslovna ili makroekonomska kretanja.

Metodologija stres testiranja se odobrava od strane Nadzornog odbora, a na prijedlog Uprave Banke. Odgovornosti Uprave Banke i Nadzornog odbora u procesu provođenja testiranja otpornosti na stres uključuju:

- opis scenarija uzetih u obzir u okviru ICAAP-a i ILAAP-a, što uključuje specifikaciju pretpostavki u korištenim scenarijima i ključnih makroekonomskih varijabli koje se koriste, kao i opis načina na koji su povratni testovi otpornosti na stres korišteni za kalibraciju ozbiljnosti upotrijebljenih scenarija,
- opis ključnih pretpostavki korištenih u razmotrenim scenarijima, uključujući upravljačke mjere, poslovne pretpostavke u vezi sa bilansom banke, referentne datume, vremenske periode i dr.
- usvajanje kvantitativnih rezultata razmotrenih scenarija i efekata na ključne pokazatelje poslovanja banke, uključujući efekat na rezultat poslovanja banke i na kapital, utvrđene regulatorne omjere, kao i efekat na poziciju likvidnosti u integrisanim pristupima,
- razmatranje relevantnosti rezultata scenarija za poslovni model banke, njenu strategiju, značajne rizike.

U nastavku će biti prikazan osvrt na vrste testiranja otpornosti na stres koji se provode u Banci, a koja uključuju:

- analizu scenarija - procjena utjecaja istovremene promjene više faktora rizika na finansijsko stanje Banke u jasno definisanim stresnim okolnostima,
- analizu osjetljivosti - procjena utjecaja jednog određenog faktora rizika na finansijsko stanje Banke, pri čemu uzrok stresa nije identifikovan.

Vrste testiranja otpornosti na stres i vrste rizika obuhvaćene istim:

- Sveobuhvatni stres test obuhvata: kreditni rizik, devizni rizik, kamatni rizik u knjizi banke, poslovni strateški rizik;
- Obrnuto testiranje otpornosti na stres;
- Testiranje otpornosti na stres rizika likvidnosti obuhvata rizik likvidnosti;
- Testiranje otpornosti na stres kreditnog rizika koncentracije obuhvata rizik koncentracije kreditnog rizika;
- Testiranje otpornosti na stres operativnih rizika obuhvata operativni rizik;
- Testiranje otpornostina stres kamatno induciranog kreditnog rizika;
- Testiranje otpornostina stres valutno induciranog kreditnog rizika.

Kroz navedene stres testove testiraju se primarno sljedeći portfoliji:

U okviru aktive:

- Kreditni portfolio,
- Portfolio obveznica.

U okviru pasive:

- Depozitni portfolio,
- Kapital.

Stavke bilansa uspjeha

- Troškovi rizika,
- Kamatni prihod,
- Platni promet,
- Ostali prihodi i rashodi,

odnosno različita područja poslovanja: kapital, likvidnost, profitabilnost, rizični profil banke, a naročito kvalitet aktive.

Prilikom provođenja različitih vrsta stres testiranja, mogući scenariji koji se provode su sljedeći:

- **Makroekonomska kriza** – scenarij koji obuhvata sistemske/tržišne događaje koji bi mogli imati ozbiljne negativne posljedice na finansijski sistem.
- **Idiosinkratička kriza** - scenarij koji obuhvata događaje koji se odnose na banku, tj. specifične događaji koje koji bi mogli imati ozbiljne negativne posljedice za banku.
- **Kombinovani scenario** – kombinacija prethodno navedenih scenarija koji se javljaju istovremeno i utiču jedan na drugi.

Proces rada je podijeljen u četiri faze, te je svaka faza detaljno objašnjena u prethodno navedenim dokumentima. Faze u procesu rada su:

1. Definisanje scenarija,
2. Priprema i kontrola podloga,
3. Provođenje testiranja otpornosti na stres,
4. Izrada i kontrola izvještaja
5. Ažuriranje politike

Glavni upravljački elementi cjelokupnog programa za testiranje otpornosti na stres obuhvataju sljedeće:

- Strategija rizika

Testiranja otpornosti na stres su ključni alati za upravljanje rizicima, a posebno za podršku pogledu na budući rizični profil Banke, kao i procese strateškog planiranja, poslovnog planiranja, planiranja kapitala i likvidnosti. Shodno tome, rezultati testiranja otpornosti na stres se analiziraju u kontekstu metodologije definisanja strategije rizika, dugoročne strategije poslovanja, kao i procesa planiranja i budžetiranja Banke kako bi se osigurala dugoročna održivost i pomoć u optimizaciji pozicije rizika naspram kapitala i potreba za likvidnošću, te mjera likvidnosti u skladu s petogodišnjim strateškim planom Banke i Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima.

- Izjava o sklonosti preuzimanja rizika

Fokus programa testiranja otpornosti na stres koji gleda u budućnost uključuje daljnju integraciju u svakodnevni ciklus upravljanja u odgovarajućim vremenskim razmacima, od akcija ublažavanja od strane upravljanja do razmatranja rezultata testiranja otpornosti na stres u upravljačkim procesima. Proces planiranja, upravljanja limitima i mjerenja stresirane sklonosti preuzimanju rizika mora koristiti rezultate testiranja otpornosti na stres kao ulazni podatak. Pokretači stresa se definišu za odabrane osnovne metrike koje se stresiraju kao dio redovnog okvira testiranja otpornosti na stres. Oni su integrisani u procjeni rezultata testiranja otpornosti na stres i prijavljuju se Upravi Banke i Nadzornom odboru u svrhu pružanja ranih signala upozorenja i podrške proaktivnom upravljanju profilom rizika i kapitala. Standardi za koji izražavaju maksimalni nivo rizika kroz stratešku Izjavu o preuzimanju rizika - RAS su definisani u ICAAP Politici Grupe.

- Planiranje rizika

Detaljna analiza ključnih pokazatelja rizika provodi se na temelju uspješnosti portfolija u nepovoljnim stresnim uslovima, čime se osiguravaju važni standardi za kratkoročno i dugoročno prognoziranje na osnovu pristupa „odozgo prema dole“ (sveobuhvatni stres test) i „odozdo prema gore“ (obrnuti stres test) u skladu sa ICAAP Politikom Grupe.

- Procjena materijalnosti rizika

Rezultati testiranja otpornosti na stres čine sastavni dio u identificiranju osjetljivosti portfolija Banke u jasno definisanim stresnim okolnostima. Procjena materijalnosti rizika koristi te podatke za izradu profila rizika u cijeloj Banci. Procjena rizika materijalnosti se koristi kao jedan od ključnih dijelova u definisanju scenarija testiranja otpornosti na stres u skladu sa ICAAP Politikom Grupe.

- Procjena koncentracije rizika

Upravljanje koncentracijom rizika temelji se na okviru procesa, metoda i izvještaja analize koncentracije kreditnog rizika, rizika likvidnosti, tržišnog i operativnog rizika. Različite analize se redovno provode, pregledaju i izvještavaju. Navedene koncentracije rizika se također uzimaju u obzir pri definisanju scenarija za testiranje otpornosti na stres u skladu sa ICAAP Politikom Grupe.

- Plan oporavka

Rezultati testiranja otpornosti na stres se razmatraju prilikom procesa planiranja oporavka Banke kako bi se odredila adekvatna operativna dinamika i procedure oporavka Banke, te kako bi se donio određeni broj odluka o upravljanju rizicima i poslovnih strateških odluka i mjera koje bi se smatrale odgovarajućim u takvim okolnostima u skladu sa Planom oporavka Banke.

5.2. Struktura, odnosno organizacija funkcije upravljanja rizicima, uključujući njenu poziciju, ulogu i status u organizacionoj strukturi banke

U skladu sa odredbama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova utvrđeni su organizacioni dijelovi, njihova djelatnost i sistematizacija poslova. Pravilnikom je predviđena segregacija dužnosti i ovlaštenja između radnika Banke, čim se postiže kontrola i delegiranje ovlaštenja. Kroz jasnu organizacijsku strukturu sa definisanim ulogama i odgovornostima postignuto je adekvatno praćenje i upravljanje rizicima.

Nadzorni odbor je prvenstveno odgovoran za donošenje strateških smjernica za upravljanje rizicima, nadziranje provođenja istih i njihovu implementaciju u svim poslovnim procesima Banke koji su relevantni sa aspekta upravljanja rizicima. Nadzorni odbor banke je također u višem rukovodstvu Banke imenovao neovisnu osobu („CRO“) koja je odgovorna za upravljanje rizicima. Imenovana osoba ima direktnu komunikaciju sa Nadzornim odborom i samo je Nadzorni odbor može razriješiti iste dužnosti.

Nadzorni odbor Banke donosi odluke najvišeg nivoa, provodi ukupni nadzor rizika i upravljanja kapitalom, odgovara za definisanje i provedbu sveobuhvatnih i usklađenih poslovnih strategija i strategija rizika, osigurava provedbu standarda za upravljanje rizicima kroz utvrđenu organizaciju, ciljeve, zadatke, te sistem upravljanja i monitoring nad svim trenutnim i potencijalnim rizicima s kojima je Banka suočena u svom poslovanju, a sve u cilju njihovog smanjenja na prihvatljiv nivo koji je moguće kontrolisati i koji će Banci omogućiti maksimiziranje dobiti i minimiziranje rizika, uz pridržavanje načela sigurnosti, stabilnosti, likvidnosti i rentabilnosti, te usklađenosti sa važećim zakonskim propisima i internim aktima. Nadzorni odbor se obavještava putem izvještaja o svim relevantnim rezultatima procesa upravljanja rizicima u periodima koji su definisani internim aktima, koji razmatraju izvještaje, usvajaju ih, te po potrebi donose odluke u skladu sa svojim nadležnostima koje su definisane provedbenim propisima.

Ostala tijela i organizacione jedinice Banke su odgovorne za adekvatno, pravovremeno i tačno izvještavanje Nadzornog odbora o izloženosti svim značajnim tipovima rizika kojim je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju.

Uprava Banke je ključno tijelo koje osigurava preduslove za efikasno provođenje definisanih strateških opredjeljenja i usklađenost poslovanja Banke sa regulatornim okvirom, definisanim standardima za upravljanje rizicima, provođenje usvojenih strategija, politika, procedura u svakodnevnom poslovanju Banke, i mjere kojim se osigurava jasna podjela dužnosti i odgovornosti i jasne linije izvještavanja unutar sistema internog upravljanja Bankom, na osnovu kojih se postiže pouzdano, tačno i pravovremeno izvještavanje ključnih zainteresovanih strana (upravljačka tijela Banke, regulatorni organi itd).

Uprava Banke osigurava adekvatno funkcionisanje sistema upravljanja rizicima provođenjem usvojenih strategija, politika, pravila i procedura u svakodnevnom poslovanju Banke, a naročito provođenjem pravila u upravljanju rizicima, procjeni internog kapitala Banke, uspostavljanjem kontrolnih funkcija i sistema internih kontrola u svim poslovnim aktivnostima i linijama poslovanja Banke. Na prvom mjestu, krajnja odgovornost za upravljanje Izjavom o sklonosti preuzimanja rizika i pratećih mjera rizika je na Upravi Banke kako bi se definisalo ograničenje izloženosti Banke prema svim vrstama rizika i utvrdile jedinstvene procedure i metode za identifikaciju, praćenje i kontrolu svih vrsta rizika.

Uprava Banke je u cilju uspostave adekvatnog funkcionisanja sistema upravljanja rizicima imenovala i posebno sepcijalizovane odbore za upravljanje istim, kao što su:

- Odbor za nadgledanje (eng. Watch Loan Committee – WLC),
- Odbor za problematične kredite (eng. Problematic Loan Committee – PLC)
- Odbor za upravljanje aktivom i obavezama (eng. Asset and Liability Committee – ALCO),
- Odbor za upravljanje operativnim rizicima (eng. Operational Risk Committee – ORCO),
- Odbor za upravljanje eksteralizacijom,

- Odbor za održivost,
- Odbor za restrukturiranje.

Nadzorni odbor nadzire poslovanje Banke i rad Uprave Banke, predstavlja i zastupa Banku prema članovima Uprave, te imenuje i razrješava **Odbor za reviziju, Odbor za naknade, Odbor za rizike, Odbor za imenovanja i druge specijalizirane odbore** Nadzornog odbora koji mu pružaju stručnu pomoć u vršenju nadzora poslovanja Banke.

U procesu upravljanja rizicima **Odbor za rizike** pruža stručnu pomoć i daje savjete Nadzornom odboru i Upravi Banke u nadziranju, odnosno provođenju strategije preuzimanja rizika, pri čemu Nadzorni odbor i Uprava Banke, u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima, zadržavaju sveukupnu odgovornost za rizike, preispituje usklađenost cijena proizvoda, odnosno usluga banke koje nude klijentima sa poslovnim modelom banke i strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, a u slučajevima da utvrde da te cijene ne odražavaju rizike na odgovarajući način u skladu sa poslovnim modelom i strategijom preuzimanja rizika, predlažu plan za poboljšanje, ne dovodeći u pitanje zadatke Odbora za naknade, Odbor za rizike ispituje uzimaju li poticaji predviđeni politikom naknada u obzir rizik, kapital, likvidnost i vjerovatnost, te vremenski raspored zarada, a kako bi pomogao uspostavljanju dobrih politika i praksi naknada konzistentnih sa preuzetim rizicima banke, te izvještava Nadzorni odbor o provođenju Strategije za preuzimanje i upravljanje rizicima, adekvatnosti i načinu provođenja usvojenih politika i procedura za upravljanje rizicima, kao i adekvatnosti i pouzdanosti cjelokupnog sistema za upravljanje rizicima i razmatra adekvatnost Plana oporavka Banke.

U procesu upravljanja rizicima **Odbor za reviziju** između ostalog predlaže Nadzornom odboru plan rada Interne revizije, razmatra izvještaje Interne revizije i drugih kontrolnih funkcija, razmatra godišnje finansijske izvještaje i izvještaje o poslovanju Banke sa izvještajem društva za reviziju, analizira i nadzire primjenu i adekvatno provođenje usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i provođenju sistema unutrašnjih kontrola, izvještava Nadzorni odbor o realizaciji preporuka i izvještava Nadzorni odbor o usklađenosti poslovanja Banke sa zakonom, drugim propisima i standardima poslovanja.

Uprava Banke i Nadzorni odbor su osigurali utvrđivanje i provođenje adekvatnih i sveobuhvatnih strategija i postupaka za integrisani okvir upravljanja rizicima.

Uprava i Nadzorni odbor surađuju u najboljem interesu Banke te zajednički raspravljaju strateške odrednice poslovanja, kao druga pitanja značajna za dobrobit Banke. Dobra saradnja podrazumjeva otvorenu raspravu između Uprave i Nadzornog odbora. Kontrolne funkcije o svom radu nezavisno i direktno izvještavaju nadežna tijela.

Organizacione jedinice operativno direktno uključene u proces upravljanja rizicima su Sektor upravljanja strateškim rizicima, Sektor upravljanja kreditnim rizikom, Sektor sredstava, Direkcija računovodstva i kontrolinga i Direkcija za sprječavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost.

Generalni pristup organizacije upravljanja rizicima je da se kontrola i upravljanje rizicima koji proističu direktno iz finansijske pozicije Banke (npr. kreditni, tržišni i rizik likvidnosti) vrši od strane **Sektora upravljanja strateškim rizicima**, dok se upravljanje i kontrola rizicima koji nisu direktno vezani za finansijsku poziciju već prevashodno proističu iz poslovnih aktivnosti i procesa (operativni rizik uključujući reputacijski, rizik eksternalizacije, informacijska sigurnost, rizik prevare, sistem internih kontrola, itd.) obavlja od strane **Direkcije za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost**.

Unutar Sektora upravljanja strateškim rizicima su organizovani odjeli:

- Odjel za ICAAP i ILAAP, upravljanje tržišnim i rizikom likvidnosti i
- Odjel za kontrolu kreditnog rizika i rezervisanja.

Shodno prethodno navedenom, nadležnosti i odgovornosti navedenih OJ obuhvataju:

- analizu rizika koja uključuje procjenu, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju,
- kontinuirano praćenje profila rizika Banke,
- koordinaciju godišnje procjene i identifikacije rizika pokretanjem procesa tj. organizacijom ekspertnog panela u cilju uključivanja drugih OJ prema poslovnim područjima tj. odgovornostima u proces procjene materijalnosti rizika,
- procjena nivoa detaljnosti i kompletnosti dostavljenih ocjena i dokumentacije za ocjenjivanje rizika,
- definisanje okvira taksonomije rizika Banke uzimajući u obzir lokalne regulatorne zahtjeve i zahtjeve Grupe,
- revidiranje i održavanje obrasca i metodologije za procjenu materijalnosti rizika,
- kontrola rezultata sveukupne procjene rizika Banke,
- usaglašavanje rezultata procjene materijalnosti rizika sa nadležnim odjelom Grupe,
- slanje Izvještaja o procjeni materijalnosti rizika na razmatranje i usvajanje od strane Uprave Banke i Nadzornog odbora.

Banka je obezbijedila da navedeni sektori i odjeli raspolažu sa uposlenicima koji su stručni, profesionalni te imaju odgovarajući nivo znanja i vještina da oprezno upravljaju svim rizicima kojim je Banka izložena što je definisano u članu 13 stav 1 Odluke o sistemu internog upravljanja u banci. Navedeni sektori i odjeli u okviru svog svakodnevnog rada obavljaju sljedeće ključne funkcije/procese:

- kontrola i izvještavanje o kreditnom, tržišnim i riziku likvidnosti
- kontrola i praćenje izloženosti kreditnom riziku i osiguravanje sistema kojim se definiše adekvatan nivo rezervisanja za kreditni rizik

Direkcija za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost je nadležna za upravljanje rizicima koji prevashodno proističu iz poslovnih aktivnosti i procesa (operativni, reputacijski, rizik eksternalizacije, rizik informacijske sigurnosti, itd.). Nadležnosti Direkcije za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost kao kontrolne funkcije su definisane u skladu sa Zakonom o bankama FBiH kroz interni dokument Banke.

Odjel za praćenje usklađenosti nadležan je za upravljanje promjenama u regulatornom okruženju, čime se vrši i preventivna mitigacija rizika usklađenosti. Nadležnosti Odjela uspostavljaju se radi praćenja i mitigacije rizika usklađenosti - rizik od izricanja mogućih mjera i kazni te rizik od nastanka značajnog finansijskog gubitka koji banka može pretrpjeti zbog neusklađenosti s propisima, standardima i kodeksima te internim aktima. Nadležnosti Odjela kao kontrolne funkcije za praćenje usklađenosti definisane su u skladu sa Zakonom o bankama FBiH kroz interne akte Banke.

Direkcija interne revizije je neovisna organizaciona jedinica koja kroz redovne i savjetodavne angažmane u skladu sa Međunarodnim standardima za stručnu provedbu interne revizije provodi kontrole postupke te ispostavlja neovisna mišljenja o predmetu revizije sa mjerama za unaprjeđenje sistema interni kontrola i poslovanja Banke a sve u cilju mitigacije rizika kojima je Banka izložena. Nadležnosti Direkcije interne revizije kao kontrolne funkcije su definisane internim aktima i usklađene su sa Zakonom o bankama FBiH i Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci).

Sektor upravljanja kreditnim rizikom nadležan je za segment analize i oobranje kreditnih rizika, segment naplate problematičnih i spornih potraživanja. U okviru svakodnevnog rada obavlja sljedeće ključne procese:

- uspostava i održavanje sistema kojim se osigurava adekvatan proces procjene i monitoringa kreditnog rizika prilikom odobrenja i trajanja kreditnih transakcija sa klijentima

- proces naplate problematičnih potraživanja od fizičkih i pravnih lica putem kojeg se omogućava adekvatna naplata onih potraživanja Banke koja su u kašnjenju.

Sektor sredstava nadležan je za operativne aktivnosti upravljanja rizikom likvidnosti, kamatnim i deviznim rizikom, definisanje strateških ciljeva koji se tiču upravljanja aktivom i pasivom, upravljanja rizikom i viškom likvidnosti, uspostavljanje strategije i plana likvidnosti i izvora finansiranja, uspostavljanje plana finansiranja u vanrednim okolnostima i njegovo testiranje, upravljanje deviznim rizikom, obavljanje poslova trgovanja i investicijskog bankarstva. Također, Sektor Sredstava je odgovoran za pravovremeno i tačno izvještavanje u pogledu rizika likvidnosti, kamatnog i deviznog rizika i drugim pitanjima iz nadležnosti navedenog sektora utvrđenih internim aktima, kao i pružanje stručne podrške za budući razvoj i potrebe.

- a) o općem okviru sistema internih kontrola i organizaciji kontrolnih funkcija (ovlaštenja, sredstva, status u organizacionoj strukturi, nezavisnost, direktan pristup do nadzornog odbora banke), glavnim zadacima koje obavljaju i bilo kakvim tekućim i planiranim značajnim promjenama tih funkcija, uključujući i rukovodioce istih

U skladu sa regulatornim zahtjevima Banka je uspostavila opšti okvir sistema internih kontrola koji osigurava između ostalog i izračunavanje i preispitivanje kapitalnih zahtjeva, utvrđivanje i praćenje velikih izloženosti, zaključivanje pravnih poslova sa licima u posebnom odnosu, postupke i procese kojim se osigurava istinito i tačno javno objavljivanje podataka i informacije, izvještavanje, procjena efekata eksternalizacije poslovnih aktivnosti i drugo.

Implementirani standardi sistema internih kontrola u Banci su: adekvatna organizaciona struktura i kultura, uspostavljene kontrolne funkcije, adekvatne procedure i postupke kontrole rizika i kontrolnih aktivnosti (sistem kontrolnih karata) podjela dužnosti, monitoring izvršenja aktivnosti adekvatne interne kontrole integrisane u poslovne procese i aktivnosti banke, adekvatne administrativne i računovodstvene postupke i uspostavu odgovarajućih procedura za zaštitu aktive banke.

U skladu sa principima definisanim u članu 83. stav 4 Zakona o bankama FBiH (u daljem tekstu Zakon) i Odlukom o kontrolnim funkcijama (od 31.12.2021 Odluka o kontrolnim funkcijama je zamjenjena Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci) Banka uspostavlja sljedeće kontrolne funkcije (u nastavku detaljnije opisane):

- Funkcija upravljanja rizicima
- Funkcija praćenja usklađenosti
- Funkcija interne revizije

Banka uspostavlja kontrolne funkcije neovisno od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje, odnosno koje ove funkcije prate, kontrolišu i ocjenjuju, kroz adekvatnu organizacionu strukturu definisanu u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova.

Kontrolne funkcije su uspostavljene na način da je osiguran dovoljan broj radnika sa odgovarajućim stručnim znanjima i iskustvom, kao i njihovo redovno usavršavanje i stručno obrazovanje, srazmjerno veličini Banke, njenoj internoj organizaciji, te vrsti, obimu i složenosti poslova koje kontrolne funkcije obavljaju.

Rukovodioci kontrolnih funkcija imaju direktan pristup Nadzornom odboru, o svom radu izvještavaju Odbor za reviziju i Nadzorni odbor te najmanje jednom godišnje učestvuju na sjednicama tijela koje izvještavaju. Ukoliko pojedina kontrolna funkcija u svom radu utvrdi nezakonitosti u poslovanju ili kršenje pravila i propisa upravljanja rizicima zbog čega može biti ugrožena likvidnost, solventnost ili sigurnost poslovanja Banke, kontrolne funkcije su u obavezi o tome odmah obavjestiti Upravu, Odbor za reviziju, Nadzorni odbor i FBA. Sadržaj izvještaja svake kontrolne funkcije je definisan u pojedinačnom aktu svake kontrolne funkcije u skladu sa

provedbenom Odlukom. Svaka kontrolna funkcija po usvojenom izvještaju o radu u skladu sa definisanim frekvencijama (kvartalno, polugodišnje i godišnje) je obavezna da potpisan izvještaj uz Odluku o usvajanju istog od strane NO u roku od 60 dana po isteku kvartala odnosno do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu dostavi FBA.

Kontrolna Funkcija upravljanja rizicima i Funkcija praćenja usklađenosti izvještaj o radu za četvrti kvartal (koji pored informacija za zadnji kvartal po svom sadržaju uključuje i informacije za cijelu godinu i predstavlja godišnji izvještaj) dostavljaju FBA, umjesto 60 dana od isteka izvještajnog kvartala, najkasnije do 31. marta tekuće godine.

U 2023. godini nije bilo značajnijih promjena u zadacima koje obavljaju kontrolne funkcije, niti su značajnije promjene trenutno planirane.

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima

Politika kontrolne funkcije upravljanja rizicima sa metodologijom (u daljem tekstu: Politika) definiše osnovne principe i organizaciju rada kontrolne funkcije upravljanja rizicima (u daljem tekstu: KFUR) u Banci u skladu sa Zakonom o Bankama FBiH i Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci, Federalne Bankarske Agencije.

Banka je obavezna da u okviru funkcije upravljanja rizicima osigura minimalno obavljanje sljedećih poslova:

- a) analizu rizika koja uključuje utvrđivanje i mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o rizicima banke, uključujući kibernetiski rizik i rizik informacionokomunikacijskih tehnologija,
- b) kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika banke,
- c) provođenje testiranja otpornosti na stres,
- d) provjeru primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima banke, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja,
- e) ispitivanje i ocjenu adekvatnosti i efikasnosti internih kontrola u procesu upravljanja rizicima,
- f) ocjenu adekvatnosti i dokumentovanosti metodologije za upravljanje rizicima,
- g) učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima,
- h) učestvovanje u izradi, primjeni i nadzoru nad funkcioniranjem metoda i postupaka za upravljanje rizicima,
- i) davanje prijedloga i preporuka za efikasno upravljanje rizicima,
- j) analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala banke, te provjeru strategija i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala,
- k) analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti likvidnosti banke, te provjeru strategija i postupaka za internu procjenu likvidnosti banke,
- l) analizu rizika prisutnih kod novih proizvoda ili novih tržišta,
- m) izvještavanje nadzornog odbora, odbora za reviziju i odbora za rizike, ukoliko je osnovan i uprave banke o upravljanju rizicima,
- n) izvještavanje nadzornog odbora, odbora za reviziju i uprave banke o radu funkcije upravljanja rizicima,
- o) provođenje ostalih provjera koje su potrebne za adekvatnu kontrolu rizika

Na osnovu principa proporcionalnosti i srazmjerno sa veličinom, vrstom i složenosti poslovanja Banke te profilom rizika Banke, funkcija upravljanja rizicima je sadržana unutar više organizacionih jedinica i to:

- a) Sektor upravljanja strateškim rizicima, na koju se u daljem dijelu teksta takođe referiše i kao KFUR;

- b) Direkcija za sprječavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost, na koju se u daljem dijelu teksta takođe referiše i kao KFUOR.

Generalni pristup organizacije upravljanja rizicima je da se kontrola i upravljanje rizicima koji proističu direktno iz finansijske pozicije Banke (npr. kreditni, tržišni i rizik likvidnosti) vrši direktno od strane KFUR, dok se upravljanje i kontrola rizicima koji nisu direktno vezani za finansijsku poziciju već prevashodno proističu iz poslovnih aktivnosti i procesa (operativni, reputacijski, rizik eksternalizacije, rizik informacijske sigurnosti itd.) obavlja od strane Direkcije za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost – KFOUR.

Ove dvije organizacione jedinice imaju svoje rukovodioce, te su svoje principe rada propisale kroz dvije zasebne Politike. KFUR i KFOUR imaju funkcionalnu nezavisnost u odnosu na poslove, procese i aktivnosti ostalih organizacijskih jedinica, s ciljem odvojenosti od procesa u kojima rizik nastaje (funkcije ugovaranja transakcija), odnosno, koju kontrolna funkcija prati, kontroliše i ocjenjuje. Rukovodioci KFUR i KFUOR i zaposleni obavljaju isključivo poslove iz svog djelokruga rada kako je to definisano relevantnim podzakonskim i internim aktima kao i ovom Politikom, izbjegavajući potencijalne sukobe interesa.

Lice odgovorno za rad kontrolne funkcije imenuje Nadzorni odbor Banke i o njegovom imenovanju obavještava Agenciju.

Rukovodilac kontrolne funkcije upravljanja rizicima je Slađana Čengić, Direktor Sektora za upravljanje strateškim rizicima, a rukovodilac kontrolne funkcije upravljanja operativnim rizicima je Haris Buturović, Direktor Direkcije za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost.

Kontrolna funkcija praćenja usklađenosti

Funkciju praćenja usklađenosti poslovanja u Sparkasse Bank dd BiH, unutar Direkcije sekretarijata i regulatorne usklađenosti, obavlja Odjel za praćenje usklađenosti (Odjel, FPU), a na osnovu principa proporcionalnosti i srazmjerno sa veličinom, vrstom i složenosti poslovanja Banke te profilom rizika Banke. Banka je obavezna da u okviru funkcije praćenja usklađenosti osigura minimalno obavljanje sljedećih poslova:

- a) praćenje usklađenosti poslovanja banke sa Zakonom, propisima Agencije i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, kao i drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banke,
- b) identifikovanje propusta i procjenu rizika kao posljedice neusklađenosti poslovanja banke sa zakonom i drugim propisima, posebno rizika od provođenja nadzornih mjera i sankcija Agencije i drugih nadležnih organa, finansijskih gubitaka, kao i reputacioni rizik,
- c) savjetovanje uprave banke i drugih odgovornih lica o načinu primjene relevantnih zakona, standarda i pravila, uključujući i informacije o aktuelnostima iz tih područja i
- d) procjenu efekata koje će na poslovanje banke imati izmjena relevantnih propisa.

Odjel za praćenje usklađenosti, kao kontrolna funkcija ima funkcionalnu nezavisnost u odnosu na poslove, procese i aktivnosti ostalih organizacijskih jedinica, s ciljem odvojenosti od procesa u kojima rizik nastaje, odnosno, koju kontrolna funkcija prati, kontroliše i ocjenjuje, uključujući poslove Sekretara banke.

Voditelj Odjela i zaposleni u Odjelu obavljaju isključivo poslove iz svog djelokruga rada kako je to definisano Zakonom o bankama FBiH, relevantnim podzakonskim aktima i Programom praćenja usklađenosti Sparkasse Bank dd BiH sa metodologijom rada, izbjegavajući potencijalne sukobe interesa i učestvovanje u aktivnostima koje bi kasnije mogle biti predmetom kontrole Odjela.

Odjel, odnosno, Voditelj Odjela, ima direktnu liniju izvještavanja prema Nadzornom odboru Banke. Banka osigurava dovoljan broj radnika u Odjelu sa odgovarajućim stručnim znanjima i iskustvom, kao i njihovo redovno usavršavanje i stručno obrazovanje, srazmjerno veličini Banke, internoj organizaciji, te vrsti, obimu i složenosti poslova koje Odjel obavlja.

Voditelja Odjela, kao lica odgovornog za rad kontrolne funkcije, imenuje Nadzorni odbor Banke i o njegovom imenovanju obavještava Agenciju.

Rukovodilac kontrolne funkcije praćenja usklađenosti je Marko Čejović, Voditelj Odjela za praćenje usklađenosti.

Kontrolna funkcija interne revizije

Direkcija interne revizije kao kontrolna funkcija u svom sastavu nema nižih organizacionih jedinica. Direkcijom interne revizije upravlja rukovodilac kontrolne funkcije Jasminka Terzić delegiranjem redovnih i savjetodavnih angažmana internim revizorima koji su definisani u Planu rada interne revizije. Plan rada interne revizije se usvaja od strane Nadzornog odbora.

U skladu sa provedbenim propisima rukovodioca interne revizije imenuje Nadzorni odbor Banke i o istom se obavještava Agencija za bankarstvo FBiH. Direkcija interne revizije je neovisna organizacionih jedinica u Banci koja obavlja isključivo poslove u svojoj nadležnosti i funkcionalno i organizaciono je neovisna od aktivnosti koje su predmet revizije. Uposlenici Kontrolne funkcije interne revizije imaju dovoljno znanja i vještina za obavljanje povjerenih radnih zadataka i kontinuirano su posvećeni daljoj nadogradnji svojih znanja i vještina uvažavajući standarde i načela rada interne revizije.

Funkcija interne revizije je organizovana kao samostalna organizaciona jedinica, Direkcija interne revizije. Banka je obavezna da u okviru funkcije interne revizije osigura minimalno obavljanje sljedećih poslova:

- a) efikasnosti i adekvatnosti sistema internog upravljanja u banci i značajnih rizika u cilju identifikovanja, procjene odnosno mjerenja, praćenja, kontrole, izvještavanja i poduzimanja odgovarajućih mjera za ograničavanje i ublažavanje rizika u banci,
- b) adekvatnosti Strategije rizika i Politika za preuzimanje i upravljanje rizicima u segmentu internog upravljanja, te njihove usklađenosti s propisima, internim aktima, zahtjevima Agencije i usvojenom sklonošću ka preuzimanju rizicima i s poslovnom strategijom banke,
- c) usklađenosti uspostavljenih procedura i postupaka banke s propisima, internim aktima i odlukama organa banke,
- d) adekvatnosti i efikasnosti uspostavljenih procedura i postupka banke, uključujući sveobuhvatnost postupka, koji osiguravaju pouzdanost metodologija i metoda, pretpostavki i izvora informacija, koji se upotrebljavaju u internim modelima banke,
- e) adekvatnosti, kvaliteta, efikasnosti i pouzdanosti funkcije upravljanja rizicima i funkcije praćenja usklađenosti poslovanja, kao i uspostavljenog sistema internih kontrola u svim područjima poslovanja banke,
- f) sistema izvještavanja nadležnih organa banke i rukovodioca,
- g) tačnosti i pouzdanosti finansijskih izvještaja banke i sistema računovodstvenih evidencija,
- h) adekvatnosti upravljanja imovinom banke,
- i) primjene Politike naknada,
- j) usklađenost novih proizvoda i postupaka sa važećim propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, kao i njihov utjecaj na izloženost rizicima,
- k) adekvatnosti informacionog sistema u banci,
- l) strategije i postupke za ICAAP i ILAAP,

- m) sistema prikupljanja i tačnosti informacija koje se javno objavljuju u skladu sa Zakonom i propisima Agencije,
- n) slabosti u poslovanju banke i njenih radnika, kao i slučajeva neizvršenja obaveza i prekoračenja ovlaštenja,
- o) postupanja banke po nalogima i preporukama Regulatora i društva za reviziju i
- p) obavlja ostale poslove potrebne za ostvarivanje ciljeva kontrolne funkcije interne revizije kao i poslova definisanih u Pravilniku za reviziju Grupe.

b) o odobrenim limitima za rizike kojima je banka izložena

Banka kroz Izjavu o preuzimanju rizika (RAS) i Prateće mjere (SM) definiše limite za regulatorne i interne indikatore koji su usaglašeni sa regulativom i internom strategijom a prevashodno strategijom Grupe, te je isto usvojeno i odobreno od strane Uprave i Nadzornog odbora Banke. Revidiranje postavljenih limita se radi najmanje jednom godišnje kroz revidiranje strategije a po potrebi i ad-hoc najčešće u skladu sa izmjenama regulative.

Definisani regulatorni limiti rizika kojima je banka izložena su prikazani u tabeli u poglavlju 5.7. javne objave Banke.

c) o promjenama rukovodioca kontrolnih funkcija (upravljanja rizikom, usklađenosti poslovanja i interne revizije)

Kvalifikacije, iskustvo, specifična znanja, profesionalne i lične kvalitete rukovodilaca i uposlenika kontrolnih funkcija propisani su Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci). Rukovodioce kontrolnih funkcija/zamjenike ukoliko su isti imenovani u kontrolnoj funkciji imenuje i razrješava Nadzorni odbor Banke koji utvrđuje i naknadu za njihov rad.

Lica koja obavljaju poslove kontrolnih funkcija ne mogu biti lica povezana sa bankom niti lica kod kojih postoji sukob interesa kako bi se osigurao osnovni principi neovisnosti i objektivnosti u izvršenju povjerenih radnih zadataka.

Rukovodioci kontrolnih funkcija i zaposleni u tim jedinicama neovisni su u svom radu i obavljaju isključivo poslove za koje su odgovorni.

U 2023. godini nije bilo promjena rukovodioca kontrolnih funkcija.

5.3. Obuhvatnost i karakteristike sistema izvještavanja o rizicima, kao i načina mjerenja rizika, uključujući i opis sistema za mjerenje i izvještavanje o rizicima, uključujući način komunikacije, kulturu rizika unutar banke

Banka je definisanjem strategije za preuzimanje i upravljanje rizicima postavila principe i načela upravljanja rizicima te kulturu rizika koji ujedno predstavljaju osnovne komponente strategije.

Banka u svrhu postizanja ravnoteže između ciljeva rizika i povrata, usmjerenih na održivi rast i odgovarajući povrat na kapital primjenjuje Principe upravljanja rizicima SEE. Rizici se preuzimaju samo u kontekstu poslovanja Banke, a ti se rizici priznaju u ranoj fazi i odgovarajuće upravljaju.

Upravljanje rizikom regulirano je sljedećim načelima/principima:

1. Odgovarajuća identifikacija i kvantifikacija svakog pojedinog rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena i to uvažavajući lokalne regulatorne zahtjeve i istovremeno prateći odredbe relevantne ICAAP Politike Grupe. (Opseg, nivo detalja i sofisticiranost procjene značajnosti rizika ovise o poslovnoj strukturi, veličini i složenosti, kao i o profilu rizika - principu proporcionalnosti. Standardi Erste Grupe pružaju okvirne uvjete, redovna revizija osigurava aktuelnost, relevantnost i adekvatnost u koordinaciji Steiermärkische Sparkasse AG.)

2. Testiranje otpornosti na stres s ciljem da se osiguraju informacije o procjeni ranjivosti, analizira strategija zaštite Banke.
3. Definisane apetite za rizikom i njegovo mjerenje na cijelokupnom nivou kao i za pojedinačne vrste rizika uzimajući u obzir strategiju i ciljeve poslovanja Banke, a slijedeći odrednice relevantne ICAAP Politike Grupe.
4. Nezavisna kontrolna funkcija upravljanja rizicima (KF), odnosno funkcionalno odvojena od procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje, a u svrhu procjene rizičnog profila Banke.
5. Uspostavljanje adekvatnog organizacijskog i infrastrukturnog okvira za upravljanje rizicima s jasnim odgovornostima za izvršenje, izvještavanje, mehanizme interne kontrole, poštivanje zakonskih zahtjeva.
6. Upravljanje usklađenosti s trenutnim/ciljnim limitima se izvršava na minimalno kvartalnom nivou.
7. Primjena Okvira politika Grupe (eng. Group Risk Policy Framework) kojim se osigurava kreiranje, klasifikacija, odobravanje, implementacija i odražavanje politika.

Kultura rizika je ponašanje organizacije koja utiče na upravljanje rizicima. Banka stavlja naglasak na snažnu i proaktivnu kulturu rizika sa kvantitativnim načelima upravljanja rizicima (RAS i Prateće mjere) upotpunjena kvalitativnim principima rizika. Očekuje se da će svi zaposlenici proaktivno djelovati i pridonijeti snažnoj kulturi rizika, pokazujući osobni integritet i održavajući visoku razinu profesionalnosti, s obzirom na osobno ponašanje i odlučivanje. Od ključne je važnosti da se zaposlenici i menadžeri ne oslanjaju samo na politike, nego preuzmu izravnu i osobnu odgovornost za svoje postupke i odluke. To je moguće samo uspostavom i održavanjem jasne strukture upravljanja, linija izvještavanja i definiranih odgovornosti.

Banka ima usvojen Poslovni kodeks koji između ostalog definiše: način komunikacije (npr. politike elektronske i druge komunikacije), poštivanje pravila o sprječavanju pranja novca i sistema upravljanja operativnim rizicima i segment interne kontrole. Kvalitetna komunikacija nužan je preduslov za daljnji razvoj kulture rizika u Banci. Svi zaposlenici funkcije rizika nastojat će u svakom trenutku održavati otvorenu komunikaciju jedni prema drugima, regulatoru, ostalim zaposlenicima i javnosti.

Integralni dio Strategije rizika je i redovna procjena materijalnosti svih rizika kojima je Banka izložena u svom svakodnevnom poslovanju. Banka ima uspostavljen proces procjene materijalnosti rizika koji se obavlja na godišnjem nivou. Sektor upravljanja strateškim rizicima i Direkcija za sprječavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost osiguravaju uspostavu i primjenu metodologije za procjenu značajnih rizika, kao i usklađenost sa regulatornim propisima u vezi sa navedenom procjenom i odgovorni su za metodološka i procesna poboljšanja, te pravovremeno provođenje procjene materijalnosti rizika.

Sektor upravljanja strateškim rizicima, tačnije Odjel za ICAAP/ILAAP, upravljanje tržišnim i rizikom likvidnosti je odgovorna organizaciona jedinica za provođenje procjene materijalnosti rizika koji su direktno vezani za finansijsku poziciju Banke (domen rizika kojim organizaciona jedinica upravlja), dok je Direkcija za sprječavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost nadležna za provođenje procjene materijalnosti rizika koji prevashodno proističu iz poslovnih aktivnosti i procesa (operativni, reputacijski, rizik eksternalizacije, rizik informacijske sigurnosti, itd.). Navedene organizacione jedinice imaju sveobuhvatnu operativnu odgovornost i odgovorni su za održavanje definisanih standarda i redovnu provjeru dokumenata vezanih za procjenu materijalnosti, kao i za osiguranje i poštivanja standarda definisanih u tim dokumentima. Navedene organizacione jedinice su naročito odgovorne za implementiranje, održavanje i poštivanje standarda Grupe, kao i uvjerenje da su lokalne specifičnosti uzete u obzir. U slučaju odstupanja standarda Grupe od lokalnih regulatornih zahtjeva, lokalni propisi se uzimaju u obzir.

Principi preuzimanja i upravljanja rizicima, kao i odgovornosti za provođenje istih sadržanih u okviru RAS-a i Pratećih mjera su:

- Banka u saradnji sa matičnom bankarskom grupacijom definiše svoju strategiju rizika i sklonost preuzimanju rizika kroz proces godišnjeg planiranja kako bi se osiguralo pravilno usklađivanje rizika, kapitala, likvidnosti i ciljeva uspješnosti,
- RAS i prateće mjere čine osnovu za poslovanje Banke i stoga se mora odraziti (izravno ili neizravno) u poslovnim odlukama, budžetima, ovlaštenjima za odobrenje, itd.
- Sklonost preuzimanju rizika osigurava smislene smjernice za proces planiranja, te time pokretači i limiti za osnovnu metriku rizika moraju se postaviti barem za period strateškog planiranja,
- RAS i prateće mjere moraju biti odobreni od strane Uprave Banke i Nadzornog odbora,
- RAS i prateće mjere uključuju niz osnovnih metrika rizika koje pružaju kvantitativni smjer za upravljanje sveukupnim povratnom rizika i kvalitativne izjave u obliku ključnih principa rizika koji čine dio smjernica za upravljanje rizicima,
- RAS i prateće mjere sadržavaju metrike stresiranja osnovnog kapitala, koji moraju biti integrisani u procjeni rezultata ispitivanja otpornosti na stres za pružanje signala ranog upozorenja i podržati proaktivno upravljanje rizicima glavnog profila,
- Rezultati testiranja otpornosti na stres se smatraju kao ulazni podatak prilikom uspostavljanja RAS-a i pratećih mjera,
- RAS-om i pratećim mjerama uspostavljen je jasan proces za mjerenje usklađenost kao što je npr. praćenje, izvještavanje, eskalacija. To uključuje jasne nivoe okidača i RAG (Crveno, Žuto, Zeleno) smjernice utvrđene za svaku osnovnu metriku rizika, što omogućava automatsku eskalaciju određenom nivou upravljanja i pravovremeno djelovanje po pitanju nepovoljnih kretanja,
- U slučaju značajne promjene u bančinom ekonomskom okruženju ili pojedinačnim uslovima poslovanja, RAS i prateće mjere se pregledaju i revidiraju ad hoc,
- Razvoj profila rizika u odnosu na RAS i prateće mjere se redovno izvještava u okviru izvještaja o rizicima,
- Uprava Banke i Nadzorni odbor osiguravaju da postoji dovoljno alata kako bi se ublažile povrede u RAS-u i pratećim mjerama,
- RAS, prateće mjere i program naknada se usklađuju na redovnoj osnovi kako bi se ojačala kultura upravljanja rizicima unutar Banke, odnosno utvrdile godišnje baze bonusa,
- RAS i prateće mjere za Banku se postavljaju u skladu sa RAS-om i pratećim mjerama Grupe, pregledaju se najmanje jednom godišnje, i prilagođavaju ukoliko je to potrebno (u pogledu opsega, kao i veličine izražene sklonosti preuzimanju rizika),
- Sektor upravljanja strateškim rizicima je operativno odgovoran za održavanje i usklađivanje RAS-a i Pratećih mjera sa Grupom,
- Da bi se osiguralo dosljedno upravljanje unutar Grupe, RAS i prateće mjere Banke moraju sadržavati osnovnu metriku rizika i ključne principe rizika definisane na nivou Grupe. Svako odstupanje mora biti formalno dogovoreno sa matičnom bankom. Veličina sklonosti preuzimanju rizika Banke također mora uzeti u obzir i lokalne regulatorne zahtjeve i odražavati specifičnosti individualnog portfolija, strateška i makro-ekonomska dešavanja. Banka može uključiti dodatne pokazatelje potrebne za ispunjenje lokalnih regulatornih zahtjeva u dogovoru s nadležnim odjelom Grupe,
- RAS i prateće mjere Banke uključuju limite rizika definisane od strane Grupe na temelju RAS-a i pratećih mjera Grupe. Limiti se dostavljaju Banci od strane Odjela strateškog upravljanja rizicima Grupe,

- RAS i prateće mjere su uključeni u lokalnu strategiju rizika, koja je definisana u skladu sa Strategijom rizika Grupe.

S obzirom na to da RAS i prateće mjere čine osnovu za poslovanje Banke, moraju se odraziti u poslovnim odlukama Banke, Budžetu, te strateškim i operativnim planovima. Banka mora imati uspostavljen jasan proces (npr. praćenje, izvještavanje, eskalacije) za poštivanje RAS-a i pratećih mjera i provoditi redovno izvještavanje o kretanjima indikatora na kvartalnoj osnovi, a po potrebi i češće. Ažuriranje pokazatelja RAS-a i pratećih mjera se radi godišnje, što je u skladu sa strateškim usmjerenjem Banke da nastavi sa primjenom koncepta sveobuhvatnog upravljanja rizicima.

Glavne poslovne linije i usluge povezane sa tim linijama, čijim obavljanjem se ostvaruje značajan nivo prihoda ili dobiti za Banku su:

- Poslovanje sa građanima,
- Poslovanje sa mikro preduzećima,
- Poslovanje sa malim i srednjim preduzećima,
- Poslovanje sa velikim preduzećima,
- Upravljanje sredstvima.

Svaka poslovna linija nosi određeni dio rizika, kojim se upravlja pojedinačno u određenim oblastima ali i integralno.

Integralni dio okvira upravljanja rizicima unutar Banke je procjena materijalnosti svih rizika kojima je Banka izložena u svom svakodnevnom poslovanju. ICAAP Politika Grupe i Interno uputstvo za proces redovne procjene materijalnosti rizika propisuju obavezu provođenja procjene materijalnosti rizika na godišnjem nivou. Na osnovu procjene materijalnosti rizika Banka definiše i svoj risk apetit i to prije svega kroz strateške limite koji se uključuju u takozvanu Izjavu o preuzimanju rizika. Pored toga navedena procjena materijalnosti rizika gradi bazu za određivanje materijalnih rizika koji će biti uključeni u izračun kapaciteta za podnošenje rizika koji se definiše na način da se kvantificira risk apetit Banke kroz izračun internih kapitalnih zahtjeva za pokriće svih značajnih rizika kojima je Banka izložena a koji se nisu mitigirali kroz sistem definisanja limita i njihovog redovnog praćenja.

Važan aspekt upravljanja rizicima je i njihovo redovno praćenje i izvještavanje relevantnih tijela i organizacionih jedinica Banke o izloženosti pojedinim vrstama rizika. Sa aspekta izvještavanja ključna tijela Banke su Uprava i Nadzorni odbor Banke za koje je uspostavljen poseban proces izvještavanja od strane više organizacionih jedinica. Kroz navedeni proces Nadzorni odbor Banke se na minimalno kvartalnoj osnovi izvještava o svim važnim rizicima dok je u slučaju Uprave učestalost izvještavanja veća (minimalno mjesečno) a po potrebi i češće.

Shodno navedenom ključni izvještaji se dostavljaju Upravi i/ili Nadzornom odboru na godišnjoj, kvartalnoj i mjesečnoj osnovi od strane relevantnih organizacionih jedinica. Pored navedenog, uspostavljeno je redovno izvještavanje Odbora Nadzornog odbora, kao i specijaliziranih odbora Uprave Banke. U skladu sa javno objavljenim odlukama nadležnog regulatornog tijela, a prije svega Odluke o izvještajima koje banka dostavlja Agenciji za bankarstvo FBiH, Banka na redovnoj osnovi, (mjesečno, kvartalno i godišnje) vrši pripremu i dostavu svih potrebnih regulatornih izvještaja.

Procjena materijalno značajnih rizika:

Kreditni rizik

Kako bi procjenili visinu gubitaka koji proizilaze iz kreditnog rizika, uzimamo u obzir kreditnu sposobnost dužnika, njegovu urednost u izmirenju obaveza prema Banci, kao i instrumente osiguranja potraživanja Banke. Banka također prati poslovanje dužnika kao i kvalitetu i vrijednost instrumenata osiguranja svojih potraživanja tokom trajanja ugovornog odnosa. Praćenje i kontrola

kreditnog rizika temelji se na različitim kontrolama i postavljenim limitima koji su propisani zasebnim aktima Banke.

Banka kreditni rizik mjeri i praćenjem visine izloženosti prema pojedinačnim dužnicima, ročnosti, industrijama, vrsti proizvoda, ratingu, valuti, stopi default-a i drugim parametrima koji su važni za adekvatno upravljanje kreditnim rizikom.

Procjena materijalnosti kreditnog rizika se vrši putem kvantitativne analize od strane Odjela za ICAAP/ILAAP, upravljanje tržišnim i rizikom likvidnosti. Izračunate vrijednosti kvantitativnih indikatora su umapirane na standardizovanu skalu ocjene značajnosti rizika gdje je najniži rang nebitan/irelevantan, a najviši visok. Ukupno postoji 5 rangova. Pored toga, u sljedećem koraku se vrši ponderisanje pojedinih kvantitativnih indikatora sa unaprijed definisanim ponderom značajnosti pojedinog indikatora. 19 indikatora rizika za kreditni rizik su svrstani po 10 podkategorija kroz koje se procjenjuje značajnost navedenog rizika.

Putem kvalitativne analize zasebno od procjene kreditnog rizika ocjenjuju se sljedeće podkategorije kreditnog rizika:

- Rezidualni rizik
- Kreditni rizik induciran FX
- Rizik ulaganja
- Transforni rizik
- Rizik razrjeđivanja

Kvantitativni i kvalitativni faktori procjene materijalnosti rizika temelje se na redovnim periodičnim izvještajima za Upravu Banke i Nadzorni odbor, Regulatora, kao i na dokumentima operativnog karaktera.

Banka primjenjuje standardizovani pristup, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala, prilikom utvrđivanja kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik.

Tržišni rizik

Procjena materijalnosti tržišnih rizika vrši se putem kvantitativne analize na osnovu 3 ključna indikatora rizika. Izračunate vrijednosti kvantitativnih indikatora su umapirane na standardizovanu skalu ocjene značajnosti rizika gdje je najniži rang nebitan/irelevantan, a najviši visok. Pored toga, u sljedećem koraku se vrši ponderisanje pojedinih kvantitativnih indikatora sa unaprijed definisanim ponderom značajnosti pojedinog indikatora. Za mjerenje tržišnih rizika koriste se metode VaR-a (Value at Risk).

Banka primjenjuje standardizovani pristup, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala, prilikom utvrđivanja kapitalnog zahtjeva za tržišne rizike.

Kamatni rizik

Procjena materijalnosti kamatnog rizika vrši se putem kvantitativne analize na osnovu 5 ključnih indikatora rizika. Izračunate vrijednosti kvantitativnih indikatora su umapirane na standardizovanu skalu ocjene značajnosti rizika gdje je najniži rang nebitan/irelevantan, a najviši visok. Pored toga, u sljedećem koraku se vrši ponderisanje pojedinih kvantitativnih indikatora sa unaprijed definisanim ponderom značajnosti pojedinog indikatora. Za mjerenje kamatnog rizika koristi se metoda model upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi čiji je rezultat ekonomska vrijednost kapitala (eng. Economic Value of Equity). Osim toga, za mjerenje kamatnog rizika koriste se i druge metrike kao što su: neto kamatni prihod (NNI), trajanje kapitala (duration of equity - DoE), tržišna vrijednost kapitala (Market value of equity - MVoE), mjera osjetljivost koja procjenjuje rizik kamatne stope sa kamatnim šokom od 1 baznog poena (BPO1), Interest rate risk model (DDS) i Combined VaR (ICAAP VaR).

Kapitalni zahtjev za kamatni rizik u bankarskoj knjizi: Na poziciji internog kapitalnog zahtjeva za kamatni rizik u bankarskoj knjizi Banka prikazuje ekonomsku vrijednost kapitala I (Comb. VAR).

Operativni rizik

Rukovodioci svih organizacijskih jedinica (Sektora/Direkcije/Segmenta/Odjela/Filijale/Poslovnice/Šaltera) imaju funkciju decentralizovanog OpRisk menadžera (DOM). Zaduženi su za praćenje i prikupljanje podataka o nastalim i potencijalnim operativnim rizicima, te blagovremeno izvještavanje rukovodioca organizacijskih jedinica višeg nivoa, odnosno Direkcije za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost - DSPNORIS (Sektori/Direkcije/Filijale). Širenjem poslovne mreže filijala/poslovnica, te formiranjem novih Odjela unutar Sektora/Direkcija, imenovani rukovodioci novih organizacionih jedinica su isto tako odgovorni za praćenje, prikupljanje podataka o nastalim i potencijalnim operativnim rizicima, te blagovremeno izvještavanje rukovodioca organizacijskih jedinica višeg nivoa.

Procjena materijalnosti operativnog rizika se vrši putem kvantitativne i kvalitativne analize. Kvantitativna procjena se zasniva na izračunu ključnih indikatora, dok se kvalitativna analiza zasniva na upitniku.

Za svaki operativni rizik koji je procijenjen kao kritičan i značajan moraju biti identificirane korektivne i po mogućnosti preventivne mjere za njegovo ublažavanje, od strane direktora relevantne organizacijske jedinice. Internim aktima i u skladu sa zakonskom regulativom definisano je redovno izvještavanje o rizicima, te čini glavni proces u ukupnom sistemu upravljanja operativnim rizicima i dio je svake komponente.

Banka primjenjuje jednostavni pristup, u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala, prilikom utvrđivanja kapitalnog zahtjeva za operativne rizike.

Rizik likvidnosti

Banka je, kao članica veće regionalne bankarske grupacije implementirala okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja koji je u skladu sa FBA i EU regulatornim okvirom u segmentu likvidnosti. Rizik likvidnosti se prati kroz redovne izvještaje na dvosedmičnom, mjesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou. Procjena materijalnosti rizika likvidnosti se vrši putem kvantitativne i kvalitativne analize. Kvantitativnom analizom se vrši mjerenje 10 indikatora rizika likvidnosti. Dok se kvalitativna analiza zasniva na stručnoj procjeni.

Rizik likvidnosti se mjeri i prati kroz različite indikatore, GAP analizu koja pokazuje ročnu neusklađenosti imovine i obaveza, kao i nivoom visokolikvidne imovine, te projekcijama budućih novčanih tokova (priliva i odliva).

Nadzorni odbor i Uprava Banke se o gore navedenom informišu putem redovnog procesa izvještavanja. Banka je kroz interne akte definisala plan i izvore finansiranja Banke poštujući zakonski okvir Agencije za bankarstvo FBiH i Zakon o bankama. Banka nastoji planom uspostaviti izvore finansiranja koji su usklađeni sa strategijom poslovanja Banke kao i redovnim poslovnim planovima.

Ostali materijalno značajni rizici

Mjerenje ostalih značajnih rizika (**poslovni& rizik upravljanja, kapitala, profitabilnosti, strateški rizik, reputacijski rizik, rizik usklađenosti**), se vrši, između ostalog, putem procjene materijalnosti rizika a kroz kvantitativne i/ili kvalitativne indikatore.

Poprečni materijalno značajni rizici

Mjerenje poprečnih značajnih rizika (**makroekonomski rizik, politički rizik**), se vrši, između ostalog, putem procjene materijalnosti rizika a kroz kvalitativne indikatore.

5.4. Ocjena adekvatnosti uspostavljenog sistema upravljanja rizicima banke u odnosu na njen rizični profil, poslovnu politiku i strategiju

Adekvatno funkcionisanje sistema upravljanja rizicima podrazumijeva određen skup pretpostavki kao što su angažiranost Uprave Banke i Nadzornog odbora odnosno uključenost najviših hijerarhijskih nivoa Banke u upravljanje rizicima, pažljivo pripremljene i odobrene politike i procedure, adekvatnu organizacionu strukturu sa jasnim i dosljednim razgraničenim nivoima odgovornosti, aktivnost kontrolnih funkcija, kvalitetne ljudske resurse, pouzdanu tehnologiju, visok stepen integriteta podataka, provjerene i ispitane analitičke metode i sisteme, kvalitet izvještavanja, iskustvo i sposobnost prosuđivanja, te uopšteno, postojanje organizacijske svijesti i kulture odnošenja prema rizicima od strane svih radnika Banke. Uprava Banke i Nadzorni odbor su zaduženi da rade na ostvarenju prethodno navedenih pretpostavki.

Ključni ciljevi, principi preuzimanja i upravljanja rizicima, kao i odgovornosti za provođenje istih u Banci su definisani kroz dokument ICAAP Politika Grupe. Politika, između ostalog, definiše principe, postavlja standarde za upravljanje izjavom o preuzimanju rizika i minimalne zahtjeve za upravljanje, procese upravljanja, metodološki pristup koji se primjenjuje u razvoju izjave o preuzimanju rizika, dokumentaciju i politike.

Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima sadrži vitalni dio okvira upravljanja rizicima unutar Banke a koji se odnosi na Izjava o preuzimanju rizika (RAS) koja služi za definisanje maksimalnog nivoa rizika kojeg je Banka voljna preuzeti sa strateške tačke gledišta i Prateće mjere (SM) indikatori koji čine pokazatelje koji su relevantni za procjenu risk pozicije banke. Predmetni dokumenti se koriste i kao sistem upozorenja tj. mogu doći i u žutu zonu uz postojanje adekvatnih korektivnih mjera. Radi se o indikatorima iz oblasti kapitala, kreditnog rizika, profitabilnosti, tržišnog rizika, rizika likvidnosti i operativnog rizika koji takođe služe za ocjenu adekvatnosti nivoa preuzetih rizika kojima se upravlja kao i sveukupnog sistema upravljanja rizicima.

Sistem upravljanja rizicima banke u odnosu na njen rizični profil, poslovnu politiku i strategiju se ocjenjuje kao adekvatan a imajući u vidu sve naprijed navedeno i uspostavljeno.

5.5. Politike zaštite od rizika i politike (informacije o primijenjenim tehnikama smanjenja kreditnog rizika) smanjenja rizika, kao i načini koje banka koristi za osiguravanje i praćenje efikasnosti u smanjenju rizika, uključujući i informacije o strategijama i postupcima upravljanja, zaštite od rizika i smanjenja rizika, kao i o praćenju efikasnosti zaštite i smanjenja rizika, koji proizilaze iz poslovnog modela banke

Strategija rizika ima za cilj uspostavljanje općeg okvira za oprezno i kontinuirano upravljanje svim značajnim rizicima kojim je Banka izložena ili bi mogla biti izložena uzimajući u obzir sam poslovni model Banke. Osim toga, banka je definisala i zasebne strategije za pojedine vrste rizika kao što su: Strategija rizika likvidnosti i Strategija tržišnog rizika kao i politike i procedure.

Zbog toga je sačinjen sveobuhvatni okvir rizika, počevši od interne regulative preko organizacione strukture, koju prate kvantitativni elementi i njihovo limitiranje kao i osiguravanje kontinuiranog upravljanje i poštivanja limita.

Banka u svom poslovanju koristi svaku od standardnih tehnika umanjenja rizika (limitiranje, transfer, mitigacija, izbjegavanje, prihvatanje) na način da iste integrira u proces upravljanja rizicima koji se zasniva na sljedećim generalnim postulatima:

- analiza i procjena materijalnosti rizika predstavlja polaznu osnovu za identifikaciju značajnosti rizika kojima je Banka izložena,
- testiranje otpornosti na stres ima za cilj da procjeni sposobnost banke da održi svoje poslovanje i aktivnosti na prihvatljivom nivou tokom kritičnih situacija u okruženju ili u slučaju događaja koji imaju idiosinkratičan karakter,

- analiza koncentracije je prevashodno namijenjena za identifikaciju kritičnih koncentracija za različite tipove rizika a koji zbog značajnosti koncentracije mogu da imaju posebno značajan uticaj na banku,
- izjava o preuzimanju rizika predstavlja stratešku izjavu koja izražava maksimalnu razinu rizika (risk apetit) koju je Banka spremna prihvatiti kako bi ostvarila svoje poslovne ciljeve, te predstavlja polaznu tačku za implementaciju okvira limita rizika i ključna je komponenta ICAAP-a,
- kvalitativni (limiti) i kvantitativni elementi (kapital) se koriste kao osnovne poluge putem kojih Banka prati, upravlja i izvještava o izloženosti određenim rizicima, odnosno, koji se koriste kao mjera zaštite Banke (kapital) od onih rizika koje Banka kroz tehnike umanjnja rizika nije uspjela u dovoljnoj mjeri limitira, izbjegne, transferira i umanjji.

U dijelu procesa upravljanja kreditnim rizikom, Banka generalno u toku procesa odobravanja plasmana, procjenjuje buduće novčane tokove dužnika. Kao dopunu ovom vidu naplate i kako bi se ograničio potencijalni gubitak u slučaju neizmirenja obaveza dužnika, Banka uzima različite instrumente obezbjeđenja (kolaterale) kao zaštitu. Banka prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati, te u skladu sa navedenim sa aspekta primijenjenih tehnika smanjenja kreditnog rizika (skr.eng. CRM) Banka je primarno orijentisana na sljedeće instrumente i pristupe:

- Materijalnu kreditnu zaštitu u vidu novčanih zaloga (depozita) i nepokretne imovine koji se smatraju prihvatljivim sa aspekta lokalnih regulatornih standarda kao i standarda matične bankarske grupacije. Iako banka prihvata i pokretnu imovinu njeno učešće u ukupom potencijalu kreditne zaštite je manje značajno.
- Nematerijalnu kreditnu zaštitu u vidu garancija i kontragarancija treće strane koje se smatraju prihvatljivim sa aspekta lokalnih regulatornih standarda kao i standarda matične bankarske grupacije .

Banka u okviru svojih redovnih procesa koji su sastavni dio procesa upravljanja kreditnim rizikom prati i efikasnost smanjenje rizika po osnovu CRM-a na način da redovno provjerava adekvatnost efektivne vrijednosti instrumenata CRM-a, npr. redovna procjena i preračun stopa revaluacije (eng. Valuation rates) instrumenata CRM-a. Pored toga banka status, kvalitet i obim instrumenata CRM-a redovno prati i izvještava o istom različita tijela odlučivanja/zainteresovane strane u banci i van nje kroz više različitih izvještaja (npr. izvještaj o kolateralima, izvještaj o stopama pokrivenosti kreditnog portfolia nekretninama, praćenje relevantnih limita kredintog rizika iz izjave o preuzimanju rizika banke, regulatorni izvještaji, izvještaji matične grupacije itd.) te po potrebi poduzima korektivne i preventivne mjere.

Svi kolaterali povezani sa pokretninama i nekretninama se prate od početka procesa kroz obrazac za procjenu kolaterala („CES“). Banke prati vrijednost kolaterala od same inicijalizacije istih uz kontrole primjene metodologije i načina izračuna, kao i dio monitoringa koji se odnosi na domen primjene automatske reevalucije (primjena umanjnja kroz primjenu amortizacijskih stopa u ovisnosti od vrste nekretnine i/ili pokretnine).

Banka koristi diskontne stope za uzimanje u obzir kalkulacije interne kolateralne vrijednosti (prosječna ponderisana vrijednost kolaterala). Diskontna stopa predstavlja procenat tržišne/bazne vrijednosti kolaterala u skladu sa kojom se pretpostavlja da bi se vrijednost kolaterala mogla realizovati. Diskontna stopa je bazirana na stopi povrata vrijednosti kolaterala i retroaktivnom testiranju svake godine.

Provjera vrijednosti kolaterala se radi periodično u zavisnosti od načina provjere i vrste kolaterala pri čemu se poštuju odredbe lokalne i grupne regulative.

Prilikom izračunavanja kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik koriste se samo instrumenti osiguranja koji ispunjavaju uslove prihvatljivosti, a što je definisano internim aktima.

U cilju mitacije rizika koncentracije, prati se nivo izloženosti i gdje je potrebno uspostavljaju limiti, kao npr. prema industrijskim sektorima, valutama, segmentu, pokrivenosti i drugo.

Banka u okviru tržišnog rizika koristi različite mjere za ublažavanje izloženosti riziku.

U okviru deviznog rizika mjere za ublažavanje koje banka koristi podrazumijevaju smanjenje otvorene devizne pozicije kroz različite aktivnosti kao što su:

- Upravljanje izvorima sredstava (depozitima U EUR valuti i sa valutnom klauzulom kao i kreditnim linijama);
- Upravljanje kreditima sa valutnom klauzulom (u skladu sa FX strategijom);
- Transakcije kupoprodaje efektivne;
- Transakcije kupoprodaje deviza sa drugim bankama.

U okviru kamatnog rizika u bankarskoj knjizi mjere za ublažavanje koje banka koristi su:

- Aktivnosti na definisanju vrste kamatne stope kod novog portfolia kredita i depozita (fiksne i varijabilne);
- Produženje/smanjenje ročnosti pojedinih proizvoda;
- Pojačane aktivnosti promovisanja kamatnosnih proizvoda sa fokusom na određenu vrstu kamatne stope;
- Promjena strategije izvora finansiranja ili plasiranja kredita.

U okviru rizika likvidnosti mjere koje banka koristi/ može koristiti za ublažavanje rizika su:

- Izdvajanje obavezne rezerve;
- Sastavljanje Plana finansiranja u nepredviđenim okolnostima;
- Kratkoročno zaduživanje kod lokalnih kao i inobanaka na međubankarskom tržištu novca;
- Upotreba sredstava sekundarne likvidnosti (npr. sekjuritizacija);
- Valutno usklađivanje putem zamjene valuta;
- Promjena poslovne strategije Banke (promjene u politici plasmana i pribavljanja izvora finansiranja);
- Ugovaranje i povlačenje kreditnih linija;
- Ograničenja odobravanja plasmana.

Odbor za upravljanje operativnim rizicima osigurava da informacije i iskustva koja su se pokazala tokom upravljanja operativnim rizicima, moraju biti integrirana u poslovanje i prateće procese, s ciljem smanjenja izloženosti Banke operativnim rizicima.

U okviru operativnog rizika mjere koje banka može koristiti za ublažavanje rizika su:

- prihvatanje rizika,
- korektivne i preventivne mjere (npr. poboljšanje procesa i/ili sistema kontrola),
- osiguranje,
- eksternalizovanje aktivnosti,
- obustavljanje aktivnosti.

Za ostale vrste rizika i podrizika koriste se tehnike, redovne procjene i monitoringa faktora koji utiču na isti a kako bi se ograničio potencijalni negativan uticaj.

5.6. Politike u vezi sa sistemskim i redovnim provjerama strategije za upravljanje rizikom i periodičnu procjenu njihove efikasnosti

Strategija rizika je definisana u cilju podrške dugoročne strategije poslovanja. Model poslovanja će dovesti do bitnih kategorija rizika koje se moraju limitirati i kontrolisati. Iz perspektive vremena, strategijom se osigurava dugoročna održivost i ista bi trebala biti dalekosežna na način da pomogne u optimizaciji pozicije rizika sa aspekta kapitala kao i potreba za likvidnošću, te mjera likvidnosti u skladu s višegodišnjim strateškim planom i planom finansiranja usklađenim sa svim glavnim zainteresovanim stranama. Sistemska i redovna provjera strategije za upravljanje rizikom i periodična procjena njihove efikasnosti je osigurana kroz sljedeće postupke:

- Strategija rizika se minimalno revidiraju na godišnjoj osnovi te se po potrebi prilagođava u cilju usklađivanja sa bitnim promjenama u strategiji poslovanja tokom procesa godišnjeg strateškog planiranja, tržišnim uslovima, makroekonomskom okruženju, internim promjenama unutar Banke itd.;
- Strategiju rizika usvaja Nadzorni odbor na prijedlog Uprave Banke, uz prethodni pregled Odbora za rizike;
- Pripremu i održavanje Strategije rizika na lokalnom nivou koordinira Sektor upravljanja strateškim rizicima;
- Smjernice i njihovi odgovarajući limiti, koji su definisani u Strategiji rizika, prate se i kontrolišu u pogledu ostvarenja ciljeva i pridržavanja istih, a sami rezultati su uključeni u redovni proces izvještavanja o rizicima;
- Odgovornost za provođenje cjelokupne strategije rizika leži na ključnim organizacijskim dijelovima, što također uključuje redovito upravljanje. Nadzorni odbor i Uprava Banke se redovno informišu o usklađenosti s ciljevima Strategije rizika i ograničenjima kroz već uspostavljene redovne izvještaje,²
- Sve iznimke od načela navedenih u Strategiji rizika moraju biti odobrene od strane Nadzornog odbora;
- Procjena efikasnosti se vrši kontinuirano i tokom procesa redovnog revidiranja kao i praćenja ostvarenih rezultata poslovanja i izloženosti riziku kroz uspostavljeni sistem izvještavanja;
- Uspostavljeni sistem upozorenja u odnosu na definisane limite omogućava pravovremeno usmjeravanje pažnje na rane znakove upozorenja, a u konačnici vodi ka potrebi definisanja akcionih planova.

5.7. Način na koji poslovni model banke određuje i utiče na ukupan rizični profil, sažeti prikaz ključnih pokazatelja poslovanja banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihovih vrijednosti, kao i način na koji je tolerancija prema rizicima uključena u sistem upravljanja rizicima

Ključne odrednice poslovnog modela Banke su djelatnosti koje se odnose na primanje i polaganje depozita i davanje i uzimanje kredita, a što je između ostalog definisano Statutom Banke. Banka posluje sa klijentima fizičkim i pravnim licima i svoj razvoj ostvaruje kontinuirano i proporcionalno u oba segmenta poslovanja. Banka u svojoj paleti proizvoda nudi pretežno tradicionalne bankarske proizvode prilagođene potrebama klijenata. Poslovni model određuje i utiče na ukupan rizični profil odnosno ključne rizike kroz ključne atribute (karakteristike) portfolija kao npr: kvalitet dužnika, cijena odnosno kamatna stopa, ročnost, pokrivenost kolateralima, itd. U skladu sa strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, ključne komponente okvira upravljanja rizicima su i Izjava o preuzimanju rizika i Prateće mjere. Naime, uvažavajući poslovnu strategiju i poslovne ciljeve, Banka definiše Izjavu o sklonosti preuzimanja rizika i Prateće mjere koji predstavljaju stratešku izjavu i

² Definisano u Politici kontrolne funkcije upravljanja rizicima sa metodologijom rada

definišu maksimalni nivo rizika koji je Banka spremna da prihvati kako bi ostvarila svoje poslovne ciljeve, odnosno kojeg Banka smatra prihvatljivim za preuzimanje u ostvarenju poslovne strategije i ciljeva u postojećem poslovnom okruženju.

Izjava o sklonosti preuzimanju rizika je definisana i izvršava se unutar jasno definisane upravljačke strukture Banke. RAS i SM predstavljaju polaznu tačku za implementaciju okvira limita rizika i ključna je komponenta ICAAP-a i ILAAP-a. Utvrđivanje sklonosti preuzimanja rizika proizilazi iz prirode poslovanja Banke, ključnih poslovnih procesa/aktivnosti, preovladavajućih i projiciranih ekonomskih i tržišnih uslova, njihovog uticaja na ključne procese/ aktivnosti Banke, zatim iz strukture pozicija u okviru knjige pozicija kojima se ne trguje, raspoloživosti informatičke podrške i automatizacije ključnih poslovnih procesa i sl. Banka je na izvještajni datum bila u okviru svog planiranog risk apetita po svim ključnim vrstama rizika kojima je izložena.

Ključni ciljevi RAS-a i pratećih mjera su:

- Osigurati da Banka ima dovoljno sredstava za podršku poslovanju u bilo kojem trenutku u vremenu i da apsorbira stresne događaje na tržištu,
- Postaviti krajnje granice za postavljanje ciljeva povrata rizika,
- Definirati razine na kojima se pokreću detaljne analize, eskalacije i strategije ublažavanja,
- Osigurati osnove za trajno praćenje kroz izvještaje o rizicima koji se redovno razmatraju od strane Uprave i Nadzornog odbora,
- Čini ključni doprinos u godišnjem procesu strateškog planiranja,
- Očuvanje i promicanje tržišne percepcije finansijske snage Banke,
- Predstaviti ključni faktor za program naknada na nivou Banke jer određivanje godišnje baze za bonuse zahtjeva relevantnu osnovnu metriku unutar RAS-a i pratećih mjera.

Kada profil rizika prelazi RAS-om definisane limite dolazi do kršenja. Kontinuirano praćenje izloženosti riziku osigurava rano upozoravanje i ublažavanje okolnosti koje mogu dovesti do toga da Banka premaši svoju sklonost preuzimanju rizika.

U nastavku se nalazi pregled ključnih indikatora rizika na 31.12.2023. godine

Pregled ključnih indikatora	Vrsta limita	Limit	Ostvareno 31.12.2023
Kapital			
CET 1 Pokazatelj	Regulatorni	> 11.25%	19,16%
Tier 1 Pokazatelj	Regulatorni	> 13.50%	19,16%
Omjer solventnosti	Regulatorni	> 16.5%	19,61%
Kreditni rizik			
NPL Pokazatelj	Interni		3,76%
NPL Pokazatelj pokrića	Interni		133,46%
Tržišni rizik			
FX – otvorena pozicija	Regulatorni	>< -30%/+30%	-1,03%
Promjena ekonomske vrijednosti u odnosu na regulatorni kapital	Regulatorni	< 15%	9,80%
Rizik likvidnosti			
LCR	Regulatorni	> 130%	184,45%
NSFR	Regulatorni	>105%	138,79%
Omjer kredita i depozita	Interni	<105%	79,59%
Ročna usklađenost 1-30 dana	Regulatorni	> 62.5%	72,35%

Banka za sve interne indikatore održava ažurnu evidenciju definicija i načina izračuna istih u okviru jedinstvenog internog akta pod nazivom Odgovornost za izvještavanje RAS indikatora, dok se definicije i pristup izračuna regulatornih indikatora zasnivaju na javno objavljenim odlukama i smjernicama nadležnog regulatornog tijela.

Uspostavljen je jasan proces za usklađenost sa ključnim RAS indikatorima npr. praćenje, izvještavanje, eskalacija. To uključuje jasne nivoe okidača i RAG (Crveno, Žuto, Zeleno) smjernice utvrđene za svaku osnovnu metriku rizika, što omogućava automatsku eskalaciju određenom nivou upravljanja i pravovremeno djelovanje po pitanju nepovoljnih kretanja.

Sistem praćenja limita (RAG)	
	Zona u kojoj nije potrebno djelovati.
	U ovoj zoni je potrebno preduzeti aktivnosti praćenja i eventualne korektivne mjere u cilju povratka u zelenu zonu. Ova zona predstavlja zonu ranog upozorenja.
	U ovoj zoni je potrebno aktivno djelovati i preduzimati hitne aktivnosti u cilju izlaska iz crvene zone.

5.8. Opis načina na koji se osigurava izvještavanje nadzornog odbora i uprave banke o rizicima, posebno učestalost, područje, te način uključivanja nadzornog odbora i uprave banke u određivanje sadržaja izvještavanja

Implementirani sistem izvještavanja Banke o rizicima omogućava redovno informisanje nadležnih tijela, organa upravljanja i organizacionih jedinica Banke po svakom od relevantnih rizika kojima je Banka izložena.

Nadležne organizacione jedinice Banke na redovnoj osnovi pripremaju i izvještavaju Upravu Banke i Nadzorni odbor o izvavi o preuzimanju rizika koja prikazuje glavne tipove rizika, kao i o adekvatnosti regulatornog i internog kapitala prema profilu rizičnosti Banke, te o iskorištenosti definisanih limita za ključne pokazatelje (omjere) i uticajima iz makroekonomskog okruženja u okviru kojeg Banka posluje.

Nadzorni odbor i Uprava banke su uključeni u određivanje sadržaja izvještavanja na način da odobravaju i osiguravaju provedbu internih akata koji definišu predmetno te u određenim situacijama predlažu i određen sadržaj izvještavanja.

Nivo detaljnosti i frekvencija izvještavanja ovisi od značajnosti oblasti o kojoj se izvještava te je shodno navedenom Banka uspostavila unutardnevnu, sedmičnu, polumjesečnu, mjesečnu, kvartalnu, polugodišnju i godišnju frekvenciju redovnog izvještavanja. Takođe u određenim okolnostima izvještavanje oobuhvata i pripremu ad hoc izvještaja.

Na godišnjoj osnovi Uprava Banke i Nadzorni odbor se izvještavaju o sljedećem:

- Izvještaj o analizi rizika koncentracije,
- Izvještaj o procjeni materijalnosti značajnih rizika,
- Izvještaji o provedenim testiranjima otpornosti na stres (kreditni stres test, sveobuhvatni stres test, obrnuti stres test, stres test likvidnosti, stres test rizika koncentracije i stres test operativnog rizika),
- Strategija o sklonosti preuzimanju rizika (RAS i Prateće mjere) koji sadrži najvažnije pokazatelje rizika i omjere zajedno sa izraženim nivoima tolerancije,
- Izvještaj o primjeni ICAAP-a i ILAAP-a,
- Plan oporavka.

Na kvartalnoj osnovi Uprava Banke i Nadzorni odbor se izvještavaju o sljedećem:

- **Izvještaj o kreditnom riziku** - izvještaj uključuje prikaz portfolija Banke kroz ključne dimenzije: segment klijenta (lokalna segmentacija); rizična kategorija; izloženost po klasi klijenta;

nekvalitetni krediti; forberance izloženost; kretanje nekvalitetnih kredita; kretanje ukupne nekvalitetne izloženosti; pregled kolaterala; FX krediti; industrijska klasifikacija; kao i prikaz indikatora nivoa ranog upozorenja i nivoa pokretanja plana oporavka, a koji su u vezi sa kreditnim rizikom, shodno definisanim vrijednostima u Planu oporavka. Od 2020 godine u izvještaj o kreditnom riziku obuhvata i ključne karakteristike COVID 19 portfolija odnosno odobrenih posebnih mjera.

- **Izvještaj o kolateralnoj pokrivenosti** - izvještaj uključuje prikaz internog i Basel 2 kolaterala prema volumenu, broju i kategoriji kolaterala, te prikaz kolateralne pokrivenosti u procentu sa aspekta ukupne kreditne izloženosti, LtC-a (kreditni klijentima) i NPL-a (nekvalitetni krediti). Izvještaj sadrži historijski prikaz svih gore navedenih pokazatelja za posljednjih pet kvartala.
- **Izvještaj o operativnom riziku** - izvještaj uključuje prikaz broja nastalih i izbjegnutih događaja (sa ili bez uticaja na P&L) i raspored gubitaka po Basel II tipovima događaja, organizacionim jedinicama i procijenjenim nivoima rizika u posljednjih 5 kvartala. Također, izvještaj sadrži pregled broja potencijalnih OpRisk događaja (pregled **potencijalnih gubitaka**) u posljednjih 5 kvartala i pregled kretanja troška rezervi za pasivne sudske sporove za koje su izvršene rezerve, te pokazatelje ključnih indikatora rizika (fluktuacija uposlenika, sudski sporovi, prevare, izvršenje korektivnih mjera, sistem internih kontrola i arhiviranje kreditnih predmeta). Predmetni izvještaj obuhvata i pregled **kreditnih rizika** povezanih sa operativnim rizicima.
- **Izvještaj o tržišnim rizicima i kamatnom riziku** - izvještaj uključuje prikaz o tržišnim i kamatnim rizicima sa prikazom stanja tržišnog rizika u Banci na izvještajni datum predstavljen kroz sljedeće preglede i prateća pojašnjenja: rizik kamatne stope (struktura bilansa stanja, rizik kamatne stope po Basel II metodologiji, rizik kamatne stope poređenje domaća vs. strana valuta), valutni (FX) rizik (pregled potencijalne volatilnosti - VaR, FX izloženost), pregled nostro portfolija, (sumarni pregled kao i detaljni pregled po ISIN poziciji). U svrhu izrade navedenog Izvještaja, zasebno se pripremaju Izvještaj o riziku kamatne stope (eng. Interest rate risk - IRR) i Izvještaj o valutnom riziku (eng. Value at risk - VaR).
- **Izvještaj o riziku likvidnosti** - izvještaj uključuje prikaz stanja rizika likvidnosti prezentovan kroz sljedeće aspekte: Lokalni regulatorni limiti (ročna usklađenost, struktura bilansa stanja, ročna struktura bilansa stanja), Basel III indikatori (Liquidity Coverage Ratio - LCR, Survival Period Analysis - SPA, Net Stable Funding Ratio - NSFR), Interni indikatori (omjer kredita depozita - FBA, omjer krediti depoziti - Grupa, Top 10 depozitara, najveća potencijalna izloženost, likvidna aktiva / ukupna aktiva, likvidna aktiva/(ukupna pasiva – kapital), neto krediti/ukupna aktiva, učešće portfolija sa investicionim rangom u ukupnom portfoliju, itd).
- **Izračun kapaciteta za podnošenje rizika (Risk Bearing Capacity Calculation - RCC)** – izvještaj prati procjenu adekvatnosti kapitala potrebnog za pokriće rizika u svrhu izračuna internih kapitalnih zahtjeva za pokriće rizika kojima je ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Izvještaj uključuje prikaz informacija o navedenom kroz sljedeće preglede: potencijal rizika, pokriće rizika, izračun kapaciteta za podnošenje rizika, izračun kapaciteta za podnošenje rizika, forecast pokrića rizika, forecast za izračun kapaciteta za podnošenje rizika.
- **Risk Management Cockpit (RAS)** - izvještaj uključuje prikaz kapaciteta Banke za podnošenje rizika sa prikazom glavnih tipova rizika (kreditni, tržišni, kamatni, rizik likvidnosti i ostalih omjera), kao i prikaz indikatora nivoa ranog upozorenja i nivoa pokretanja plana oporavka shodno definisanim vrijednostima u Planu oporavka.
- **Izvještaj o limitima kreditiranja (OLL)** – izvještaj sadrži prikaz klijenata/grupa povezanih lica i finansijskih institucija čija izloženost na izvještajni datum probija definisane OLL limite,

- **Izveštaj o statusu sigurnosti informacionog sistema** - izvještaj uključuje prikaz ključnih informacija u vezi sa upravljanjem sigurnosti informacionog sistema za sljedeća područja: upravljanje incidentima, zaštita od malicioznog koda, upravljanje kopijama, upravljanje kontrolama pristupa, tekuće aktivnosti i status preporuka. Banka uspješno upravlja rizicima sigurnosti informacionog sistema i nisu evidentirani rizici koji bi mogli ugroziti poslovanje Banke.

Na mjesečnoj osnovi Uprava Banke se izvještava o sljedećem:

- **Izveštaj Risk Management Report (RMR)** – izvještaj uključuje prikaz portfolija Banke kroz ključne dimenzije kao što su izračun ključnih indikatora kreditnog rizika Banke (trošak rezervisanja, stopa nekvalitetnih kredita, koncentracije, itd.), preglede po specifičnim segmentima relevantnim za upravljanje kreditnim rizikom (poslovni segmenti, dani kašnjenja, industrijske djelatnosti, nivoi kreditnog rizika, stepen kolateralizacije, ESG (okolišni, društveni, upravljački) rizik, kretanje kreditne rizikom ponderisane aktive, kretanje portfolia sa aspekta značajnog rasta kamatnih stopa i slično.
- **Izveštaj o značajnim i kritičnim rizicima:** Procedurom za prikupljanje i klasifikaciju podataka operativnog rizika definisana je obaveza izvještavanja Uprave Banke u slučaju događaja koji su procijenjeni kao kritični i/ili značajni u predmetnom mjesecu. Izvještaj uključuje: opis događaja, iznos gubitka te definisane korektivne i preventivne mjere, sa definisanim nadležnostima i rokovima.

Svi godišnji i kvartalni izvještaji se podnose Nadzornom odboru uz informisanje Odbora za rizike i Uprave Banke. Nadzorni odbor usvaja izvještaje, a na prijedlog Uprave Banke i Odbora za rizike.

Izveštaj kontrolne funkcije upravljanja rizicima, zavisno o poslovima kontrolne funkcije banke, sadrži sljedeći pregled:

- a) izvještaj o ostvarivanju godišnjeg plana rada,
- b) pregled najvažnijih činjenica utvrđenih tokom obavljanja kontrola,
- c) nezakonitosti i nepravilnosti, te nedostatke i slabosti utvrđene tokom obavljanja kontrola,
- d) prijedloge, preporuke i rokove za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti,
- e) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola,
- f) ocjenu adekvatnosti i efikasnosti upravljanja rizicima, uključujući i informacije o izloženosti rizicima,
- g) provjeru usklađenosti novih proizvoda i novih postupaka sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, te procjenu njihovog uticaja na izlaganje banke potencijalnim rizicima,
- h) ocjenu usklađenosti banke sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima i
- i) izvještaj o statusu izvršenja prijedloga i preporuka za otklanjanje nezakonitosti, nepravilnosti, nedostataka i slabosti utvrđenih tokom obavljanja ranijih kontrola.

Redovni izvještaji kontrolne funkcije rizika se sastavljaju na kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi, a po potrebi i ad-hoc. Izvještaji se podnose Odboru za reviziju i Nadzornom odboru uz informisanje Uprave Banke. Nadzorni odbor usvaja izvještaje, a na prijedlog Uprave Banke i na prijedlog Odbora za reviziju.

5.9. Izvještavanje o rizicima pored SUSR vrše i druge kontrolne funkcije u domenu svojih nadležnosti i odgovornosti

Kontrolna funkcija upravljanja rizicima

Sektor upravljanja strateškim rizicima i Direkcija za sprječavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost osiguravaju uspostavu i primjenu metodologije za procjenu i upravljenje rizicima, kao i usklađenost sa regulatornim propisima u vezi sa navedenim i odgovorni su za metodološka i procesna poboljšanja, i provođenje procjene materijalnosti rizika te izvještavanje o istim.

Kontrolna funkcija za praćenje usklađenosti

Nadležnosti Odjela uspostavljaju se radi praćenja i mitigacije rizika usklađenosti - rizik od izricanja mogućih mjera i kazni te rizik od nastanka značajnog finansijskog gubitka koji banka može pretrpjeti zbog neusklađenosti s propisima, standardima i kodeksima te internim aktima. Nadležnosti Odjela uspostavljaju se i sa ciljem upravljanja promjenama u regulatornom okruženju, čime se vrši i preventivna mitigacija rizika usklađenosti.

Odjel izvještava o praćenju usklađenosti poslovanja redovno i ad hoc – po potrebi.

Rukovodilac Odjela podnosi izvještaje Odboru za reviziju na razmatranje i Nadzornom odboru na usvajanje, uz informisanje Uprave Banke. Nadzorni odbor usvaja izvještaje, a na prijedlog Uprave Banke i na prijedlog Odbora za reviziju.

Odjel za praćenje usklađenosti sastavlja i posebne, ad – hoc izvještaje koji proizlaze iz praćenja usklađenosti poslovanja banke po godišnjem Planu rada ili Planu usklađivanja; ili proizlaze temeljem nastalih problema/incidenata koji mogu dovesti ili su doveli do rizika usklađenosti.

Ukoliko Odjel utvrdi nezakonitosti u poslovanju ili kršenje strategije, politika i procedura u upravljanju rizicima, zbog kojih može biti ugrožena stabilnost, sigurnost, solventnost ili likvidnost banke, Voditelj Odjela dužan je odmah o tome obavijestiti Upravu, Nadzorni odbor i Agenciju.

Kontrolna funkcija interne revizije

Direkcija interne revizije o svojim angažmanima na kvartalnoj osnovi putem izvještaja o radu izvještava Odbor za reviziju i Nadzorni odbor, a informiše Upravu Banke o svim obaveznim elementima koji su definisanih u Odluci o sistemu internog upravljanja u banci.

Svi izvještaji o redovnim revizijama koji su uključeni u Plan rada interne revizije kao i o vanrednim revizijama se razmatraju na sjednicama Odbora za reviziju i Nadzornog odbora, a o istim se obavještava Uprava Banke kako bi se obezbjedilo poduzimanje neophodnih aktivnosti po ispostavljenim mjerama interne revizije. Po usvajanju kvartalnih izvještaja o radu od strane Nadzornog odbora isti se u roku od 60 dana po isteku kvartala dostavljaju Agenciji za bankarstvo FBiH.

6. KAPITAL I ADEKVATNOST REGULATORNOG KAPITALA

6.1. Iznos regulatornog (priznatog) kapitala, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala banke, sa pregledom pojedinačnih elemenata kapitala

Iznos regulatornog kapitala na dan 31.12.2023. iznosio je 276.978 hiljada KM. Pregled pojedinačnih elemenata kapitala, uključujući i regulatorna usklađenja prikazan je u obrascu C01.00 na dan 31.12.2023. godine.

C 01.00 - Kapital		Iznos
		010
1.	REGULATORNI KAPITAL	276.978
1.1	OSNOVNI KAPITAL	270.637
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	270.637
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	89.473
1.1.1.2	Zadržana dobit	149.961
1.1.1.3	Priznata dobit ili gubitak	0
1.1.1.4	Ostale rezerve	38.396
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	-3.821
1.1.1.6	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjениh za povezane porezne obaveze	0
1.1.1.7	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	0
1.1.1.8	(-) Odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ovisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-3.372
1.1.2	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	0
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	0
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	0
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbijen u redovnom osnovnom kapitalu)	0
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	6.341
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani dugovi koji se priznaju kao dopunski kapital	6.341
1.2.2	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0
1.2.3	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	0

6.2. Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata		
Red.br.	Stavka	
1.	Emitent	Sparkasse Bank dd BiH
1.1.	Jedinstvena oznaka	BAABSRK2006
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom		
2.	Priznat na pojedinačnoj/konsolidovanoj osnovi	na pojedinačnoj osnovi
3.	Vrsta instrumenta	redovne dionice i subordinisani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta
4.	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM, sa stanjem da dan posljednjeg izvještavanja.	95.814
4.1.	Instrumenti kapitala koji se priznaju u osnovni kapital	89.473
4.1.1.	Redovne dionice u novcu	85.754
4.1.2.	Redovne dionice u stvarima	157
4.1.3.	Redovne dionice u pravima	562
4.1.4.	Dionička premija - ažio	3.000
4.2.	Instrumenti kapitala koji se priznaju u dopunski kapital	6.341
4.2.1.	Subordinisani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta	6.341
5.	Nominalni iznos instrumenta	100
5.1.	Emisiona cijena	NP
5.2.	Otkupna cijena	NP
6.	Računovodstvena klasifikacija	Dionički kapital
7.	Datum izdavanja instrumenta	25.06.2002.
8.	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	Bez datuma dospjeća
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	Bez dospjeća
9.	Opcija kupovine od strane emitenta	ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	NP
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenjivo)	NP
Kuponi / dividende		
10.	Fiksna ili promjenjiva dividenda/kupon	promjenjiva
11.	Kuponska stopa i povezani indeksi	NP
12.	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	ne
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelomično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividendi / kupona	Puno diskreciono pravo
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelomično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa iznosom dividendi/kupona	Puno diskreciono pravo
14.	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih poticaja za otkup	ne

Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

15.	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	Nekumulativni
16.	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	Nekonvertibilni
17.	Ako je konvertibilan, uslovi pod kojim se može doći do konverzije	NP
18.	Ako je konvertibilan, djelomično ili u cjelosti	NP
19.	Ako je konvertibilan, stopa konverzije	NP
20.	Ako je konvertibilan, obavezna ili dobrovoljna konverzija	NP
21.	Ako je konvertibilan, instrument u koji se konvertuje	NP
22.	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	NP
23.	Mogućnost smanjenja vrijednosti	da
24.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	Skupština Banke donosi odluku u skladu sa Zakonom
25.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelomično ili u cjelosti	djelomično
26.	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	trajno
27.	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizama povećanja vrijednosti	NP
28.	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	NP
29.	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	ne
30.	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	NP

Redovne dionice Sparkasse Bank dd BiH predstavljaju osnovni kapital Banke koji iznosi 86.473.300,00 KM. Ukupan broj dionica Banke je 864.733 od čega je 857.542 u novcu, 1.571 u stvarima i 5.620 u pravima. Nominalna vrijednost dionice je 100,00 KM. Vlasnik svih dionica Sparkasse Bank dd BiH je Steiermärkische Bank und Sparkassen AG. Svako povećanje ili smanjenje osnovnog kapitala Banke vrši se na osnovu odluke Skupštine Banke.

Subordinisani dug izdat u vidu finansijskog instrumenta:

Red. br.	Naziv kreditora	Oznaka valute	Iznos u originalnoj valuti	Protuvrijednost u KM	Ugovoreni rok	
					Od	Do
	1	3	4	5	6	7
1.	Steiermärkische Bank und Sparkassen AG	EUR	5.000	9,779	29.03.2017	29.03.2027
UKUPNO:				9,779		

Amortizirani dio subordinisanog duga koji se priznaju kao dopunski kapital prikazan u izračunu kapitala iznosi 6.341 hiljada KM.

6.3. Opis svih ograničenja koja se primjenjuju pri izračunavanju regulatornog (priznatog) kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke, instrumenata kapitala, regulatornih usklađivanja i prilagođavanja na koje se ova ograničenja odnose

Regulatorni kapital banke umanjen je za iznos nematerijalne imovine umanjen za iznos povezane odgođene porezne obaveze koji bi prestao postojati kad bi se nematerijalna imovina umanjila ili prestala priznavati u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom. U iznos nematerijalne imovine na 31.12.2023. godine ulazi ulaganje u software i licence.

Iznos odgođene porezne imovine koja ovisi o budućoj profitabilnosti izračunava se bez njegovog umanjenja za iznos povezanih odgođenih poreznih obaveza banke. Odgođena porezna imovina obračunava se na nepriznate troškove rezervisanja a to su: rezervisanja za neiskorištene dane godišnjih odmora, bonuse, otpremnine, pasivne sudske troškove, operativne rizike, komisione poslove, ispravku vrijednosti na dobru aktivu i sl.

Od regulatornog kapitala Banka umanjuje i značajno ulaganje u Sparkasse Leasing doo Sarajevo obzirom da banka posjeduje više od 10% instrumenata redovnog osnovnog kapitala koje je ovaj subjekt izdao.

Regulatorni kapital umanjen je za slijedeće stavke:

1. bruto izloženost ostale nematerijalne imovine 3.821 hiljada KM;
2. odgođena porezna imovina koja se može odbiti i koja ne ovisi o budućoj profitabilnosti i prizilazi iz privremenih razlika 2.765 hiljada KM;
3. instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje 607 hiljada KM.

6.4. Vrsta i iznos regulatornih usklađivanja, prilagođavanja i stavki koje banka nije dužna da odbija od elemenata regulatornog kapitala u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke

Banka nije imala regulatornih usklađenja koja su umanjila regulatorni kapital a koja nisu bila obavezna po Odluci o izračunavanju kapitala banke.

6.5. Podaci i informacije koje se odnose na kapitalne zahtjeve i adekvatnost kapitala

Adekvatnost kapitala			
Red. br.	Stavka	Iznos izloženosti ponderisan rizikom	Kapitalni zahtjevi
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	0	0
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	28.964	3.476
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	57	7
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	9.104	1.092
7	Izloženosti prema privrednim društvima	510.949	61.314
8	Izloženosti prema stanovništvu	390.680	46.882
9	Izloženosti osigurane nekretninama	307.204	36.864
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	15.010	1.801
11	Visokorizične izloženosti	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	14.263	1.712
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-

15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	167	20
16	Ostale izloženosti	46.593	5.591
17	Kapitalni zahtjevi za kreditni rizik	1.322.991	158.759
18	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/isporuke	-	-
19	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	3.113	374
19.1	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	-	-
19.2	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja	-	-
19.3	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	3.113	374
19.4	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	-	-
20	Kapitalni zahtjev za operativni rizik	86.116	10.334
21	Stopa redovnog osnovnog kapitala	19,16%	
22	Stopa osnovnog kapitala	19,16%	
23	Stopa regulatornog kapitala	19,61%	

6.6. Podaci i informacije koji se odnose na izloženost banke kreditnom riziku, uključujući tehnike smanjenja kreditnog rizika i informacije o vanjskim institucijama za procjenu kreditnog rizika - ECAI ili agencijama za kreditiranje izvoza – ECA

a) primijenjena definicija izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Smatra se da je status neizmirenja obaveza pojedinog dužnika nastao kada je ispunjen jedan od sljedećih uslova ili oba sljedeća uslova:

- banka smatra vjerovatnim da dužnik neće u cijelosti podmiriti svoje obaveze prema banci, njenom matičnom društvu ili bilo kojem od njenih zavisnih društava pravnog lica ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala.
- dužnik više od 90 dana nije ispunio svoju dospjelu obavezu u materijalno značajnom iznosu u skladu Odlukom o izračunavanju kapitala banaka.

U slučaju izloženosti prema stanovništvu banka može primjenjivati definiciju nastanka statusa neizmirenja obaveza na nivou pojedinačne izloženosti, a ne u odnosu na ukupne izloženosti dužnika.

U slučaju kada je izloženost u kašnjenju više od 30 dana, a manje od 90 dana, izloženost se svrstava u nivo kreditnog rizika 2.

b) opis pristupa i metoda za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka za kreditni rizik

Ključni principi i standardi za utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka za kreditne rizike u Banci prate računovodstvene i regulatorne standarde; konkretno pravila Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9 („MSFI 9“) i Agencije za bankarstvo FBiH, te su detaljno propisani internim politikama.

Pored MSFI 9 standarda, koje je Banka implementirala vodeći se smjernicama i standardima definisanim od strane matične Bankarske grupacije, Banka je primjenu lokalnih standarda počela primjenjivati od 1.1.2020 u skladu sa relevantnim smjernicama i rokovima definisanim sljedećim lokalnim regulatornim aktima:

1. Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (br. U.O.-34-3/19 od 20.6.2019)
2. Odluka o dopunama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (br. U.O.-45-03/20 od 28.05.2020)
3. Uputstvo za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive (br. 01-2583/19 od 5.7.2019)
4. Odluka o izmjenama i dopunama odluke o izračunavanju kapitala banke (br. U.O.-35-1/19 od 10.7.2019), posebno član 19 stav 2 navedene odluke o izmjenama i dopunama
5. Odluka o privremenim mjerama koje banka primjenjuje za ublažavanje negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih virusnim oboljenjem „Covid-19“ (br. U.O.-48-02/20 od 24.08.2020)
6. Odluka o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta kamatnih stopa (br. U.O.-03-02/22 od 28.09.2022).

Rezervisanje za kreditne gubitke pokriva bilansne i vanbilansne izloženosti:

- a) Kredite i predujmove/avanse klijentima
- b) Kredite i predujmove/avanse kreditnim institucijama, mjereni po amortiziranom trošku (AC)
- c) Dužničke vrijednosne papire mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVTOCI),
- d) Finansijske garancije, obaveze po kreditima, čiji se potencijalni kreditni gubici moraju se izračunavati i evidentirati u skladu sa MSFI 9 i MRS 37.

Prema MSFI standardima, rezerve za kreditne gubitke moraju biti kreirane nakon izdavanja finansijskog instrumenta, ukoliko postoje objektivni dokazi o umanjenju vrijednosti s učincima na očekivane buduće novčane tokove od finansijskog instrumenta i ako reference pokazuju potencijalno umanjenje vrijednosti ili potraživanje po osnovu jemstva. Shodno tome, Banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka jednom mjesečno, na kraj mjeseca.

Planiranje kao i određivanje rezervi za kreditne gubitke je isključivo u nadležnosti Sektora upravljanja strateškim rizicima, u saradnji sa Sektorom upravljanja kreditnim rizicima u dijelu rezervi za kreditne gubitke za materijalno značajne izloženosti. Određivanje rezervi za kreditne gubitke se vrši zajedno sa organizacionim jedinicama i u skladu sa određenim nadležnostima. Planiranje i izvještavanje, kao i metodološki okvir za kreditne gubitke je u nadležnosti Sektora upravljanja strateškim rizicima.

Proces utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka uključuje identifikaciju statusa neizmirenja obaveza na nivou klijenta i potrebe za umanjenjem vrijednosti te načina procjene (individualno ili kolektivno). Pri tome se pod nivoom klijenta podrazumijeva klasifikacija svih klijentovih izloženosti kao status neizmirenja obaveza ukoliko je barem jedna od klijentovih izloženosti klasificirana u status neizmirenja obaveza.

Tokom procesa, Banka razlikuje:

- rezervacije za identificirane gubitke koje se izdvajaju na izloženosti performing klijenata, odnosno onih koji nisu u statusu neizmirenja obaveza (default); odnosno stage 1 i stage 2 rezerve. Primjenjuje se procjena gubitaka na kolektivnoj osnovi i računaju se očekivani kreditni gubici (eng. Expected credit loss ECL). Za njih se primjenjuje metodologija očekivanog kreditnog gubitka koja je jednaka sumi proizvoda izloženosti te vjerovatnoće defaulta (PD) i gubitka u slučaju neispunjenja obaveza (LGD) diskontovanih na sadašnju vrijednost.
 - Ukoliko je izloženost klasificirana u nivo kreditnog rizika 1 izračunava kao jednogodišnji očekivani gubitak
 - Ukoliko je izloženost klasificirana u nivo kreditnog rizika 2 izračunava se očekivani doživotni kreditni gubitak, tj. gubitak tokom vremena trajanja finansijske imovine

- rezervacije za identificirane gubitke koje se izdvajaju na izloženosti klijenata u defaultu, odnosno nivo kreditnog rizika 3 rezerve, a izračunavaju se na individualnoj ili kolektivnoj osnovi.

U slučaju pojedinačno neznačajnih klijenata primjenjuje se kolektivna procjena (ili takozvani Rule based approach), dok se za pojedinačno značajne klijente primjenjuje individualni pristup. Kod primjene individualnog pristupa vrši se procjena očekivanih budućih novčanih tijekova na temelju više od jednog scenarija kako bi se osigurao nepristran i vjerovatnošću ponderisan rezultat. Unos individualne procjene za izloženosti koje su iznad praga materijalnosti je u nadležnosti Sektora upravljanja kreditnim rizicima.

Tokom procesa rezervisanja, Banka vrši i identifikaciju POCl imovine (imovina kupljena ili nastala sa kreditno umanjenom vrijednosti). Očekivani kreditni gubici za ovu vrstu imovine se računaju na istom principu kao za nivo kreditnog rizika 3, ukoliko je imovina još uvijek u statusu neizmirenja obaveza. Ukoliko imovina nakon perioda oporavka ne bude u statusu neizmirenja obaveza, tada se primjenjuje izračun očekivanih kreditnih gubitaka kao i za nivo kreditnog rizika 2.

Za izračun iznosa umanjena vrijednosti koriste se parametri rizika vjerovatnoće defaulta (PD) i gubitak u slučaju neispunjavanja obaveza (LGD). PD predstavlja vjerovatnoću da će dužnik preći u status neispunjavanja svojih finansijskih obaveza, bilo u sljedećih 12 mjeseci (1Y PD), odnosno jednogodišnji PD, ili tokom preostalog vijeka trajanja imovine (LT PD), odnosno cjeloživotni PD. LT PD razvija se posmatranjem historijskih defaulta od inicijalnog priznavanja kroz vrijeme trajanja kredita. Pretpostavlja se da je isti za imovinu istog portfolia tj. iste homogene skupine, te iste interne ocjene rizika (internog rejtinga). Koji od navedenih parametara rizika, jednogodišnji ili cjeloživotni, će se koristiti za izračun umanjena vrijednosti ovisi u kojem stage-u (nivou kreditnog rizika) se nalazi pojedina izloženost.

LGD predstavlja očekivanja o opsegu gubitka na iznos izloženosti u defaultu, te se procjenjuje kao cjeloživotna krivulja za bilo koju tačku u vremenu, a na temelju historijskih opažanja gubitaka. LGD ovisi o vrsti ugovorne strane, vrsti i trajanju potraživanja te dostupnosti kolaterala ili druge kreditne zaštite. LGD se izražava kao postotak gubitka po jedinici izloženosti u trenutku neispunjavanja obaveza (EAD).

Parametri rizika su određeni tako da odražavaju rizik u određenom trenutku u vremenu ("point-in-time") te uzimaju u obzir informacije o budućim kretanjima ("forward-looking information"), što je rezultiralo uvođenjem osnovnog scenarija i niza alternativnih scenarija za određene makroekonomske varijable. S obzirom na višestruke scenarije, "neutralni" PD je prilagođen makro model koji povezuje značajne makroekonomske varijable s pokazateljima rizika. Informacije o budućim kretanjima su uključene za prve tri godine u ECL izračunu.

Dodatno, nakon rezervisanja u skladu sa internom metodologijom, Banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka na osnovu minimalnih pragova u skladu sa FBA smjernicama, te se vrši knjiženje rezervi koje su veće. Procenat rezervisanja po FBA pravilima je detaljno opisan u Odluci navedenoj pod rednim brojem 1., 2. i 3. na početku.

- c) ukupan iznos izloženosti banke nakon prilagodbe vrijednosti i rezervisanja, izuzimajući efekte tehnika smanjenja kreditnog rizika (neto izloženosti), kao i prosječni iznos neto izloženosti tokom perioda, po kategorijama izloženosti

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Red. br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	373,332	308,268
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	99,364	88,965
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	285	294
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	183	145
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	26,777	24,572
7	Izloženosti prema privrednim društvima	1,136,283	1,144,882
8	Izloženosti prema stanovništvu	694,642	673,399
9	Izloženosti osigurane nekretninama	497,854	476,889
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	29,248	19,319
11	Visokorizične izloženosti	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	71,317	131,543
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima		
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	167	164
16	Ostale izloženosti	283,626	216,153

d) **geografska podjela izloženosti po značajnijim područjima i kategorijama izloženosti uz detaljniju razradu po potrebi**

Red. br.	Vrsta izloženosti	Podjela neto izloženosti po zemljama					Podjela neto izloženosti po geografskim područjima			Ukupno
		BiH	Austrija	Njemačka	Slovenija	Ostale zemlje	CEE ³	EU	Ostala geografska područja	
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	289,559	29,148	-	15,797	38,827	289,559	83,773	-	373,332
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	99,364	-	-	-	-	99,364	-	-	99,364
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	285	-	-	-	-	285	-	-	285
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	-	183	-	-	183	183
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Izloženosti prema institucija	8,008	7,042	-	-	11,728	8,008	18,770	-	26,777
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	1,135,353	14	-	-	916	1,135,593	227	463	1,136,283
8.	Izloženosti prema stanovništvu	694,626	-	0	-	15	694,626	15	-	694,642
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	497,854	-	-	-	-	497,854	-	-	497,854
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	29,248	-	-	-	-	29,248	0	-	29,248
11.	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	28,073	34,362	-	8,881	-	71,317	-	71,317
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	-	-	-	-	167	-	167	-	167
16.	Ostale izloženosti	283,626	-	-	-	-	283,626	-	-	283,626

³ CEE regija podrazumijeva definiciju matične grupacije te u ovom izvještaju obuhvata zemlje centralne i istočne evrope koje nisu članice EU. U ovom slučaju pripadaju Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija, Crna Gora, Srbija i Kosovo.

e) podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti, prema kategorijama izloženosti uz detaljniju razradu prema potrebi

Izloženosti prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)																					
Rb	Izloženosti	Pojlojpriveda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom: kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	Gradevinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	Saobraćaj i skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale djelatnosti	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	289,559	-	-	-	83,773	-	-	-	-	373,332
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	99,364	-	-	-	-	99,364
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	285	-	-	285
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	183	-	-	-	-	-	-	-	-	183
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Izloženosti prema institucijama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26,777	-	-	-	-	-	-	-	-	26,777
7	Izloženosti prema privrednim društvima	16,310	7,011	279,574	45,981	4,783	171,940	409,139	70,047	9,358	29,187	12,659	13,817	16,278	16,973	2	3,311	3,652	26,002	259	1,136,283
8	Izloženosti prema stanovništvu	2,236	339	40,801	6,785	1,039	48,662	84,331	21,030	2,277	4,649	364	35	8,355	470,011	-	243	2,976	144	364	694,642
9	Izloženosti osigurane nekretninama	5,260	1,918	98,817	2,676	228	20,815	131,048	23,028	12,658	9,611	169	6,352	4,626	178,131	-	383	1,678	391	65	497,854
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	6	-	14,472	0	1,201	11	4,523	429	786	0	0	0	1,146	6,672	0	0	0	0	1	29,248
11	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13	Izloženosti premainstitucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	71,317	-	-	-	-	-	-	-	-	71,317
14	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	167	-	-	-	-	-	167
16	Ostale izloženosti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	283,609	-	5	12	-	-	-	-	-	283,626

f) preostali rok dospijea svih izloženosti i po kategorijama izloženosti, a ako je primjenjivo i detaljnije

Preostali rok do dospijea svih izloženosti (neto vrijednost izloženosti)						
Red. br.	Kategorija izloženosti	≤ 1 god	> 1 ≤ 5 god	> 5 god	Nije navedeno dospijee	Ukupno
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	291,545	63,961	17,826	-	373,332
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	3,581	44,670	51,113	-	99,364
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	285	-	-	-	285
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	183	-	-	-	183
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-	-
6.	Izloženosti prema institucijama	22,205	4,573	-	-	26,777
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	431,664	414,780	289,838	-	1,136,283
8.	Izloženosti prema stanovništvu	148,167	231,281	315,194	-	694,642
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	139,966	156,029	201,858	-	497,854
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	2,245	15,288	11,714	-	29,248
11.	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-	-
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-	-
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	71,317	-	-	-	71,317
14.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	-	-
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	-	-	-	167	167
16.	Ostale izloženosti	10,252	12	-	273,362	283,626

g) prema značajnoj privrednoj grani:

1. iznos bruto izloženosti u statusu neizmirenja obaveza,
2. bruto iznosu dospjelih nenaplaćenih potraživanja i
3. bruto iznosu ostalih izloženosti sa pripadajućim ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke)

Izloženosti prema značajnoj grani privrede							
Red. br.	Grane privrede	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	142	136	201	127	24,117	311
2	Vađenje ruda i kamena	3	3	5	0	9,726	458
3	Prerađivačka industrija	19,248	4,776	3,431	1,463	426,267	7,075
4	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	2	2	14	1	57,335	1,893
5	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	5,578	4,376	5,303	4,380	6,178	129
6	Građevinarstvo	157	146	599	125	246,146	4,729
7	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	9,652	5,129	7,852	4,827	635,673	11,154
8	Saobraćaj i skladištenje	2,036	1,607	1,275	823	116,810	2,706
9	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	903	117	41	10	25,246	953
10	Informacije i komunikacije	9	8	32	1	44,128	681
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	853	853	7	0	685,646	1,009
12	Poslovanje nekretninama	2	2	8	0	20,436	233
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	1,853	707	813	661	29,812	548
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	33,522	26,850	17,538	16,179	676,404	11,111
15	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	1	1	-	-	184,506	1,368
16	Obrazovanje	4	4	1	0	4,009	72
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	4	3	13	0	8,705	113
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	78	78	76	66	28,211	1,674
19	Ostale djelatnosti	29	28	2	0	697	9
20	Ukupno	74,077	44,829	37,210	28,665	3,230,053	46,224

h) prikaz promjena u ispravkama vrijednosti (rezervisanjima za očekivane kreditne gubitke) iz tačke g) ovog stava tokom izvještajnog perioda koji uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog razdoblja i završno stanje

U tabeli ispod je prikaz kretanja ispravki vrijednosti bilansnih ispravki vrijednosti:

	Bilansne ispravke vrijednosti	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Početno stanje	40.107	32.224
2.	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	19.047	13.832
3.	Iznos umanjenja ispravki vrijednosti	-14.303*	-11.600
4.	Završno stanje	44.851	34.456

* U poziciju „Iznos umanjenja ispravki vrijednosti“ u statusu neizmirenja obaveza, uključen je iznos raspuštanja ispravki vrijednosti za računovodstveno otpisane kredite, po Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, u iznosu od 9.667 hiljada KM.

U tabeli ispod je prikaz kretanja rezervi stavki vanbilansa koji se mjeri po amortiziranom trošku:

	Rezerve za vanbilans po amortiziranom trošku	Rezerve za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1.	Početno stanje	126	12.635
2.	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	-	5.572
3.	Iznos umanjenja ispravki vrijednosti	-27	-6.731
4.	Završno stanje	99	11.476

i) za svaku od kategorija izloženosti:

1. naziv odabrane ECAI ili ECA, kao i razloge za svaku promjenu izbora istih

Banka je za upotrebu ECAI rejtinga za kategoriju izloženosti prema institucijama odlučila da koristi Moody's kao jedne od Institucija za eksternu kreditnu procjenu sa najvećih ugledom u svijetu. Banka za Izloženosti prema Centalnim vladama i Centralnim bankama koristi ECAI Moody's, S&P's i Fitch koje dobije od Erste Group Bank AG kroz izvještaj Sovereign and country risk rating

2. kategorije izloženosti za koje se upotrebljava procjena kreditnog rejtinga ECAI ili ECA

Za sve ostale kategorije izloženosti ne koriste se eksterni rejtinzi.

3. opis procedura koje se odnose na primjenu kreditnog rejtinga izdavaoca ili emitovanih finansijskih instrumenata izdavaoca na pojedine pozicije iz bankarske knjige

Banka je primjenu eksternih rejtinga obradila kroz lokalnu Politiku izračuna kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik kroz poglavlje 5. Priznavanje kreditnih procjena ECAI-a.

4. raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane ECAI ili ECA u odgovarajuće stepene kreditnog kvaliteta

Raspoređivanje kreditnog rejtinga u stepene kreditne kvalitete vrši se u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala.

5. iznose izloženosti prije i poslije korištenja kreditne zaštite za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza i za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza

Prije i poslije korištenja kreditne zaštite					
Rb	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korištenja kreditne zaštite		Vrijednosti neto izloženosti poslije korištenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	373,332	-	373,332	-
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	99,364	0	152,138	0
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	285	-	285	-
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	183	-	6,911	-
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	-	-	-	-
6.	Izloženosti prema institucijama	26,777	-	26,777	-
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	1,136,283	380	1,060,729	380
8.	Izloženosti prema stanovništvu	694,642	22,349	683,096	22,329
9.	Izloženosti osigurane nekretninama	497,854	6,519	497,854	6,519
10.	Visokorizične izloženosti	-	-	-	-
11.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	-	-	-	-
12.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	71,317	-	71,317	-
13.	Izloženosti u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima	-	-	-	-
14.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	167	-	167	-
15.	Ostale izloženosti	283,626	-	311,244	-

6.7. Podaci i informacije koje se odnose na zahtjeve za održavanje zaštitnog sloja kapitala za očuvanje kapitala i ostale zaštitne slojeve kapitala, u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke

Odlukom Agencije za bankarstvo FBiH propisan je zaštitni sloj za očuvanje kapitala koji banka mora održavati u obliku redovnog osnovnog kapitala u iznosu od 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku, a izračunatog u skladu sa članom 34. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke.

Zaštitni sloj za očuvanje kapitala sastoji se samo iz stavki redovnog osnovnog kapitala, nakon ispunjenja stope redovnog osnovnog kapitala od 6,75% i ne može se koristiti za održavanje stope osnovnog i stope ukupnog kapitala.

Ostale zaštitne slojeve kapitala Agencija za bankarstvo FBiH nije propisala.

6.8. Podaci i informacije u slučaju propisivanja primjene protucikličnog zaštitnog sloja kapitala:

- a) **ukupan iznos protucikličnog zaštitnog sloja kapitala banke**
- b) **geografska raspodjela izloženosti značajnih za izračunavanje protucikličnog zaštitnog sloja kapitala**

U skladu sa Odlukom o izračunu kapitala banaka protuciklični zaštitni sloj kapitala nije propisan od strane FBA te ga Banka ne koristi.

6.9. Podaci i informacije o stopi finansijske poluge i upravljanju rizikom prekomjerne finansijske poluge:

- a) **stopa finansijske poluge izračunatu u skladu sa odredbama Odluke o izračunavanju kapitala banke**

Omjer finansijske poluge je omjer između osnovnog kapitala i mjere izloženosti prema članu 37. Odluke o izračunavanju kapitala banke. Mjera izloženosti predstavlja zbir neponderiranih bilansnih i vanbilansnih pozicija uzimajući u obzir vrednovanja i ispravke vrijednosti za kreditni rizik kako je definisano Odlukom.

Stopa finansijske poluge na dan 31.12.2023. iznosi 10,86%.

FINANSIJSKA POLUGA	Izloženosti stope finansijske poluge
Vrijednost izloženosti	
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 10% u skladu s članom 37. stav (8) tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala banke	44.897
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 20% u skladu s članom 37. stav (8) tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala banke	44.440
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 50% u skladu s članom 37. stav (8) tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala banke	139.799
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 100% u skladu s članom 37. stav (8) tačka d) Odluke o izračunavanju kapitala banke	6.745
Ostala imovina	2.262.756
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	-7.193
Izloženost stope finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav (4) Odluke o izračunavanju kapitala banke	2.491.453
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav (3) Odluke o izračunavanju kapitala banke	270.637
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke	10,86%

- b) **pregled stavki uključenih prilikom utvrđivanja ukupne izloženosti banke, koja predstavlja nazivnik prilikom izračunavanja stope finansijske poluge**

Stavke koje su uključene u nazivnik prilikom izračunavanja stope finansijske poluge pri utvrđivanju mjera ukupne izloženosti banke jesu zbir vrijednosti izloženosti i to:

- vrijednost izloženosti imovine odnosno bilansne pozicije imovine umanjene za ispravke vrijednosti, osim stavki koje se odbijaju prilikom utvrđivanja mjere kapitala, odbitnih stavki aktive Osnovnog kapitala u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke;
- vrijednost izloženosti za finansijske derivate;
- vrijednost izloženosti vanbilansnih stavki pri čemu je uzeta knjigovodstvena vrijednost tih stavki umanjena za rezerve za kreditne gubitke po međunarodnom standardu za

vanbilansne stavke, a na koje je primjenjen konverzijski faktor u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke i to: 10% primjenjen na knjigovodstvenu vrijednost za neiskorištene kreditne linije, koje se mogu bezuslovno opozvati u bilo kojem trenutku bez prethodne obavijesti (nerizični odobreni okviri); 20% za vanbilansne stavke srednjeg/niskog rizika po osnovu finansiranja trgovine (date činidbene i ostale garancije, kratkoročni odobreni limiti po transakcijskim računima i kreditnim karticama, kao i okviri); 50% za vanbilansne stavke srednjeg rizika po osnovu finansiranja trgovine i za vanbilansne stavke povezane sa službeno podržanim izvoznim kreditima(date platve, carinske garancije, akreditivi te dugoročna prekoracenja po računima, te dugoročni okviri); 100% za sve druge vanbilansne stavke, sto su u nasem slučaju vanbilanske stavke faktoring poslovanja i inostrane garancije.

c) opis najznačajnijih faktora koji su utjecali na promjenu stope finansijske poluge u odnosu na prethodnu objavu

Stopa finansijske poluge na dan 31.12.2023. iznosila je 10,86%, dok je na na dan 31.12.2022. iznosila 9,98%. Najznačajniji faktori koji su uticali na promjenu stope finansijske poluge u odnosu na prethodnu godinu odnose se na povećanje iznosa osnovnog kapitala (17%), dok su povećane vrijednosti izloženosti vanbilansnih stavkii i to najviše na stavkama vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 100% (povećanje 19%) i na stavkama vanbilansa sa faktorom konverzije (CCF) 50 % (povećanje 19%) .

Vrijednost izloženosti ostale imovine takođe je imala povećanje u odnosu na prethodnu godinu za 7%.

Iznos odbitnih stavki aktive osnovnog kapitala povećan je za 8% u odnosu na prethodnu godinu, što je povećanje ukupne izloženosti stope finansijske poluge (nazivnika) 8% u odnosu na prethodnu godinu (2023: 2.491.453, 2022: 2.314.716). Osnovni kapital je povećan za 17% u odnosu na prethodnu godinu (2023.:270.637, 2022.:230.965).

d) opis postupaka koje banka primjenjuje za upravljanje rizikom prekomjerne finansijske poluge

Rizikom prekomjerne finansijske poluge upravlja se kroz proces upravljanja osnovnog kapitala i izloženosti Banke, pri čemu navedeni procesi podrazumijevaju adekvatne sisteme praćenja, planiranja i kontrole relevantnih pozicija.

7. LIKVIDNOSNI ZAHTJEVI

7.1. Strategije i postupci za upravljanje rizikom likvidnosti

Strategija rizika likvidnosti Banke je interni akt koji definiše toleranciju Banke na rizike iz oblasti likvidnosti, dok strategija likvidnosti definiše konkretne mjere i akcije kako bi se tim rizikom adekvatno upravljalo. Strategija likvidnosti je prilagođena rizičnom profilu Banke i odražava sve elemente koje zahtjevaju lokalna regulativa Banke i standardi Grupe, te čini integralni dio ukupne strategije Banke. Karakter rizika likvidnosti ne omogućava detaljno planiranje pojedinačnih pozicija, ali može jasno definirati apetit za rizik likvidnosti.

Ključni postupci za upravljanje rizikom likvidnosti obuhvataju između ostalog sljedeće: definisanje rizika likvidnosti, tolerancije rizika, redovna procjena i utvrđivanje značajnosti rizika, definisanje plana finansiranja u vanrednim okolnostima i redovna kontrola i izvještavanje u cilju prepoznavanja ranih znakova upozorenja te poduzimanja pravovremenih aktivnosti.

Tolerancija rizika se definiše kroz godišnju Izjavu o preuzimanju rizika gdje su, između ostalog, definirani ključni indikatori likvidnosti te njihovi limiti.

Upravljanje rizikom likvidnosti podrazumjeva sposobnost Banke da potpuno i bez odlaganja izvršava sve preuzete obaveze na dan njihovog dospjeća, odnosno, upravljanje likvidnošću podrazumjeva upravljanje novčanim tokovima Banke, na način koji omogućava izvršenje finansijskih obaveza u roku dospjeća. Banka definiše rizik likvidnosti u skladu sa regulatornim propisima Agencije za bankarstvo FBiH i općim načelima Bazelskog komiteta za nadzor banaka (BCBS). Rizik likvidnosti je rizik da banka nije u mogućnosti ispuniti svoje obaveze plaćanja kada dospiju ili je samo u mogućnosti ispuniti ove obaveze uz visoke troškove. Ovaj rizik uključuje sljedeće podskupine rizika:

- Rizik likvidnosti/ Rizik insolventnosti je kratkoročni rizik da se tekuće ili buduće obaveze plaćanja ne mogu u potpunosti ispuniti na vrijeme na ekonomski opravdan način.
- Rizik finansiranja likvidnosti/ Rizik strukturne likvidnosti je dugoročni rizik od gubitaka uslijed promjene troškova sopstvenog refinanciranja ili kreditnog raspona Grupe. Rizik finansiranja likvidnosti je rizik da Banka neće biti u mogućnosti da učinkovito ispuni očekivane i neočekivane sadašnje i buduće novčane tokove i kolateralne potrebe bez utjecaja na svakodnevno poslovanje ili finansijsko stanje Banke.
- Tržišni rizik likvidnosti je rizik da Banka neće moći lako nadoknaditi ili eliminirati poziciju po tržišnoj cijeni zbog neadekvatne dubine tržišta ili poremećaja na tržištu.
- Koncentracija rizika likvidnosti/ koncentracija izvora finansiranja postoji kada je finansijska struktura Banke osjetljiva na jedan događaj ili jedan pojedinačni faktor, poput značajnog i naglog povlačenja sredstava ili neadekvatnog pristupa novom finansiranju. Iznos koji predstavlja koncentraciju finansiranja je iznos koji ako se povuče ili istovremeno ili sa sličnim ili povezanim izvorima finansiranja, zahtijeva da Banka značajno promijeni svoju svakodnevnu strategiju finansiranja.
- Rizik unutardnevne likvidnosti je rizik neadekvatnog upravljanja unutardnevnom likvidnosti, što može dovesti do nemogućnosti pravovremene isplate obaveza te uticaja na likvidnosnu poziciju banke i likvidnost drugih strana.

Likvidnost Banke je osnovna pretpostavka njene održivosti i opstanka na finansijskom tržištu. Tri su osnovna načela koja je Banka implementirala u okviru upravljanja rizikom likvidnosti:

- konzervativnost: mjerenje se uvijek treba temeljiti na konzervativnim procjenama i pretpostavkama.
- granularnost: u specifikaciji bilo koje mjere likvidnosti rizika Banka treba nastojati definirati dovoljno granularne podatke za izračun. Banka treba osigurati da svi inputi budu dovoljni u

pregledu mjerenja rizika likvidnosti kako bi se omogućila adekvatna analiza rezultata i pravovremeno reagiralo na ključne rizike.

- pravovremenost: Banka treba definisati ulazne podatke i frekvenciju izvještavanja, kako bi mogla pravovremeno reagirati u slučaju pogoršanja mjera likvidonosnog rizika.

Banka je na dan 31.12.2023. godine imala usvojen interni akt Plan finansiranja u vanrednim okolnostima. Usvajanje ovog plana je u nadležnosti Nadzornog odbora. Plan finansiranja u vanrednim okolnostima je sačinjen na osnovu Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke Agencije za bankarstvo FBiH. Namjera ovog dokumenta je da obezbjedi okvir za upravljanje sa kratkoročnim i dugoročnim problemima koji mogu onemogućiti Banku da finansira neke ili sve svoje aktivnosti na vrijeme ili pod uslovima prihvatljivih troškova. Svrha Plana za finansiranje u vanrednim okolnostima jeste definiranje aktivnosti za identifikovanje, mjerenje i upravljanje potencijalnim likvidnosnim problemima čiji intenzitet može biti raznolik, a u cilju zaštite depozitara, kreditora i dioničara Banke. Plan je dio procesa kojim se upravlja rizikom likvidnosti i sačinjen je sa ciljem da finansijska institucija kreira i održava adekvatnu likvidnosnu poziciju. Planom se definišu rani upozoravajući indikatori koje se poduzimaju u slučaju krize, izvještavanje i proces redovnog ažuriranja ovog dokumenta kojim se ostvaruje primjenjivost odredbi koje čine njegov sastavni dio. Banka je tokom 2023. godine izvršila obavezno jednogodišnje testiranje Plana. Rezultat navedenog testiranja su pokazali da Banka raspolaže adekvatnim mjerama za prevazilaženje krize likvidnosti koje su definisane Planom.

Banka ima implementiran mehanizam raspodjele FTP (eng. Funds Transfer Pricing) u procesu odlučivanja, odnosno pri internom određivanju cijena proizvoda. FTP je proces koji se koristi u bankarstvu kako bi se prilagodile izvještajne performanse različitih organizacionih/poslovnih jedinica te koji će profitabilnost ovih jedinica prilagoditi kako bi inkorporirala prave troškove izvora finansiranja.

U segmentu upravljanja rizikom likvidnosti, za proces odobrenja novih proizvoda ili materijalnih izmjena postojećih potrebno je sagledati i rizik likvidnosti, sa akcentom na razinu rizika koju Banka želi prihvatiti u skladu sa apetitom za rizikom. Procedura pod nazivom Proces odobrenja proizvoda ("PAP") odnosi se na razvoj i odobravanje novih proizvoda i usluga ili materijalnih promjena u postojećim proizvodima / uslugama koja uključuje tehnički aspekt, operativni aspekt, upravljanje rizicima, pravni, računovodstveni, aspekt cijena, usklađenosti (uključujući reputacijski rizik) i druge aspekte definirane pomenutom Procedurom.

7.2. Način organizovanja funkcije upravljanja rizikom likvidnosti u banci, uključujući i sistem izvještavanja i mjerenja rizika likvidnosti

Odgovorni za upravljanje likvidnošću banke (navedeni ispod) stalno prate i usklađuju potrebe klijenata za sredstvima, minimalne standarde i zakonske propise za upravljanje rizikom likvidnošću i zahtjeve profitabilnosti. Nadzorni odbor propisuje sadržaj i frekvenciju izvještavanja o riziku likvidnosti, a Uprava Banke ispunjava propisane zahtjeve u upravljanju likvidnošću i dnevnih i unutardnevnih obaveza Banke, kao i izdržavanje stresnih perioda na način da se održava adekvatan zaštitni sloj likvidnosti te izvještava Nadzorni odbor o upravljanju rizikom likvidnosti banke.

Uprava Banke i Nadzorni odbor su odgovorni za uspostavljanje primjerene strategije likvidnosti, te politika, procedura, postupaka i sistema za upravljanje rizikom likvidnosti, u skladu sa odobrenom tolerancijom na rizik, kako bi osigurali da Banka održava dovoljnu likvidnost da ispuni svoje obaveze u svakom trenutku.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom Banke (ALCO odbor) je izvršni organ Uprave Banke kroz čije se ukupne aktivnosti obezbjeđuje sprovođenje politika upravljanja aktivom i pasivom Banke, što uključuje i upravljanje rizikom likvidnosti. U kriznim situacijama, ALCO odbor je zadužen za odobravanja aktivnosti za poboljšanje likvidnosti.

Komisija za operativnu likvidnost je zadužena za praćenje tekuće likvidnosti Banke, potreba za likvidnim sredstvima, te za operativno planiranje likvidnosti.

Odjel upravljanja aktivom i pasivom je zadužen za upravljanje likvidnošću, donošenje relevantnih internih akata iz segmenta upravljanja likvidonosnim rizikom, upravljanja izvorima sredstava te poštivanje regulatornih i internih limita likvidnosti.

Sektor upravljanja strateškim rizicima je odgovoran za implementaciju metoda i modela kontrole likvidnosti, praćenje i kontrolu vanjskih i unutrašnjih ograničenja i određivanje korektivnih mjera u slučaju povrede istih.

Sistem za izvještavanje i mjerenje rizika likvidnosti, pored podrške od strane Grupe i standardnih izvještaja iz ključnih IT sistema Banke, temelji se na razvijenoj bazi podataka koja obezbjeđuje informacije o svim budućim novčanim tokovima sredstava i obaveza, tj. prilivima i odlivima u Banci, gdje se posmatra cjelokupna aktiva i pasiva, osim vrijednosnih papira, te rizični vanbilans Banke sveden na nivo ugovora, tj nivo otplatnog plana (rata) pojedinačnog ugovora.

7.3. Politike i postupci za praćenje stalne efikasnosti zaštite od rizika likvidnosti i smanjenja rizika likvidnosti

Izloženost riziku likvidnosti utvrđuje se u skladu sa regulatornim propisima i internim indikatorima. Praćenje ključnih pokazatelja rizika likvidnosti provodi se od unutarдневно do kvartalno, a pojedini izvještaji se po potrebi sačinjavaju i češće od definisanog. Izvještavanje je definisano kroz regulatorne izvještaje (LCR, NSFR, izvještaj o ročnoj strukturi aktive i pasive, izvještaj o dnevnoj likvidnosti), interne izvještaje (interni indikator likvidnosti definisani kroz ALCO, Komisiju za operativnu likvidnost, kvartalni izvještaj o riziku likvidnosti), te javno objavljivanje (Godišnji izvještaji).

Svi regulatorni zahtjevi se izvještavaju na pojedinačnoj razini, dok se za potrebe internog izvještavanja i praćenja likvidnosti radi sveobuhvatno izvještavanje mjera likvidnosti, i isto je obuhvaćeno kroz mjesečne ALCO izvještaje, te kvartalne izvještaje o riziku likvidnosti.

Upravljanje kratkoročnom i dugoročnom likvidnošću, uključujući rezerve likvidnosti, odgovornost je Odjela za upravljanje aktivom i pasivom. Uključuje, između ostalog, uspostavljanje strategije likvidnosti i uspostavljanje plana finansiranja u vanrednim okolnostima, odnosno plana postupanja u kriznim situacijama i provedbu sistema ranog upozorenja koji omogućavaju prepoznavanje vrste i ozbiljnosti krize što je ranije moguće, te sistem adekvatnih mjera koje će se poduzeti u takvim situacijama.

Program upravljanja rizikom likvidnosti je krovni akt koji uspostavlja okvir upravljanja rizikom likvidnosti, te postavlja minimalne standarde za identifikaciju, mjerenje, praćenje, upravljanje i izvještavanje o riziku likvidnosti u Banci. Programom se definiše okvirna strategija i politike za upravljanje rizikom likvidnosti, poštujući odredbe Zakona o bankama i Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti FBA, kao i Pravilnik za upravljanje rizikom likvidnosti Grupe. Mjerenje likvidonosnog rizika (u obliku različitih indikatora/ koeficijenata) služi za utvrđivanje može li Banka "priuštiti" svoje stečene rizike kroz upoređivanje rezultata sa definisanim limitima za te koeficijente. Indikatori likvidnosti trebaju da kvantificiraju rizike likvidnosti, te da obuhvate procjenu strukture bilansa kao i projekciju budućih novčanih tokova u različitim stresnim uvjetima i vremenskim intervalima. Pretpostavke i parametri indikatora se revidiraju jednom godišnje.

7.4. Opis izloženosti riziku likvidnosti i usklađenost sa strategijom iz tačke 7.1. ovog Odjeljka

Izloženost riziku likvidnosti se prati kroz sljedeće pokazatelje rizika likvidnosti:

- Pokazatelji koji se prate dnevno uz izvještavanje u skladu sa regulatornim zahtjevima:
 - **Likvidna aktiva/Ukupna aktiva** - Koeficijent mjeri likvidnu imovinu podijeljenu sa ukupnom imovinom prema lokalnom regulatornom bilansu stanja. Likvidna imovina uključuje gotovinu, tekuće račune kod drugih banaka, plasmane kod banaka sa preostalim rokom dospjeća do 3 mjeseca i rezerve kod Centralne banke BiH.
 - **Likvidna aktiva/(Ukupne obaveze - Kapital)** - Koeficijent daje podatke o mogućnosti poslovanja sa eksternim finansiranjem (uključujući banke). U obzir se uzima likvidna imovina (koja uključuje gotovinu, tekuće račune kod drugih banaka, plasmane kod banaka sa preostalim rokom dospjeća do 3 mjeseca i rezerve kod Centralne banke BiH) podijeljena s ukupnim obavezama minus kapital (lokalne regulatorne pozicije bilansa).

- Pokazatelji koji se prate mjesečno uz izvještavanje u skladu sa regulatornim zahtjevima:
 - **Koeficijent pokriva likvidnosti (LCR)** - Banka je dužna osigurati minimalni koeficijent pokriva likvidnosti (LCR) koji predstavlja odnos između nivoa zaštitnog sloja likvidnosti i ukupnih neto likvidnosnih odliva tokom perioda stresa u trajanju od 30 kalendarskih dana koji mora biti $\geq 100\%$.
 - **LtD omjer** - Koeficijent predstavlja omjer neto iznos kredita (umanjen za ispravku vrijednosti) sa ukupnim iznosom depozita banke.
 - **Ročna usklađenost finansijske aktive i pasive do 30 dana** - Definiše se kao omjer zbira finansijske imovine u domaćoj i stranoj valuti i zbira obaveza u domaćoj i stranoj valuti s obzirom na preostalo dospjeće (u razdoblju od 30 dana).

- Pokazatelji koji se prate kvartalno uz izvještavanje u skladu sa regulatornim zahtjevima:
 - **Koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR)** - Banka je dužna osigurati minimalni koeficijent neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) koji predstavlja odnos između raspoloživog iznosa stabilnog finansiranja (ASF) i potrebnog iznosa stabilnog finansiranja (RSF), pri čemu na ovaj način utvrđeni koeficijent treba biti minimalno 100%.

Banka je definisala nivoe pokazatelja uz dodatni zaštitni sloj koji bi trebao osigurati odgovarajuće vrijeme za reakciju (npr. aktiviranje mjera oporavka) u skladu sa Planom oporavka tako da Banka nije ugrožena negativnim poslovanjem.

Ključni indikatori likvidnosti, pored regulatornih pokazatelja, su definisani u Izjavi o preuzimanju rizika (RAS) i oni čine osnovu Strategije likvidnosti. Pored strateških smjernica koje RAS definira kao okvir i cilj djelovanja, Strategija sadrži niz taktičkih elemenata koji omogućavaju postizanje strateških ciljeva.

Banka osigurava usklađenost svoje likvidne imovine i svojih neto likvidnosnih odliva čime se osigurava sposobnost Banke da upotrebljava zaštitne slojeve likvidnosti za ispunjavanje likvidnosnih odliva tokom razdoblja stresa. Banka u potpunosti osigurava usklađenost, što je vidljivo kroz zadovoljavanje LCR pokazatelja, održavanjem istog iznad propisanog regulatornog nivoa.

7.5. Podaci o koeficijentu pokriva likvidnosti (LCR), uključujući pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja tog koeficijenta

Banka je uspostavila čvrst okvir za upravljanje rizikom likvidnosti kojim osigurava dovoljan nivo likvidnosti, uključujući i zaštitu u obliku visokolikvidne neopterećene imovine, kako bi mogla podnijeti niz stresnih događaja, kao i pogoršanje ili gubitak izvora finansiranja. Banka osigurava usklađenost svoje likvidne imovine i svojih neto likvidnosnih odliva čime se osigurava sposobnost Banke da upotrebljava zaštitne slojeve likvidnosti za ispunjavanje likvidnosnih odliva tokom razdoblja stresa. Banka u potpunosti osigurava usklađenost, što je vidljivo kroz zadovoljavanje LCR pokazatelja, održavanjem istog iznad propisanog regulatornog nivoa.

Omjer likvidnosne pokrivenosti je prikazan u tabeli ispod i iznosio na dan 31.12.2023. godine

Obrazac LCR		
Red. br.	Stavka	Iznos
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	479,074
2.	Neto likvidnosni odlivi	259,735
3.	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	184.45%
Zaštitni sloj likvidnosti		
4.	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođen	479,074
5.	Odlivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1a isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
6.	Prilivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
7.	Obezbijeđeni odlivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
8.	Obezbijeđeni prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
9.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	479,074
10.	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta, neprilagođena	0
11.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
12.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0
13.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	0
14.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "nakon primjene gornje granice"	0
15.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	0
16.	Vrijednost imovine nivoa 2a, neprilagođena	0
17.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
18.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
19.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	0
20.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	0
21.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	0

Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

22.	Vrijednost imovine nivoa 2b, neprilagođena	0
23.	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
24.	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0
25.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	0
26.	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	0
27.	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	0
28.	Iznos viška likvidne imovine	0
29.	Zaštitni sloj likvidnosti	479,074
Neto likvidnosni odlivi		
30.	Ukupni odlivi	364,614
31.	Potpuno izuzeti prilivi	0
32.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	104,879
33.	Smanjenje za potpuno izuzete prilive	0
34.	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	104,879
35.	Neto likvidnosni odliv	259,735

8. IZLOŽENOSTI PO OSNOVU VLASNIČKIH ULAGANJA BANKE

8.1. Podjela izloženosti prema namjeri ulaganja, uključujući i namjeru ostvarivanja kapitalne dobiti i strateške razloge

Vlasnička ulaganja u bankarskoj knjizi	Bilansna izloženost	Ukupna dobit/ gubitak
Vlasnička ulaganja u kreditne institucije	-	-
koja ne kotiraju na berzi	-	-
Vlasnička ulaganja u finansijske institucije	607	-
koja ne kotiraju na berzi	607	-
Vlasnička ulaganja u trgovačka društva	-	-
koja ne kotiraju na berzi	-	-
Vlasnička ulaganja u ostale institucije	167	-
koja ne kotiraju na berzi	167	-

Banka ima ulaganja u jedno lice finansijskog sektora i to Sparkasse Leasing doo Sarajevo od kojeg ostvaruje kapitalnu dobit i ulaganje u Swift koje je neophodno za Banku zbog mogućnosti obavljanja ino platnog prometa.

8.2. Pregled korištenih računovodstvenih politika i metoda vrednovanja, uključujući i osnovne pretpostavke i pristupe koji utječu na utvrđivanje vrijednosti, kao i svaku njihovu značajnu promjenu

Fer vrijednost nekotirajućih vlasničkih instrumenata procjenjuje se primjenom odgovarajućeg omjera između cijene i zarade, odnosno cijene i novčanog toka prilagođenog na način da odražava specifične okolnosti vezane za izdavatelja.

Pregled korištenih računovodstvenih postupaka i metoda vrjednovanja može se pronaći u Godišnjem izvještaju Banke objavljenom na internet stranici Banke.

8.3. Vrsta, priroda i iznosi izloženosti po osnovu:

- 1) vlasničkih ulaganja kojima se trguje na berzi
- 2) vlasničkih ulaganja kojima se ne trguje na berzi, a koja su u dovoljno diverzificiranim portfolijima
- 3) ostalih vlasničkih ulaganja

Banka nema ulaganja u vlasničke vrijednosne papire koji kotiraju na berzi kako je i prikazano u tabeli iznad (tačka 8.1. dokumenta).

8.4. Ukupan realizovani dobitak/ gubitak za prethodni period koji proističe iz prodaje ili zatvaranja pozicija po osnovu vlasničkih ulaganja

Podaci u tabeli pod tačkom 8.1. dokumenta.

9. KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI

Izloženost kamatnom riziku po osnovu pozicija iz bankarske knjige, kao i pristupi za mjerenje odnosno procjenu tog rizika:

a) izvori ovog rizika i učestalost njegovog mjerenja

Banka je inherentno izložena kamatnom riziku koji proizilazi iz ponašanja postojeće strukture stavki aktive, pasive i vanbilansa, kao i očekivanog razvoja budućeg bilansa Banke. Izloženost kamatnom riziku se ogleda u negativnim uticajima promjene kamatnih stopa na sadašnju vrijednost budućih novčanih tokova, a time i na kamatni prihod.

Primarni izvori kamatnog rizika su:

- Rizik ročne neusklađenosti (tz. repricing risk) dospijeća u odnosu na ponovno utvrđivanje cijene stavki aktive i pasive uključivo s vanbilansnim pozicijama;
- Mogućnost neparalelnog pomaka u krivoj prinosa;
- Neusklađenost i različitost osnovnih instrumenata na strani aktive i pasive te mogućnost promjene spreada među njima (različite vrste referentnih stopa)
- Rizik opcije, koji se odnosi na opcije uključene u kamatonosne stavke aktive, pasive i vanbilansa

Banka na redovnoj osnovi vrši mjerenje kamatnog rizika i to na način da na mjesečnoj osnovi provodi GAP analizu kamatonosne imovine i obaveza, dok na kvartalnoj osnovi se vrši složena analiza izloženosti kamatnom riziku knjige banke. Sa aspekta lokalne regulative Banka na kvartalnoj osnovi izvještava o kamatnom riziku i mjeri promjenu ekonomske vrijednosti knjige banke u odnosu na regulatorni kapital.

b) osnovne pretpostavke za mjerenje, odnosno procjenu izloženosti ovom riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju

Banka je usvojila Program upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi koji definiše okvir, metode i procese koji se primjenjuju kako bi se na učinkovit način upravljalo trenutnom izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi.

Metode koje Banka koristi za praćenje/mjerenje kamatnog rizika se svrstavaju u sljedeće kategorije:

- GAP analiza: Nominalni iznosi kamatonosne imovine i obaveza u bankarskoj knjizi raspoređeni po vremenskim intervalima,
- Promjena ekonomske vrijednosti u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi,
- Interest Rate Risk (IRR) model Grupe,
- Ekonomska vrijednost kapitala II (eng. Economic Value of Equity II - EVE II),
- Combined VAR
- Osjetljivost neto kamatnih prihoda – NII.

GAP analiza je jednostavna metoda za utvrđivanje i procjenu izloženosti riziku ponovnog vrednovanja. Njome se mjeri aritmetička razlika između nominalnih iznosa imovine i obaveza bankarske knjige osjetljivih na promjenu kamatne stope u apsolutnom smislu. Nesrazmjerni s većim iznosom imovine imaju pozitivan predznak (duge pozicije), dok oni sa većim iznosom obaveza imaju negativan predznak (kratke pozicije). GAP analizom sve relevantne stavke imovine i obaveza osjetljive na promjene kamatnih stopa raspoređuju se u utvrđene vremenske intervale. Putem GAP analize se mjeri rizik ročne neusklađenosti, koje definiraju preko njega iznose koji nose rizik kamatne stope.

Za izračun promjene **ekonomske vrijednosti bankarske knjige**, u skladu sa smjernicama FBA primjenjuje se standardni kamatni šok od +/-200 bps. Shodno članu 7. stav (3) Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi definisano je da odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala Banke ne može biti veći od 20%.

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi (IRR) se računa kroz tzv. Interest Rate Risk (IRR) model razvijen od strane Grupe. U navedenom modelu se primjenjuje standardni kamatni šok na pozicije bankarske knjige od +/- 100 i +/- 400 baznih poena u zavisnosti od valuta. Ponderi se baziraju na procjenjenom pomenutom kamatnom šoku) i procjenjenom modifikovanom trajanju svakog vremenskog intervala, po svim važnijim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno, te zbir najnepovoljnije neto promjene imovine i obaveza prema valuti se smatra izračunom kamatnog rizika. Kamatni Gapovi po valutama se računaju u odnosu na vrste kamatnih stopa, te se u konačnici svi gapovi po valutama zbrajaju i rezultat trajanje kapitala (eng. Duration of Equity) se tretira kao kamatni rizik u bankarskoj knjizi. Prema standardu Grupe gornja dozvoljena granica za DoE je 15% i za sve vrijednosti iznad tog limita je neophodno da Banka obezbijedi dodatni kapital za pokriće rizika ili koristi mjere hedžinga kako bi se isti smanjio.

Za mjerenje **EVE-a II** u okviru standardnog EVE vanjskog testa koristi se šest scenarija kamatnih šokova:

- paralelni šok gore,
- paralelni šok dole,
- stepenasti šok (kratke stope niže i duge stope više),
- šok izravnavanja (kratke stope rasta i duge stope smanjenja),
- blago povećanje stopa prema gore,
- blago smanjenje stopa prema dole.

Šok koji se primjenjuje počinje za -100 baznih poena i linearno raste na 0 za 20 godina. Izračun EVE-a II se temelji na zbiru svih relevantnih valuta po scenarijima sa pozitivnim doprinosom u jednoj valuti, pri čemu je dozvoljeno uzeti u obzir samo 50%. EVE II predstavlja najgori rezultat od navedenih 6 scenarija.

Od 2022-e godine EVE I je zamijenjen sa **Combined VAR** u cilju usklađivanja sa grupnom metodologijom. Detalji metodologije u nastavku.

Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

ICAAP-VaR (Combined VaR) je historijski VaR sa horizontom rizika od 1 godine i intervalom pouzdanosti od 99,92% i koristi se za izračun kapitalnih zahtjeva Pillar II za tržišni rizik.

Sljedeće komponente uključene su u ICAAP-VaR izračune:

- Interni kapital koji sadrži rizike ekonomske vrijednosti koji bi mogli proizaći iz nepovoljnih kretanja kamatnih stopa (IR VaR)
- Interni kapital koji sadrži rizike ekonomske vrijednosti ulaganja u obveznice kao rezultat povećanja kreditnih raspona (Spread VaR)
- Interni kapital koji sadrži rizike ekonomske vrijednosti vlasničkih udjela kao rezultat nepovoljnih kretanja deviznih kurseva (nije relevantno za Sparkasse Bosnia)

Portfolij:

- Izračuni IR VaR primjenjuju se na cjelokupni kamatonosni bilansni i izvanbilansni portfolij bankarske knjige.
- Izračuni Spread VaR primjenjuju se na nostro portfolij (HTC-pozicije i dionice su isključene)

Na temelju trenutnih bilansnih i vanbilansnih pozicija, osjetljivost NII izračunava se s obzirom na budući razvoj kamatnih stopa, marži i novih obima poslovanja. Kretanja kamatnih stopa mogu biti postupna ili jednokratni šok kamatnih stopa. Trenutno se NII izračunava prema sljedećem nizu pretpostavki i scenarija:

- Standardni kamatni šok zasnovan je na 1./99. postotku Hull-White modela za EUR, CZK, CHF i USD, dok se za ostale valute primjenjuje šok +/- 200 bps paralelni pomak. Logika pragova počinje s pragom od 100 bp za prekonoćni vremensku zonu. Prag se povećava za 5 bp godišnje dok ne postigne vrijednost od 0 bp na 20Y. Osjetljivost NII računa se u odnosu na budžetirani NII, izračunava se na osnovi pretpostavke bilansa stanja i koristi se za interno postavljanje limita od 2019. i nadalje.
- Šok kamatnih stopa temelji se na šest scenarija: dva paralelna scenarija pomaka prema gore i prema dolje i četiri paralelna scenarija za svaku valutu koji predstavljaju kretanje, ravnjanje i kretanje prema gore i prema dolje na kratkom kraju krivulje prinosa. Logika pragova započinje s pragom od -100 bp za prekonoćnu vremensku zonu. Prag se povećava za 5 bp godišnje dok ne postigne vrijednost od 0 bp na 20Y. Osjetljivost NII-a izvještava se u odnosu na budžetirani NII, izračunava se na osnovi pretpostavke bilansa stanja i koristi se za usklađenost s propisima te se prati kvartalno.

Banka je na dan 31.12.2023. za sve navedene indikatore bila u okviru postavljenih limita.

Osnovne pretpostavke mjerenja odnosno procjene izloženosti ovom riziku, uključujući i pretpostavke o prijevremenim otplatama kredita i kretanju depozita po viđenju koje se koriste od strane Banke su zasnovane na javno objavljenim regulatornim smjernicama za izvještavanje o kamatnom riziku, te internim modelima matične bankarske grupacije koji imaju za cilj da procijeni stabilnost depozita bez definisanog roka dospijeca po određenim vremenskim kategorijama (npr. 1 mjesec, 1 godina-... 5 godina) u obimu u kojem je primjenjivo na samu Banku.

U skladu sa uputstvom za primjenu Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi osnovne pretpostavke o kretanju depozita po viđenju su da se depoziti klijenata po transakcijskim računima raspoređuju u vremensku zonu od 6-12 mjeseci, dok se depoziti po viđenju učesnika na novčanom tržištu raspoređuju u vremensku zonu do 1 mjesec. Također, revolving krediti se raspoređuju u vremensku zonu od 6-12 mjeseci. Sredstva obavezne rezerve izdvojene kod Centralne banke se tretiraju kao sredstva sa promjenjivom kamatnom stopom i raspoređuju se u vremensku zonu od 6-12 mjeseci.

Banka ne uključuje pretpostavke za prijevremene otplate kredita, a primjenjuje model depozita bez dospjeća (tzv. NMD model) prilikom izračuna indikatora određenih internih kamatnog rizika. Model depozita bez dospjeća se koristi kod izračuna rizika kamatne stope kao model ponašanja koji predviđa ročnost i buduće stanje računa depozita po viđenju, uglavnom na temelju tri osnovne komponente - analiza koncentracije, model stope trošenja i model budućeg stanja. Predmetni model se validiran od strane Grupe na nivou cijele Erste grupacije.

c) promjene prihoda, ekonomske vrijednosti ili drugih faktora uslijed kamatnih šokova u skladu s metodom koja je utvrđena za mjerenje kamatnog rizika po značajnim valutama

Izračun kamatnog rizika u bankarskoj knjizi je u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, gdje se primjenjuje standardni kamatni šok od +/-200 bps (ponderi se baziraju na procjenjenom pomenutom kamatnom šoku) i procjenjeno modifikovano trajanje svakog vremenskog intervala, između ostalog na osnovu rezultata pomenutih kamatnih šokova vrši se analiza, upravljanje izloženosti kamatnom riziku na redovnoj osnovi, a sve u cilju održavanja pozicije Banke u okviru definisanih regulatornih limita.

Izloženost Banke kamatnom riziku u knjizi banke u odnosu na regulatorni kapital na 31.12.2023. godine, a u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom je iznosila:

BA 04.00 - Ukupna ponderisana pozicija – Ukupno		Iznos
010	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - BAM	28,749
020	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - EUR	-3,454
120	NETO PONDERISANA POZICIJA PO VALUTI - EVB (FKS+PKS+AKS) - OSTALO	-652
130	PROMJENA EKONOMSKE VRIJEDNOSTI	24,643
140	REGULATORNI KAPITAL	276,978
150	(PROMJENE EKONOMSKE VRIJEDNOSTI/REGULATORNI KAPITAL)*100	8.90%

Uticaj kamatnog rizika na neto kamatni prihod Banke na 31.12.2023. godine, a u skladu sa Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom je iznosio:

BA 05.00 – Uticaj kamatnog rizika u bankarskoj knjizi na neto kamatni prihod		Vrijednost
010	UTICAJ PROMJENA KAMATNIH STOPA NA NETO KAMATNI PRIHOD	6,593
020	PERIOD POSMATRANJA UTICAJA KAMATNIH STOPA NA NETO KAMATNI PRIHOD	12
030	IZNOS INTERNIH KAPITALNIH ZAHTJEVA ZA KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI	17,579
040	VRIJEME POKRIĆA INTERNIH KAPITALNIH ZAHTJEVA	31-12-2023

10. ICAAP i ILAAP

a) Sažet opis ICAAP-a

Uspostavljeni proces procjene adekvatnosti internog kapitala (engl. Internal capital adequacy assessment process - ICAAP) Banke zasnovan je na propisanim odredbama važeće zakonske regulative i to Odluka o sistemu internog upravljanja u banci (Službene novine FBiH, br. 39/21), Odluka o internom procesu procjene adekvatnosti kapitala i internom procesu procjene adekvatnosti likvidnosti u banci (Službene novine FBiH, br. 16/19) i Smjernice o izvještavanju Agencije za bankarstvo FBiH o primjeni ICAAP-a.

ICAAP politika Banke slijedi ICAAP Politiku i ICAAP Proceduru Grupe i predstavlja sveobuhvatnu politiku upravljanja rizicima koja opisuje okvir upravljanja rizicima unutar Banke. ICAAP okvir Banke služi da postavi opće principe, funkcije i zahtjeve za upravljanje rizicima unutar Banke i njegove osnovne komponente kako bi se u konačnici ispunili zahtjevi ICAAP-a.

Banka je ICAAP i ILAAP procesom obuhvatila sljedeće faze:

- utvrđivanje značajnih rizika, sa ciljem da budu utvrđeni svi značajni rizici i na odgovarajući način uključeni u ICAAP i ILAAP,
- mjerenje ili procjenu pojedinog rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva kao rezultata ICAAP-a i ILAAP-a,
- određivanje ukupnog kapitala kao rezultata ICAAP-a,
- upoređivanje regulatornog kapitala i kapitala koji je utvrđen kao rezultat ICAAP-a.

Ključni elementi ICAAP procesa su prikazani na sljedećoj slici:

Slika 1. Elementi ICAAP procesa

ICAAP proces je uspostavljen sa ciljem utvrđivanja i održavanja na kontinuiranoj osnovi internog kapitala koji Banka smatra adekvatnim za pokriće rizika kojima je izložena. ICAAP u osnovi služi da procijeni da li Banka ima kapacitet za preuzete rizike poređenjem svog rizičnog portfolija sa internim kapitalom (potencijalom za pokriće, eng. Coverage Potential - CP).

Izračun kapaciteta za podnošenje rizika (tzv. RCC, eng. Risk capacity calculation) je temelj ICAAP-a, jer se na osnovu istog utvrđuje adekvatnost ekonomskog kapitala. RCC kvantificira potencijal pokrića i interne kapitalne zahtjeve za sve relevantne rizike koji su identificirani u Procjeni materijalnosti rizika. Interni kapitalni zahtjevi se upoređuju sa interno raspoloživim kapitalom kako bi se osiguralo da postoji dovoljno kapitala za pokriće rizika.

RCC se koristi prilikom definiranja i praćenja ostvarenja strategije i politika za upravljanje rizicima, alokaciji kapitala i likvidnosti, donošenju (strateških) odluka i dr.

Banka je, u okviru uspostavljanja ICAAP i ILAAP okvira, implementirala proces upravljanja rizicima u Banci a koji predstavlja modularan i sveobuhvatan upravljački sistem i sastavni je dio cjelokupnog sistema internog upravljanja u Banci. Imajući u vidu da adekvatno funkcionisanje sistema upravljanja rizicima podrazumijeva određen skup pretpostavki Nadzorni odbor i Uprava Banke osiguravaju predmetno na sljedeći način:

- Kroz uspostavljanje i primjenu sistema internog upravljanja i kontrola
- Proces odobravanja strategija, politika i procedura i ostalih internih akata za preuzimanje i upravljanje rizicima
- Osiguravanje adekvatnih ljudskih resursa, pouzdane tehnologije, visok stepen integriteta podataka
- Sistem definisanja ciljeva, planiranja, praćenja kao i izvještavanja o rizicima
- Visoke razine organizacijske svijesti i kulture s fokusom na rizike
- Implementiranom okviru za *Upravljanje rizicima unutar preduzeća* (eng. Enterprise Risk Management - ERM) koji se kontinuirano unapređuje prateći zahtjeve regulatora.

Nadzorni odbor i Uprava banke su odgovorni da primjenom ICAAP-a i ILAAP-a osiguraju da kapital i likvidnost banke u svakom trenutku podrže sve rizike kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena u poslovanju.

U okviru ICAAP procesa Banka je implementirala sve relevantne politike sa pripadajućim okvirom za izvještavanje, tehničkom platformom i podacima o rizicima. ICAAP proces počinje kroz analizu i mjerenje rizika, a nastavlja se kroz izračun kapaciteta za podnošenje rizika. Na osnovu svih komponenti procesa upravljanja vrši se strateško planiranje, a na osnovu formalizovanog alata „Izjava o preuzimanju rizika“. Izjava obuhvata rizike visokog nivoa (kapital, kreditni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik i druge vrste rizika), predstavlja stratešku izjavu Uprave Banke i alat za upravljanje nivoom rizika koje je Banka voljna preuzeti.

Kontrolne funkcije, u okviru ICAAP i ILAAP procesa imaju značajnu ulogu, u okviru *funkcije upravljanja rizicima* se vrši analiza, praćenje i izvještavanje o ICAAP-u i ILAAP-u, provjera strategije i postupaka ocjenjivanja potrebnog kapitala i likvidnosti kao rezultata ICAAP-a i ILAAP-a. *Interna revizija*, kao nezavisna funkcija u banci, vrši ocjenu strategija, politika i postupaka utvrđivanja potrebnog kapitala i likvidnosti kao rezultata ICAAP-a i ILAAP-a srazmjerno rizičnom profilu banke, a *funkcija praćenja usklađenosti poslovanja* prati usklađenost ICAAP-a i ILAAP-a sa zakonskim propisima, podzakonskim aktima i drugim propisima i standardima opreznog bankarskog poslovanja, kao i internim aktima banke, identifikuje propuste i procijeni rizike koji su posljedica neusklađenosti.

Banka redovno, a najmanje jednom godišnje za potrebe ICAAP-a i ILAAP-a, provodi testiranje otpornosti na stres za sve značajne rizike i rezultate testiranja otpornosti na stres koristi pri izračunu internih kapitalnih i likvidnosnih zahtjeva.

Na osnovu rezultata provedenog ICAAP procesa za 2022. godinu Banka procjenjuje da raspolaže adekvatnim nivoom internog kapitala, kako za normalne uslove poslovanja, tako i za vanredne stresne situacije.

b) Sažet opis pristupa koje banka koristi za mjerenje, tj. procjenu svih značajnih rizika

Banka minimalno na godišnjoj osnovi vrši sveobuhvatnu procjenu materijalnosti rizika, te utvrđuje značajnost rizika kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju i iste obuhvatiti postupkom ICAAP-a, a pritom uzima u obzir vrstu, opseg i složenost svojih aktivnosti i tržišta na kojem posluje. U skladu s tim, funkcije upravljanja rizicima nastoje osigurati da su svi materijalni rizici identificirani, kvantificirani, kvalificirani, te da se njima upravlja i da se kontinuirano prate. Takođe procjena rizika se vrši i tokom uvođenja novog proizvoda i/ili modifikacije postojećih, prilikom projektnih inicijativa, procesa eksternalizacije i drugih procesa.

Metode koje se koriste za mjerenje rizika se grupišu u sljedeće kategorije:

Kvantitativne metode:

- Napredni metod se zasniva na primjeni modela koji se smatraju najboljom praksom u industriji, imaju visoku složenost, primjenjuju sofisticirane matematičke metode i parametre, a osim toga imaju visok stepen prihvaćanja (npr. IRB rejting alati, napredni VaR modeli). Banka trenutno ne primjenjuje napredne metode.
- Standardni metod se zasniva na primjeni modela koji se karakteriziraju kao modeli sa manje složenosti i sofisticiranosti (npr. nestatistički scoring alati). Kreditni rizik, FX rizik, kamatni rizik u knjizi banke, operativni rizik, rizik likvidnosti i koncentracije kreditnog rizika, rizika likvidnosti, tržišnog i operativnog rizika se procjenjuju primjenom standardne metode.
- Ostale metode se zasnivaju na primjeni strukturiranih metoda koje koriste pretežno stručne prosudbe. Tržišni rizik u knjizi trgovanja, rizik udjela/učešća, IT rizik i I rizik prekomjerne finansijske poluge se procjenjuju primjenom ostalih metoda.

Kvalitativne metode:

- Nekvantificirani modeli se koriste za procjenu rizika koji zbog svoje prirode nisu kvantificirani ili su strukturno procijenjeni pomoću kvalitativne metode.

Analiza profila rizika provodi se temeljem kvalitativne i kvantitativne analize, a polazna osnova je objedinjeni pregled vrsta rizika definisanih kroz Okvir taksonomije rizika Grupe, Zakon o Bankama i Odluku o sistemu internog upravljanja u banci Agencije za bankarstvo FBiH.

Materijalna značajnost rizika je ocijenjena na osnovu jasnih kvantitativnih i kvalitativnih faktora definisanih za svaku vrstu rizika, pri čemu su u isto vrijeme uzete u razmatranje kompleksnost poslovanja Banke kao i specifičnosti okruženja u kojem posluje.

Metodologija procjene vrsta rizika se provodi u dva glavna procesna koraka:

- a) Putem kvantitativne i kvalitativne analize na osnovu unaprijed definisanih ključnih indikatora rizika i/ili
- b) Putem kvalitativne analize u obliku upitnika.

Kvalitativna procjena se radi na bazi ekspertnog mišljenja relevantne organizacione koja vrši kontrolu i/ili upravlja predmetnim rizikom. Definisana je tabela za svaki pojedinačan rizik koja sadrži:

- Pokretači rizika (tzv. risk driveri)
- Definisani nivo rizika (nepostojeci, nizak, srednje nizak, srednje visok, visok) te je za svaki nivo dat precizno kriterij ocjene osim za operativne rizike
- Ponderi (ekspertno dodjeljen na većem broju se radi o podjednakom učešću pitanja u ukupnoj ocjeni)
- Procjena
- Izgled (buduća očekivanja)
- Komentar na procjenu.

U dijelu izgleda (buduća očekivanja) postoje 4 moguća izborika koja se dodjelju na ekspertnoj procjeni:

- Nema poslovanja (za nepostojeće rizike)
- Stabilna (ne očekuje se promjena)
- Pozitivna (očekuje se poboljšanje trenutnog stanja)
- Negativna (očekuje se pogoršanje trenutnog stanja)

Prognoza nema uticaj na procjenu materijalnosti ali u kvalitativnom dijelu može služiti za nadjačavanje (korekciju) automatske ocjene.

U određivanju konačne ocjene procjene materijalnosti rizika, vlasnici rizika mogu u izuzetnim slučajevima nadvladati automatizirane ocjene što rezultira povećanjem ili smanjenjem nivoa rizika. Svako nadjačavanje dopušteno je izvršiti samo za jedan bod i potrebno ga je temeljito dokumentovati.

c) Sažet opis postupka ILAAP-a

Banka je implementirala okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja koji je u skladu sa FBA i EU regulatornim okvirom u segmentu likvidnosti.

Uspostavljeni interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) obuhvata sveukupni proces upravljanja likvidnošću i ima za cilj osiguravanje odgovarajuće i dovoljne likvidnosti tokom redovnog poslovanja ali i vanrednim situacijama. Implementirani osnovni principi ILAAP-a obuhvataju:

- Okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i rizikom izvora finansiranja
- Strategiju i plan izvora finansiranja
- Strategiju u vezi sa internim likvidonosnim zahtjevima i upravljanje kolateralima
- Mehanizam raspodjele
- Upravljanje rizikom unutardnevne likvidnosti
- Tesiranje otpornosti rizika likvidnosti na stres
- Plan finansiranja u vanrednim okolnostima
- Popratnu dokumentaciju i izvještavanje

ILAAP razmatra dvije perspektive likvidnosti, ekonomsku i normativnu. Pod ekonomskom perspektivom Banka je u stanju da održava kontinuitet poslovanja i upravlja adekvatnošću likvidnosti osiguravajući da su njeni rizici i očekivani odlivi dovoljno pokriveni raspoloživom internom likvidnošću. Pod normativnom perspektivom Banka upravlja adekvatnošću likvidnosti osiguravajući da je u stanju ispuniti sve regulatorne zahtjeve vezane za likvidnost i da se kontinuirano nosi s ostalim internim i vanjskim ograničenjima likvidnosti.

Normativna i ekonomska perspektiva međusobno su povezane i ugrađene u sve materijalne poslovne aktivnosti i odluke.

Interni akt Politika likvidnosti opisuje okvir i način na koji Banka provodi cjelokupnu Politiku likvidnosti, te osigurava pristup sredstvima finansiranja iz različitih izvora na finansijskom tržištu i upravlja dostupnim tržišnim izvorima likvidnosti..

U okviru internog akta Plan likvidnosti i izvora finansiranja, Banka uspostavlja izvore finansiranja za naredne četiri godine koji su usklađeni sa strategijom poslovanja Banke, kao i redovnim poslovnim planovima, a uvažavajući toleranciju izloženosti riziku (RAS i Prateće mjere). Također, Banka vrši planiranje likvidnosti kroz Plan dnevne likvidnosti, dvosedmični, mjesečni, te kvartalni plan likvidnosti na osnovu budžeta i planskih dokumenata. U slučaju vanrednih okolnosti, Banka je definisala i uspostavila Plan finansiranja u vanrednim okolnostima u cilju očuvanja kontinuiranosti operacija u uslovima krize likvidnosti.

Prilikom implementacije poslovne strategije u obzir su uzeti propisani regulatorni zahtjevi, kao i prihvatljivi nivo rizika koji je Banka spremna preuzeti u pogledu rizika likvidnosti, što znači da je plan izvora finansiranja pripremljen u skladu sa budžetom, strateškim planom i poslovnim planom Banke. Na osnovu definisanih strateških ciljeva i poslovne politike Banke, a u skladu sa RAS-om i pratećim mjerama koji ujedno predstavljaju glavne vodilje za poslovne odluke Banke, Banka upravlja rizikom likvidnosti uzimajući u obzir ciljanu poziciju likvidnosti koju je Banka definisala kroz okvir za upravljanje likvidnošću.

Rizik likvidnosti se prati kroz redovne regulatorne i interne izvještaje (ALCO izvještaj, Izvještaja Komisije za operativnu likvidnost na dnevnom, dvosedmičnom i mjesečnom nivou, Kvartalni izvještaj o riziku likvidnosti, Izvještaj o izračunu lokalnog i grupnog koeficijenta pokrića likvidnosti, Izvještaj o neto stabilnom finansiranju i dr.).

Banka, na osnovu provedenog ILAAP procesa za 2022. godinu procjenjuje da raspolaže adekvatnim nivoom likvidnosti, kako za normalne uslove poslovanja, tako i za vanredne stresne situacije.

11. NEOPTEREĆENA (NEZALOŽENA) I OPTEREĆENA (ZALOŽENA) IMOVINA

Banka na izvještajni datum ima ugovorenu kreditnu liniju sa supranacionalnom finansijskom institucijom European Bank for Reconstruction and Development (u daljem tekstu EBRD) koja uključuje zalog ino vrijednosnih papira. Po osnovu kreditne linije sa kreditorom EBRD koja uključuje zalog vrijednosnih papira, pored Ugovora o kreditu, potpisan je i Ugovor o zalogu, kojim su definisani detalji zaloga vrijednosnih papira, čuvanje, njihova zamjena te prava i obaveze strana oko zaloga, tako i institucije - klirinške kuće kod koje se drže založeni vrijednosni papiri.

Založeni vrijednosni papiri su visokolikvidni vrijednosni papiri iz stabilnog bankarskog portfolija.

Knjigovodstvena vrijednost opterećenih, založenih vrijednosnih papira na izvještajni datum je veća od iznosa potrebnog kolaterala, a što je rezultat smanjenja preostalog iznosa kreditne linije zbog redovnih otplata. Istovremeno knjigovodstvena vrijednost opterećenih vrijednosnih papira ne odstupa od njihove tržišne vrijednosti. U slučaju pada tržišne vrijednosti vrijednosnog papira, banka je dužna da kreditoru nadomjesti u svakom momentu 110% vrijednosti trenutnog iznosa kreditne linije. Knjigovodstvena vrijednost založene imovine na 31.12.2023. godine je 10.645 hiljada KM a ukupna nezaložena imovina je 2.252.111 hiljada KM. Iznos založene imovine se neznatno promjenio u poređenju sa prethodnom godinom.

Vrsta imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost založene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine
Dati krediti	0	1.513.166
Ulaganje u dužničke instrumente	10.645	141.150
Ulaganje u vlasničke instrumente	0	167
Ostalo	0	597.628
UKUPNO	10.645	2.252.111

U strukturi izvora finansiranja Banka ima stabilnu strukturu depozita klijenata i kredinim linija supranacionalnih institucija. Portfelj nezaloženih vrijednosnih papira iznosi 141 mio KM, te isti predstavlja visokolikvidnu imovinu (zaštitni sloj likvidnosti).

Nivo opterećenosti portfolija vrijednosnih papira direktno je proporcionalan poslovnim planovima i potrebama Banke. Opterećenost dijela portfolija vrijednosnih papira na izvještajni datum je u skladu sa poslovnim planom i očekivanim vrijednostima.

Sparkasse Bank dd BiH nije dio bankarske grupe u BiH. Na datum izvještaja banka nije imala založenih vrijednosnih papira kod neke druge banke članice grupacije.

12. NEKVALITETNA I RESTRUKTURIRANA IZLOŽENOST I STEČENI KOLATERAL

U tabelama ispod podaci, odnosno informacije usklađene sa odredbama Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka o:

- kreditnoj kvaliteti izloženosti razvrstanoj u nivoe kreditnog rizika sa pripadajućim iznosima očekivanih kreditnih gubitaka;
- kreditnoj kvaliteti kredita prema sektorskoj strukturi kredita;
- kreditnoj kvaliteti restrukturiranih izloženosti.

Podjela kreditne kvalitete izloženosti po vrsti klijenta, sektorskoj strukturi i nivoima kreditnog rizika	Nivo kreditnog rizika 1			Nivo kreditnog rizika 2			Nivo kreditnog rizika 3			Ukupni bruto krediti po svim nivoima kreditnog rizika
		Od čega: stavke sa niskim kreditnim rizikom	Od čega: Restrukturirani krediti		Od čega: POCI imovina	Od čega: Restrukturirani krediti		Od čega: POCI imovina	Od čega: Restrukturirani krediti	
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	588930	0	961	242378	137	16906	23982	596	3334	855290
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	13479	0	0	718	0	0	96	6	6	14293
1.2. B Vađenje ruda i kamena	3220	0	0	4615	0	0	0	0	0	7835
1.3. C Prerađivačka industrija	170910	0	438	42111	0	9512	11093	25	1165	224114
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	10637	0	0	19347	0	0	0	0	0	29984
1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2578	0	0	1222	0	0	5070	0	0	8870
1.6. F Građevinarstvo	54563	0	523	14925	0	493	103	0	0	69591
1.7. G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	196156	0	0	78318	137	2210	4817	147	724	279291
1.8. H Prijevoz i skladištenje	33123	0	0	24067	0	479	1592	28	1005	58782
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	5344	0	0	13394	0	4202	407	390	390	19145
1.10. J Informacije i komunikacije	23571	0	0	2753	0	0	0	0	0	26324
1.11. K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	12953	0	0	188	0	0	0	0	0	13141
1.12. L Poslovanje nekretninama	17309	0	0	0	0	0	0	0	0	17309
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	3894	0	0	4574	0	0	742	0	0	9210
1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	17315	0	0	86	0	10	0	0	0	17401
1.15. O Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	19485	0	0	9456	0	0	0	0	0	28941
1.16. P Obrazovanje	362	0	0	0	0	0	0	0	0	362
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	2769	0	0	34	0	0	0	0	0	2803
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	1020	0	0	26570	0	0	62	0	44	27652
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	242	0	0	0	0	0	0	0	0	242

Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	546567	0	2962	75605	492	3082	29935	804	2843	652107
2.1. Opća potrošnja	445112	0	1888	61363	308	2144	27810	775	2294	534285
2.2. Stambena izgradnja	96829	0	1074	13337	184	938	1908	29	549	112074
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	4626	0	0	905	0	0	217	0	0	5748
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	1135497	0	3923	317983	629	19988	53917	1400	6177	1507397

Podjela očekivanih kreditnih gubitaka po vrsti klijenta, sektorskoj strukturi i nivoima kreditnog rizika	Očekivani kreditni gubici za Nivo 1 kreditnog rizika			Očekivani kreditni gubici za Nivo 2 kreditnog rizika			Očekivani kreditni gubici za Nivo 3 kreditnog rizika			Ukupni očekivani kreditni gubici
		Od čega: stavke sa niskim kreditnim rizikom	Od čega: Restrukturirani krediti		Od čega: POCl imovina	Od čega: Restrukturirani krediti		Od čega: POCl imovina	Od čega: Restrukturirani krediti	
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	8630	0	15	14663	20	1275	15806	285	2161	39099
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	221	0	0	45	0	0	90	0	0	356
1.2. B Vađenje ruda i kamena	43	0	0	409	0	0	0	0	0	452
1.3. C Prerađivačka industrija	2641	0	3	2567	0	831	4386	21	484	9594
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	111	0	0	1421	0	0	0	0	0	1532
1.5. E Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	43	0	0	64	0	0	4308	0	0	4415
1.6. F Građevinarstvo	719	0	12	858	0	43	96	0	0	1673
1.7. G Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	2571	0	0	4326	20	165	4703	178	690	11600
1.8. H Prijevoz i skladištenje	471	0	0	1393	0	25	1457	28	885	3321
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	75	0	0	844	0	210	73	58	58	992
1.10. J Informacije i komunikacije	349	0	0	153	0	0	0	0	0	502
1.11. K Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	220	0	0	10	0	0	0	0	0	230
1.12. L Poslovanje nekretninama	208	0	0	0	0	0	0	0	0	208
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	46	0	0	287	0	0	631	0	0	964
1.14. N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	314	0	0	4	0	1	0	0	0	318
1.15. O Javna uprava i obrana; obavezno socijalno osiguranje	538	0	0	619	0	0	0	0	0	1157
1.16. P Obrazovanje	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	46	0	0	2	0	0	0	0	0	48
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	8	0	0	1661	0	0	62	0	44	1731

Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	3535	0	39	6884	74	273	23300	345	1021	33719
2.1. Opća potrošnja	2872	0	25	5851	46	206	21980	341	843	30703
2.2. Stambena izgradnja	608	0	14	986	28	67	1120	4	178	2714
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	55	0	0	47	0	0	200	0	0	302
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	12165	0	54	21547	94	1548	39106	630	3182	72818

d) promjenama stanja nekvalitetnih izloženosti i pripadajućih očekivanih kreditnih gubitaka tokom izvještajnog perioda, što uključuje početno stanje, promjene u toku izvještajnog razdoblja i završno stanje.

000-KM

Kretanje kredita u nivou kreditnog rizika 3	Početno stanje	Novi nekvalitetni krediti u izvještajnom periodu (+)	Oporavak (-)	Naplata (-)	Računovodstveni otpis (-)	Trajni otpis (-)	Ostalo (+/-)	Krajnje stanje	Očekivani kreditni gubici
Pravna lica	12,916	22,708	-174	-10,149	-1,541	-71	509	24,199	16,809
Stanovništvo	27,396	14,201	-795	-3,739	-7,036	-28	-282	29,718	25,371
Ukupno	40,313	36,909	-969	-13,888	-8,576	-99	228	53,917	42,180

e) ukupnom iznosu kolaterala stečenog preuzimanjem i provedbom izvršnog postupka.

000-KM

Iznos kolaterala	Početno stanje (31.12. 2022)	Promjene u toku izvještajnog perioda	Krajnje stanje (31.12. 2023)
Ukupno	-1,389	-996	- 393

SKRAĆENICE

R.br.	Skraćenica	Značenje
1	AER	Omjer založive imovine
2	ALCO	Odbor za upravljanje aktivom i pasivom
3	BCBS	Bazelski komitet za nadzor banaka
4	ECA	Ekonomska adekvatnost kapitala
5	ERM	Okvir Korporativnog upravljanja rizicima
6	FTP	Mehanizam raspodjele
7	ICAAP	Interni proces procjene adekvatnosti kapitala
8	ICT	IT rizik i rizik telekomunikacijske tehnologije
9	ILAAP	Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti
10	LCR	Koeficijent pokrića likvidnosti
11	LtC	Kreditni kljentima
12	LtD	Omjer kredita i depozita
13	NPL	Nekvalitetni krediti
14	NSFR	Koeficijent neto stabilnog finansiranja
15	RAP	Rizikom korigovana cijena
16	SPA	Analiza perioda opstanka
17	RAS	Izjava o preuzimanju rizika
18	RCC	Kapacitet za podnošenje rizika
19	RMR	Izveštaj o kreditnom riziku
20	VaR	Vrijednost u riziku
21	WLC	Odbor za praćenje kredita
22	EBA	Europsko nadzorno tijelo za bankarstvo
23	CLA	Credit loss allowances - rezerve za kreditne gubitke
24	ECL	Expected credit loss - očekivani kreditni gubitak
25	POCI	Purchased or originated credit-impaired assets
26	CCF	Faktor kreditne konverzije
27	ECAI	Vanjska institucija za procjenu kreditnog rizika
28	ECA	Agencija za kreditiranje izvoza
29	FBA	Agencija za bankarstvo FBiH
30	DIR	Direkcija interne revizije
31	SUSR	Sektor upravljanja strateškim rizicima
32	SUKR	Sektor upravljanja kreditnim rizikom
33	DSPONORIS	Direkcija za sprečavanje pranja novca, operativne rizike i informacijsku sigurnost
34	FPU	Funkcija praćenja usklađenosti
35	HR	Direkcija za upravljanje ljudskim resursima
36	NO	Nadzorni odbor
37	UB	Uprava Banke
38	KFUR	Kontrolna funkcija upravljanja rizicima
39	KFUOR	Kontrolna funkcija upravljanja operativnim rizicima
40	ESG	Enviromental, Social & Governance (okoliš, društvo, upravljanje)

PREGLED POSLOVNICA

Red.br.	NAZIV	ADRESA
1.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina – Podružnica Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7, Sarajevo
2.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Importanne	Zmaja od Bosne br. 7, Sarajevo
3.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Ferhadija	Ferhadija br. 2, Sarajevo
4.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Novo Sarajevo	Bulevar Meše Selimovića br. 17a, Sarajevo
5.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Novi Grad	Trg međunarodnog prijateljstva bb, Sarajevo
6.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Stari Grad	Zelenih beretki br. 5 (Ugao Strossmayerove), Sarajevo
7.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Vogošća	Jošanička bb, Vogošća
8.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Dobrinja	Bulevar branilaca Dobrinje br: 3,
9.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Ilidža	Samira Čatovića Kobre br. 2, Sarajevo - Ilidža
10.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Visoko	Alije Izetbegovića br. 16, Visoko
11.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Fojnica	Bosanska br. 94, Fojnica
12.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Sarajevo - Poslovnica Goražde	Alije Hodžića br. 3, Goražde
13.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Tuzla	Maršala Tita br. 2A, Tuzla
14.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Tuzla - Poslovnica Tuzla	Maršala Tita br. 2A, Tuzla
15.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Tuzla - Poslovnica Gračanica	Kej - Fridriha Foglara br. 8, Gračanica
16.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Tuzla - Poslovnica Živinice	Alije Izetbegovića br. 22, Živinice
17.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Tuzla - Poslovnica Gradačac	Husein kapetana Gradaševića bb, Gradačac
18.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Tuzla - Poslovnica Lukavac	Septembarska bb, Lukavac
19.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Tuzla - Poslovnica Brčko	Bulevar mira br. 30, Brčko
20.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica	Maršala Tita br. 9, Zenica
21.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Zenica Centar	Maršala Tita br. 9, Zenica
22.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Zenica - Aska Borića	Aska Borića br. 23, Zenica
23.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Žepče	Prva bb, Žepče
24.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Kakanj	Alije Izetbegovića br. 67, Kakanj
25.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Tešanj	Alije Izetbegovića br. 6, Tešanj
26.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Jelah	Maršala Tita bb, Jelah
27.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Maglaj	Viteška bb, Maglaj
28.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Travnik	Bosanska bb - robna kuća Borac, Travnik

Objava podataka i informacija sa stanjem na finansijski datum 31. decembra 2023. godine
(u hiljadama KM)

29.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Bugojno	Trg Zlatnih ljiljana br. 3, Bugojno
30.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Zenica - Poslovnica Vitez	Poslovni centar 96, u sklopu objekta ECONOMIC doo Vitez
31.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Mostar	Husnije Repca bb, Mostar
32.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Mostar - Poslovnica Stari Grad	Husnije Repca bb, Mostar
33.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Mostar - Poslovnica Mostar	Kneza Domagoja br. 12A, Mostar
34.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Mostar - Poslovnica Jablanica	Putnikova bb, Jablanica
35.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Mostar - Poslovnica Konjic	Željeznička bb, Konjic
36.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Bihać	Bosanska bb, Bihać
37.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Bihać - Poslovnica Bihać	Bosanska bb, Bihać
38.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Bihać - Poslovnica Ključ	Branilaca BiH bb, Ključ
39.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Bihać - Poslovnica Cazin	Trg Zlatnih ljiljana bb, Cazin
40.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica Bihać - Poslovnica Sanski Most	Mahala 2, Sanski Most
41.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica/Filijala Banjaluka	Vase Pelagića br. 10, Banjaluka
42.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica/Filijala Banjaluka - Poslovnica Banjaluka	Vase Pelagića br. 10, Banjaluka
43.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica/Filijala Banjaluka - Poslovnica Prijedor	Svetosavska bb, Prijedor
44.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica/Filijala Banjaluka - Poslovnica Dobož	Nemanjina br. 64, Dobož
45.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica/Filijala Bijeljina	Gavrila Principa 73. i Filipa Višnjića 1, Bijeljina
46.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina - Podružnica/Filijala Bijeljina - Poslovnica Bijeljina	Gavrila Principa 73. i Filipa Višnjića 1, Bijeljina

Sarajevo, Maj 2024. godine